

ARANY PÁVA PEDAGÓGIAI PROGRAM

Intézmény neve: Csornai Napközi Otthonos Óvoda

Szabályzat típusa: Pedagógiai program

Az intézmény székhelye, címe: 9300 Csorna, Szent István tér 12-13/B

Az intézmény OM azonosítója: 201660

Az intézmény fenntartója: Csorna Város Önkormányzata

Tartalomjegyzék

Bevezető gondolatok.....	4
Törvényi megfeleltetés.....	5
Bemutakozás	7
Az óvoda adatai.....	7
Óvodaképünk	8
Gyermekekép	9
Az óvodai nevelés alapelvei	10
Nevelési értékeink.....	11
Az óvoda személyi erőforrásai	14
Az óvoda dologi, tárgyi feltételei.....	15
Az óvodának a program céljaihoz rendelt eszközrendszere	16
A program célfejezete	18
Alapvető céljaink	18
Nevelésfilozófiánkra épülő cékitűzéseink	18
Rész célok	19
Általános nevelési feladatok	20
Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés fejlesztése	20
Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés	29
Az egészséges életmód alakítása (moduláris program)	34
Az óvodai élet megszervezése.....	45
Óvoda csoportszerkezete	45
Hetirend	
Napi rend.....	46
Az óvodai nevelés tervezése, szakmai dokumentumai.....	48
A program tevékenység-formái.....	50
Szabad játék, játékba integrált tanulás	50
Tevékenységekben megvalósuló tanulás	53
A Szervezett tanulás formái	54
Verselés, mesélés, (dramatikus játék, bábjáték)	55
Ének, zene, népi játék, tánc	59
Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka.....	62
Mindennapos mozgás.....	65
A külső világ tevékeny megismerése.....	70
Az óvoda munka jellegű tevékenységei.....	74
Néphagyományápolás és népszokások.....	76
Az óvoda kapcsolatai.....	78

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése	83
Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése.....	83
Sérülés specifikus fejlesztés feladatai	87
A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek.....	87
Látássérült gyermek fejlesztésének feladatai.....	88
Hallássérült gyermek fejlesztésének feladatai.....	88
Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek fejlesztésének feladatai	89
A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek	89
Beszédfogyatékos gyermek: nyelvfelépítési és beszédzavarok.....	90
Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek	90
Fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermekek fejlesztése	91
Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek.....	92
A kiemelten tehetséges gyermek	92
Gyermekvédelmi program	94
A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.....	96
A nevelési program kiegészítése a cigány kulturális nevelés keretében.....	98
Óvodai integrációs program (IPR)	99
Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással	101
kapcsolatos munka.....	101
A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek interkulturális nevelése	103
Az ellenőrzés, értékelés rendszere.....	104
Az óvodába és az iskolába lépés feltételei	106
Az iskolába lépés feltételei	106
Iskolaelőkészítés az óvodában.....	106
Az iskolakészültség kritériumai	108
A pedagógiai munka dokumentációi	108
Szolgáltatások	108
A nevelőtestület tagjai számára ajánlott/kötelező szakirodalom és egyéb forrásanyagok.....	109
Legitimációs záradék.....	110
Felhasznált irodalom.....	113
Idézett irodalom	113
Nyilvánosság	113
Mellékletek.....	114
„Egészséges életmód moduláris program.....	114
Mihály-napi projekt.....	151
Advent-három hetet meghaladó projekt	156

Ha a gyermekek kritizálva élnek, Megtanulnak megbélyegzettnek lenni, Ha a gyerekek ellenségeskedésben élnek, Megtanulnak veszekedni. Ha a gyerekek kicsúfolva élnek, Megtanulnak szégyenlősnek lenni. Ha a gyerekek megszégyenítve élnek, Megtanulják bűnösnek érezni magukat, Ha a gyerekek toleráns légkörbe élnek, Megtanulnak türelmesnek lenni. Ha a gyerekek bátorítva élnek, Megtanulnak bízni. Ha a gyerekek dicsérve élnek, Megtanulják megbecsülve érezni magukat. Ha a gyerekek méltányosságban élnek, Megtanulják az igazságosságot. Ha a gyerekek biztonságban érzik magukat, Megtanulnak hittel élni. Ha a gyerekek megerősítve élnek, Megtanulják magukat szeretni. Ha a gyerekek elfogadva és barátságban élnek, Megtanulják megtalálni a szeretetet a világban.

Dorothy Law Holte Egy élet a kezében

Bevezető gondolatok

Tisztelt Partnerünk!

Szeretettel köszöntöm Önt abból az alkalomból, hogy kezében tartja intézményünk megújult Pedagógiai programját.

A Kormány a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény 94. § (4) bekezdés a) pontjában kapott felhatalmazás alapján, az Alaptörvény 15. Cikk (19 bekezdésében foglalt feladatkörében eljárva a 363/2012. (XII. 17.) Korm. Rendeletében kiadta az Óvodai nevelés országos alapprogramját, valamint a 2023. évi LII. törvényével, illetve annak 401 /2023. Korm. rendeletével életbe léptette a pedagógusok új előmeneteli rendszerét, valamint átalakította a tanfelügyeleti, önértékelési rendszert. A jogszabályoknak való megfelelés indokoltá tette a Csornai Napközi Otthonos Óvoda Pedagógiai programjának felülvizsgálatát.

Tüske Anita vagyok, a Csornai Napközi Otthonos Óvoda igazgatója. 2024. április 1 óta irányítom az intézmény működését. Óvodai nevelésünk a gyermeki tevékenységekre épül, mely fókuszál az egyéni fejlesztési ütemre. Valljuk, hogy minden gyermek egyedi, egyszeri és megismételhetetlen, ezért gyermekeink személyiségfejlődését, egyéni képességeik kibontakoztatását spontán és szervezett élethelyzetek megteremtésével segítjük elő. Szeretnénk, hogy az óvodáskor végére minden gyermekünk iskolára alkalmassá váljon és saját maga képességeihez mérten a legmagasabb szintre fejlődjön. Miközben gyermekeink kíváncsiságára, érdeklődésére,

nyitottságára építve gazdagítjuk, bővítjük ismereteiket, olyan képességeket alapozunk meg, melyek az egész életen át tartó tanulásra hatással vannak. Fontosnak tartjuk, hogy gyermekeink számára már ebben az életkorban olyan értékeket közvetítsünk, hogy felnőve értékes tagjai legyenek társadalmunknak és helyt tudjanak állni rohamosan változó, fejlődő világunkban. Óvodánk saját Pedagógiai Programja alapján dolgozik, melynek neve Aranypáva program.

Az **ARANYPÁVA** c. óvodai program átfogja a teljes óvodáskor nevelő-fejlesztő munkáját, amely az Óvodai Nevelés Országos programja, a *Kompetencia alapú óvodai programcsomag*, az *SNI óvodai irányelvek* alapján, **határozatlan** időre készült.¹

Törvényi megfeleltetés

Alaptörvény

- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

Törvények

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól²
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról³
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról (Eb. tv)⁴
- 2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról⁵

Rendeletek

- 363/2012. (XII.17.) számú Kormányrendelet, az Óvodai nevelés országos

¹ Módosítva 2010. január 18.

² Módosítva 2025. augusztus 13.

³ Módosítva 2025. augusztus 13.

⁴ Módosítva 2025. augusztus 13.

⁵ Módosítva 2024. november 2.

alapprogramjának kiadásáról

- 229/2012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény végrehajtásáról
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 149/1997. (IX.10.) Kormányrendelet a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló
- 419/2024. (XII.23.) Korm. rendelet a pedagógus - továbbképzés rendszeréről (Tkr.)
- 15/1998. (IV.30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük⁶
- 26/1997. (IX. 3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról⁷
- 229/20012. (VIII. 28.) Kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról
- 30/2012. (IX. 28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedések és az integrációs rendszerben részt vevő intézmények és az ezen intézményekben dolgozó pedagógusok 2012. évi támogatásáról
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve
- 15/2013. (II. 26.) EMMI rendelete a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III. 1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésének irányelve
- 185/1999. (XII.13.) Kormányrendelet a pedagógus-továbbképzésről, a pedagógus-szakvizsgáról, amely a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről szóló 277/1997. (XII.22.) Korm. rendeletet módosítja⁸
- 401 /2023. Korm. rendelet a pedagógusok új életpályájáról⁹
- A Kormány 77/2025. (IV. 15.) Korm. rendelete az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII. 17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési

⁶ Módosítva 2025. augusztus 13.

⁷ Módosítva 2025. augusztus 13.

⁸ Módosítva 2013. augusztus 28.

⁹ Módosítva 2024. november 2.

tárgyú kormányrendeletek módosításáról¹⁰

- https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/iranyelvek_alapprogramok_sni_gyermekek ¹¹
- https://www.oktatas.hu/koznevelas/kerettantervek/2020_nat/nemzetisegi_nevelas_oktatas_kerettantervei ¹²

Egyéb dokumentumok:

- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok ¹³

Bemutakozás

Az óvoda adatai

Címe:	Csornai Napközi Otthonos Óvoda Csorna, Szent István tér 12-13/B Telefonszám: 06-96/261-632; 96/ 593-275
Intézményegységek:	Csorna, Szent István tér 12-13/B Bóbita óvoda Csorna, Sziget u. 4. Katica óvoda
Az óvoda fenntartója:	Csorna Város Önkormányzata Csorna, Szent István tér 22.
Intézmény alapító okiratának száma és kelte:	- A jogelőd intézmény alapító okiratának száma és kelte: 127/2003. (VI. 26.) KtH 121/2007. (VI. 25.) KtH
Engedélyező szerv neve:	Csorna Város Önkormányzata
A program benyújtója:	Csornai Napközi Otthonos Óvoda
Az óvoda igazgatója:	Tüske Anita

¹⁰ Módosítva: 2025. augusztus 13.

¹¹ Módosítva 2025. augusztus 13.

¹² Módosítva 2025. augusztus 13.

¹³ Módosítva 2025. augusztus 13.

Óvodaképünk

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek harmadik életévétől az iskolába lépésig.

Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének optimális feltételeit, az óvoda funkciói: óvó-védő, szociális, nevelő, személyiségfejlesztő funkció. Az óvoda közvetlenül segíti az iskolai közösségben történő beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlesztését. Az óvoda tevékenységrendszere és tárgyi környezete segíti a gyermek környezettudatos magatartásának kialakulását és az emberi értékek közvetítését.

- Óvodánk a közoktatási rendszer szakmailag önálló nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermekek be-óvodáztatásától az iskolába lépéséig.
- Biztosítja az óvodáskorú gyermek fejlődésének és nevelésének optimális feltételeit, a szabad játék lehetőségét.
- Közvetetten segíti az iskolai beilleszkedéshez szükséges gyermeki személyiségvonások fejlődését, a gyermek egyéni készségeinek és képességeinek kibontakoztatása mellett az életkori és egyéni sajátosságok és az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével.
- A nemzetiséghez etnikai kisebbséghez tartozó gyermekek nevelésében támogatjuk a befogadás lehetőségét, a kisebbségi önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését és a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét.
- Beszélő környezetével biztosítja a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartását, a gyermeki kérdések támogatását, a mindennapi anyanyelvi és értelmi nevelést és fejlesztését.¹⁴
- **A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeit is nevelő óvodában dolgozóknak feladatuk lehetőséget teremteni ahhoz, hogy a gyermekek megismerhessék egymás kultúráját, anyanyelvét.**¹⁵
- *Működésünk a másság elfogadását, befogadását, az inkluzív óvodai szemléletet tükrözi.*¹⁶

¹³ Módosítva 2013. augusztus 28.

¹⁵ **Módosítva: 2025. augusztus 13.**

¹⁶ Módosítva: 2018. augusztus 31.

Gyermekkép

A gyermekek életkori és egyéni sajátosságainak figyelembe vétele mellett, a gyermeki személyiség kibontakoztatásán keresztül, a befogadás az esélyteremtés az esélyegyenlőségek megteremtése érdekében:

- a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek fejlesztését,
- a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek gondozását, fejlesztését fontos feladatunknak tekintjük, ezért fejlesztési stratégiánk kimunkálásában minden gyermek számára biztosítjuk az egyenlő hozzáférést.

Ebből következően:

- gyermekközpontú, a gyermeki személyiség kibontakoztatására törekszik, illetve
- az iskola-óvoda átmenet megkönnyítésére,
- elősegítve a nemek társadalmi egyenlőségének megvalósítását és az ezzel kapcsolatos előítéletek lebontását,
- biztosítva a szabad játék kitüntetett szerepét.¹⁷

Minden gyermek a saját képességei szerint, annak figyelembevételével nevelhető, fejleszthető *Bemeneti bázist jelent a családi környezetből hozott érték, melyet óvodánk kiegészít általános (Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja), egyedi (Arany Páva Program, Kompetencia alapú Óvodai Programcsomag, Integrált Pedagógiai Rendszer) és speciális (SNI irányelvek) pedagógiai értékekkel*¹⁸.

Ez a program befogad mindent, ami szép, ízléses, esztétikus és az életkornak megfelelő, *mindent ami alkalmazható ismeretekhez segíti hozzáférti a gyermekeket és ami elősegíti az óvoda-iskola átmenetet.*¹⁹

¹⁷ Módosítva 2013. augusztus 28

¹⁸ Módosítva 2010. január 18

¹⁹ Módosítva 2010. január 18

Az óvodai nevelés alapelvei

Az óvodai nevelési programunk elkészítésekor az Óvodai nevelés országos alapprogramja mellett figyelembe kell vennünk, ha van:

- a) a nemzetiségi óvodai nevelésének irányelvét, valamint
- b) a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésével összefüggő irányelveket.

Alapelveink

- A gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége, az óvodai nevelés kiegészíti azt, miközben érvényesíti a családokkal való együttműködés során a segítség családhoz illesztett megoldásait, az intervenciós gyakorlatot.
- Megvalósul az érzelmi biztonság, otthonos, derűs, szeretetteljes légkör feltétele és mindenkor, minden helyzetben a gyermek érdekeinek figyelembe vétele, és szükségleteinek kielégítése
- Érvényesül az életkorhoz és az egyéni képességekhez igazodó pedagógiai intézkedések, műveltségtartalmak közvetítésével, a gyermekek személyiség fejlődésének és egyéni képességeinek kibontakoztatása az egyéni bánásmód elve és az esélyegyenlőség előmozdítása.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekek sajátos nevelési igénye, valamint a nemzetiségi gyermekek nevelése során; megvalósul a tolerancia, a különbözőségek elfogadásának elve, a differenciált képességfejlesztés, és a multikulturális nevelésen alapuló integráció.
- az esélyegyenlőség, az egyenlő hozzáférhetőség biztosítása vezérli pedagógiai tevékenységünket²⁰

²⁰ Módosítva 2010.január 18

Nevelési értékeink

Nevelési értékek	Pedagógiai feladat	Szakmai dokumentum
A mozgás prioritása	A játékos mozgás, torna által a mozgásigény kielégítése, felkeltése mozgáskultúra fejlesztése, az egyéni szükségletek és képességek figyelembe vételével A harmonikus, összerendezett mozgás fejlődésének elősegítése, a mozgástapasztalatok bővítése, a mozgáskészség alakítása, mozgásra készítető biztonságos környezet kialakítása Testi képességek (erő, ügyesség, gyorsaság, állóképesség), fizikai erőnlét a koordinációs készségek, és a térérzékelés tudatos fejlesztése	• A Szivacskezilabda mozgásfejlesztő óvodai programja • Csoportok éves mozgásterve
Az egészséges életmód kialakítása és fenntartása, egészségvédelem	Az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása szokásainak alakítása.²¹	• Egészséges életmód, lelki egészség moduláris program
A játék elsődlegessége	Rugalmas napirend biztosítása A szabadjáték elfogadása: az egyes gyerekek játékfejlődése, az egyéniségben rejlő lehetőségek támogatása, a társas együttműködésben rejlő lehetőségek	• Napirend • Csoporttervek • Kompetencia alapú programcsomag

¹⁴ 2018.augusztus 31

	támogatása Derűs, nyugodt légkör biztosítása A játék sokoldalú fejlesztő hatásának kibontakozásához változatos eszköztár biztosítása. A tárgyi környezet kiszolgáló funkciójának bővítése. A támogató, visszaható játékpedagógiai eljárások intézményi kimutatása.	
Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés²²	Az interperszonális (személyközi) kapcsolatok új formáinak alakítása. Az énkép – önismeret – önértékelés fejlesztése. Értékek, normák kialakítása. Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése saját élethelyzetbe való megtapasztalása, a dolgozók modell értékű bánásmódja során A közösségi nevelés az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.	• Egészséges életmód, lelki egészség moduláris program • Mihály-napi projekt • Adventi project • A csoportok nevelési tervei

Az egyéni különbségek tiszteletben tartása	Az egyéni fejlődési ütem nyomon követése a képesség fejlesztéshez kidolgozott szempontok alapján. Minden pedagógustól és nem pedagógus kollégától elvárás a másság elfogadása, a tolerancia, és a segítőkészség. Fejlődési nyomonkövetési lapok vezetése –Tervezőmunkánál a gyermek fejlettségének figyelembe vétele.	• IPR rendszerünk, programunk • Rehabilitációs naplók • Fejlesztő naplók • Fejlődés nyomonkövetési rendszerünk
Hagyományőrzés	Hagyományőrzés, szülővárosunkhoz és a Rábaközhöz való kötődés erősítése. A jeles napokhoz, ünnepekhez, valamint az emberélet, gyermekek ünnepi alkalmaihoz fűződő népszokások megvalósítása, amelyek megfelelnek a 3-7 éves gyermekek fejlettségének, melyeknek cselekménye játszható és értékes szokásköltészeti alkotás fűződik hozzá.	• Mihály- napi project • Advent projekt • Művészet és hagyomány munkaközösség munkaterve • A csoportnapló “hagyományőrzés” tervei

Az óvoda személyi erőforrásai

Szakmailag igényes, jól képzett szeretetteljes, barátságos óvónőkből áll a tantestület. Nyitottan az újszerűség befogadására és ennek érdekében fejlesztik önmagukat, hogy még sikeresebbé váljanak. Óvónőink pedagógiai asszisztenseink és dajkáink törekszenek a jó együttműködésre.

Óvodánk sokszínűségét az adja meg, hogy többféle diplomával és szakképesítéssel rendelkeznek dolgozóink. Nevelési munkánk színvonalát és színességét a két munkaközösség tevékenysége emeli.

	Jelenleg (fő)	A program megkívánt módosítása
Óvodaigazgató	1	
Pedagógiai képesítéssel rendelkező főállású óvónők száma:	10	
Pedagógiai munkát segítő főállású szakképzett dajkák száma	8	
Egyéb munkakörökben foglalkoztatott - óvodatitkár	1	2013.09.01.-től törvényi előírás
Pedagógiai asszisztens	8	2013.09.01.-től törvényi előírás
Rehabilitációs dolgozó	2	
Étkezési díjbeszedő	1	

Más szakképzettséggel rendelkezők:

- Pedagógia szakos tanár 2 fő
- Szociálpedagógus 2 fő
- Fejlesztő pedagógus 2 fő
- Gyógypedagógus 1 fő
- Közoktatási vezető szakvizsga 3 fő
- Szaktanácsadó 1 fő
- Szakvizsgázott pedagógus 3 fő

Munkatársaink széleskörű szakmai felkészültsége, innovációs törekvései, minőség iránti elkötelezettsége jelentik a biztosítékot céljaink eléréséhez.²³

Az óvoda dologi, tárgyi feltételei

Az óvoda épületeinek legfőbb jegyei:

Méreteik a KT. szerint meghatározott, átlag létszámnak megfelelő (2 m² gyermekenként). Szent István téri óvoda 1979-ben készült, *2010. évben teljes körű felújítás során európai színvonalú lett a ROP keretén belül*. A Sziget utcai óvodát 1982-ben összkomfortosra építették, melyet 1998-ban felújítottak, 2006-ban szintén felújították.

Csoporttermek száma: 9

Nem csoportterem típusú funkcionális helyiségek száma, megnevezése, rendeltetése:

*1 tornaszoba, 1 tornaterem, nevelői, 2 játéktároló, 2 betegszoba, 1 raktár, 2 iroda, 2 melegítő konyha*²⁴

A gyermekek óvodai életének színterei otthonosak, barátságosak, játékra motiválóak, amelyek alakításában a gyermekek adott szükségletük, tevékenységük szerint vesznek részt. A gyermekeket harmóniát árasztó színekkel, formákkal, lehetőleg természetes anyagokkal vesszük körül. Lehetővé tesszük a mozgás- és játékigényük kielégítését.²⁵

Egyéb tárgyi, dologi eszközök bemutatása

A csoportszobák tárgyi felszereltsége megfelel a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet jegyzékének, mely a nevelési oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközeiről és felszereléséről rendelkezik. Emellett rendelkezünk egyéb fejlesztő eszközökkel: pl:

- AYRES fejlesztő játékok
- Wesco termékek.
- Szivacskezilabda.
- *SNI gyermekek ellátásához szükséges eszközök*²⁶

²³ 2013. augusztus 28

²⁴ Módosítva a 2013. augusztus 28

²⁵ **Módosítva 2025. augusztus 13.**

²⁶ Módosítva 2010. január 18

„Százszorszép” Alapítvány létrehozása /1997. október 21./ és működtetése, amely gondjaink mérséklésének eszköze.

A nevelőmunkát segítő eszközök

- Auditív eszközök: csoportonként CD- rádiós magnó
- Audiovizuális eszközök: 6 db számítógép
- Interaktív tábla 1db
- Szakkönyv, mesekönyvek csoportonként

Az óvodának a program céljaihoz rendelt eszközrendszere

A program célja, feladata

A NEVELÉS KERETEI
<i>Anyanyelvi értelmi fejlesztés és nevelés</i> <i>Egészséges életmód alakítása</i> <i>Az érzelmi, erkölcsi, értékorientált közösségi nevelés</i>
A TEVÉKENYSÉG KERETE
<i>Szabad JÁTÉK</i>
A PROGRAM TEVÉKENYSÉGFORMÁI

TEVÉKENYSÉGEKBEN MEGVALÓSULÓ TANULÁS

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

Ének, zene, népi játék, tánc²⁷

Verselés, mesélés

Külső világ tevékeny megismerése,

Külső világ téri, formai, mennyiségi megismerése

Differenciált fejlesztő játékok

KÖTÖTTEN:

Mozgás, szivacskezilabda mozgásfejlesztő program

Munka jellegű tevékenység,

Fejlesztés, tehetséggondozás,

Habilitáció, rehabilitáció.

A PROGRAM KAPCSOLATRENDSZERE

Intézményünk fenntartója

Az általános iskolák

A Művészeti Iskolák

A városi bölcsőde

A II. Rákóczi Ferenc Közoktatási Központ óvodája és iskolája

A Pedagógiai Szakszolgálatok

A szakértői bizottságok

Az Arany János EGYMI

A Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat

A védőnői szolgálat, gyermekorvos, fogorvos

A város kulturális intézményei (Művelődési Központ, Múzeum és Könyvtár)

Kisebbségi önkormányzat²⁸

²⁷ Módosítva: 2025. augusztus 13.

²⁸ 2013. augusztus 28

A program célfejezete

Alapvető céljaink

Az óvoda a közoktatási rendszer szakmailag önálló része, nevelési intézménye, a családi nevelés kiegészítője, a gyermek óvodába lépésétől az iskolába lépésig, legfeljebb hétéves korig, ill. az iskolai érettség eléréséig.

Az óvodások nyugodt, élménygazdag, harmonikus fejlődésének elősegítése, érzelmek kibontakoztatása, az életkori és egyéni sajátosságok figyelembevételével.

A szabad játék és a mozgáslehetőségek folyamatos biztosításával a sokoldalú képességfejlesztéssel a gyermeki személyiség egészére irányuló fejlődésének biztosítása, elősegítése.

Az óvoda-iskola átmenet sikerének, az egyenlő hozzáférés, esélyegyenlőség biztosítása²⁹

Nevelésfilozófiánkra épülő cékitűzéseink

- A 3-7 éves gyermek eltérő fejlődési ütemének és érési jellemzőinek szem előtt tartásával a gyermeki személyiséghez igazított pedagógiai módszerek alkalmazásával, játékos keretek között alakul:
- az egészséges sokoldalú személyiség,
- gyermekek környezettudatos szemlélete,
- a sikeres iskolai beilleszkedéshez szükséges testi, szociális, értelmi érettség.
- A roma származású gyermekek életkori sajátosságainak és egyéni fejlettségének megfelelően ismerik kultúrájuk elemeit, szokásait, ezáltal erősödik identitástudatuk
- A sajátos nevelési igényű gyermekeknél érvényesülnek a gyermekeket megillető jogok, és csökkennek a sajátosságokból adódó különbségek
- A tehetséges gyermek átlag feletti speciális egyéni képességei felszínre kerülnek, fejlődnek
- A hátrányos helyzetű gyermekek összehangolt integrált nevelése révén, az esélyegyenlőség növekszik, az indulási hátrányok csökkennek az iskolába való átmenet, zökkenő mentesebbé válik.
- Az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése következtében fejlődnek a tanulási képességeket meghatározó funkciók³⁰

²⁹ Módosítva 2010.január 18

³⁰ 2013.augusztus 28

Rész célok

Kompetencia alapú nevelés célja:

Kompetencia alapú óvodai programcsomag bevezetése fokozatosan minden tanévben újabb csoportba. A kompetencia alapú szemléleten keresztül alkalmazható, használható ismeretek átadása³¹

A fejlesztő óvodapedagógiai tevékenység, óvodai IPR célja:

Olyan fejlesztőpedagógiai - szociálpedagógiai munka, amely a gyermek kapcsolatai, tanulási, szociális problémáit egységben komplex rendszerben kezelve, elsősorban a családdal és a különböző tudományok szakembereivel - gyógypedagógus, fejlesztőpedagógus, logopédus - együttműködve segítik megoldani.

Részképesség zavart mutató gyermekek számára segítségnyújtás a nevelés korszerű eszközeivel. Az esélyegyenlőség megteremtése érdekében a HH, HHH. gyermekek folyamatos nyomon követése, fejlesztése. Valamint a tehetséges gyermekek kiemelkedő képességeinek koordinálása.

Gyógypedagógiai tevékenység célja:

A Sajátos Nevelési Igényű gyermekek befogadásával a funkcionális integráció megvalósítása különös tekintettel a tanulási nehézséggel, zavarral, akadállyal küzdő gyermekekre.

A SNI-s gyermekek szakszerű törvényileg meghatározott ellátása (habilitáció, rehabilitáció). Az érintett szülők gyógypedagógiai tanácsadása. Szociálpedagógiai tevékenységgel együttműködve családgondozás.

„Az óvodai nevelés a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekszik. A nevelés hatására a sérült kisgyermeknél is fejlődik az alkalmazkodó készség, az akaraterő, az önállóságra törekvés, az érzelmi élet, az együttműködés. A sajátos nevelési igény szerinti környezet kialakítása, a szükséges tárgyi feltételek, és segédeszközök megléte akkor biztosítja a nevelési célok megvalósíthatóságát, ha a napirend során a gyermek mindig csak annyi segítséget kap, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges.”(32/2012. (X. 8.) EMMI rendelethez)

³¹ 2010. január 18

Célunk a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelvei alapján:

- az elvárások igazodjanak a gyermekek fejlődésének üteméhez,
- fejlesztésük a számukra megfelelő területeken valósuljon meg,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeket a nevelés, a fejlesztés ne terhelje túl,
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak az óvodánk nevelési programjának tartalmi elemeivé.³²

Általános nevelési feladatok

Az óvodai nevelés feladata - az Alapprogramban deklarált - testi és lelki szükségletek kielégítése, ezen belül:

- az érzelmi, erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés biztosítása,³³
- az anyanyelvi,- értelmi fejlesztés, nevelés megvalósítása.
- az egészséges életmód alakítása,

Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés fejlesztése³⁴

Célja:

A gyermek egyéni érdekeit figyelembe véve, a közösségi érzelmeinek, beállítódásának, magatartásának formálódása a csoport szokásai alapján.

Kiegyensúlyozott, érzelmi biztonságot nyújtó otthonos, derűs, szeretetteljes, befogadó légkörben, a családi nevelést kiegészítve

- alakulnak a gyermekek társas szükségletei,
- gazdagodnak az erkölcsi, esztétikai, intellektuális érzelmei,
- fejlődik a közösséghez és különbözőségek elfogadásához való pozitív viszonyuk.³⁵

³² Módosítva 2013. augusztus 28

³³ Módosítva 2018. augusztus 31

³⁴ Módosítva 2018. augusztus 31

³⁵ Módosítva 2013. augusztus 28

Feladatok:

Az óvoda a gyermek nyitottságára épít, és ahhoz segíti a gyermeket, hogy megismere szűkebb és tágabb környezetét, amely a nemzeti identitástudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhöz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a természetben, az emberi környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.³⁶

A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be.³⁷

- Barátságos, nyugodt, otthonos, szeretetteljes, vidám életkörülmények biztosítása,
- Az óvónő-gyermek, gyermek-gyermek kapcsolatai, társas kapcsolatok formálása, erősítése,
- Rugalmas napirend biztosítása,
- Helyes beszoktatási gyakorlat kialakítása,
- Közös élményekre épülő tevékenységek megszervezése,
- A közösségi élet szokásai és a közösségi magatartás kialakítása,
- Sajátos kötődést igénylő gyermekek kezelése,
- A másság elfogadása, a segítő magatartásra nevelés,
- Az egészséges életmód szokásrendszerének kialakítása,
- Gyermekeken keresztül a szülőkre hatni,
- Az újonnan érkező gyermek közösségbe történő befogadásának segítése
- A befogadástól az óvodáskor végéig barátságos, családi környezet biztosítása, a gyermekek életrendjének és közös tevékenységeinek megszervezése,
- Az erkölcsi nevelés alakítása, a jó és rossz felismerése, az őszinteség az igazmondás, igazságosság, felelősségvállalás, a gyengébb védelme, segítése saját élethelyzetbe való megtapasztalása, a dolgozók modell értékű bánásmódja során
- A gyermek fejlettségéhez alkalmazkodó szokás – normarendszer kialakítása.
- A közösségi nevelés az egymásra figyelés, az együttérzés, az egymáshoz alkalmazkodás, egymás segítése, a különbözőség elfogadása, tisztelete.
- Társas kapcsolatok alakulásának segítése, a közösségi érzés elmélyítése a gyermek-gyermek, gyermek-óvodapedagógus, gyermek-dajka viszonylatában, melyet pozitív attitűd jellemez.
- A gyermekek szociális érzékenységének fejlesztése, az én-tudat alakulásának elősegítése,

³⁶ Módosítva 2018. augusztus 31

³⁷ Módosítva 2018. augusztus 31

az egészséges életvitelhez, a társadalmi élet mindennapjaihoz szükséges jártasságok, készségek alakítása.

- A nevelésünk hagyományrendszerébe beépülő, ismétlődő, közös, örömteli tevékenységek szervezésével a szülőföldhöz való kötődés és a hazaszeretet érzelmi megalapozása, az összetartozás élményének erősítése
- A cigány nemzetiségi gyermekek szokásainak, kisebbség kultúrájuk, egyes elemeinek, megismertetése, identitástudatuk fejlesztése, sikeres szocializációjuk megvalósítása.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek különbözőségeinek elfogadása és tisztelete, valamint az egyenlő hozzáférés biztosítása.
- A hátrányos helyzetű gyermekek mielőbbi be óvodáztatása és rendszeres óvodába járásának segítése nyitott programokkal, valamint a családokkal történő intervenciók gyakorlat megvalósításával.
- A szülők bizalmának megnyerése, szemléletének formálása a nevelési problémák közös megoldásában.
- Szociális hátrányok enyhítésére szükség szerint lehetőséget teremtünk az óvodai felszerelések biztosítására lehetőséget teremtünk az óvodai felszerelések biztosítására (ágynemű, tornaruha)³⁸

Fontosnak tartjuk, hogy minden óvodai csoportnak hagyománya, szokásrendszere, jelképrendszere, szimbóluma legyen, ami sajátos egyéni színezetű légkört biztosít és ez is mélyítheti a gyermekek összetartozását, együttérzését.

A beszoktatás időszaka meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához.

A szülőkkel együtt megteremtjük a lehető legnyugodtabb feltételeket, a gyermekek közösségbe való beilleszkedéséhez.

A szülőkkel megbeszélve adhatunk lehetőséget arra, hogy a gyermekek velünk együtt ismerkedjenek az óvodával. Mindig az adott körülményeket mérlegelve döntünk. A beszoktatás ideje alatt a gyermekek elhozhatják azokat a tárgyaikat, amelyekhez ragaszkodnak. A beszoktatásban mindkét óvónő és a dajka részt vesz.

A gyermekeknek minél több lehetőséget biztosítunk arra, többször érdeklődésüknek megfelelő tevékenységet válasszanak, hogy gyakran átélhessék a belülről táplálkozó kedvet, motorizációs állapotot.

³⁸ Módosítva 2013. augusztus 28

Az érdektelen gyerekekre nagyobb figyelmet szentelünk, hogy mielőbb kiderítsük érdektelenségük okát, mert befolyásolását csak így tudjuk elindítani.

Az osztott csoportokkal működő óvodák minél több programot szerveznek a kicsik és a nagy óvodások együttműködtetésére.

A vegyes csoportokat működtető óvodák viszont segítenek abban, hogy az azonos korú 5-6-7 éves gyermekek is folytathassanak külön tevékenységeket.

Jó nevelés alapja, a feltétel nélküli szeretet, korlátokkal együtt. A korlátokat úgy szabjuk meg, hogy az adott korosztály meg tudjon felelni az elvárásoknak.

A nevelésünk akkor lesz hatékony, ha az egész csoport előtt álló feladatokat minden gyermek számára - egyéni sajátosságait figyelembe véve-, érthetővé, vonzóvá tudja tenni.

A gyermekek neveléséhez először meg kell teremtenünk a jó kapcsolatot a szülőkkel, nagyszülőkkel, hogy kellő bizalom alakulhasson ki az együttneveléshez.

Segítjük a gyermekeket abban, hogy elfogadják eltérő képességű és tulajdonságú társaikat.

Próbáljuk megérteni - elsősorban érzelmileg - a gyermekeket. Parancsolás helyett igyekszünk kérdezni, ami elősegíti a megértést, az átélést.

Magyarázatunkban a dolgok pozitív oldalát emeljük ki.

Alakítjuk ki a közösségi élet szabályait. Képesek vagyunk nevelési taktikát váltani, ha egymást követően eredménytelennek érezzük a befolyásolást.

Bátorítunk minden gyermeket a csoporton belül, hogy a belső elégedettsége, pozitív énképe kialakuljon.

Az agresszív gyermek lehetőleg ne kapjon figyelmet az agresszivitásán keresztül.

A negatív viselkedési módot szándékosan mellőzzük.

A felnőtt-gyermek társalgásában világos, egyértelmű, építő, előrevivő megfogalmazás jelenjen meg, a kívánság tárgyilagos megnevezésével, az ok kiemelésével.

A humor jó segédeszköz, a pozitív töltésű viszonyok ápolásában, a szeretet egy bizonyos formája. A nehézségeket a humor feloldhatja, a görcsösséget megszünteti.

A befogadás rendszere³⁹

A befogadási időszak erősen meghatározza a gyermekek kialakuló érzelmi kötődését az óvodához, ezért igyekszünk a szülőkkel együtt a lehető legnyugodtabb feltételeket megteremteni az újonnan érkező gyermekek közösségbe történő beilleszkedéséhez. Bármely

³⁹ Módosítva 2013. augusztus 28

életkorban történik is a befogadás, a tapintat, a törődés, a szeretetteljes odafordulás, pozitív, elfogadó attitűd, az óvoda minden dolgozójával szemben követelmény. Az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációja és bánásmódja mintát jelent a gyermek magatartásának alakulása szempontjából.

A befogadás kapcsán főbb tennivalóink:

- Családlátogatással személyes kapcsolatfelvétel, környezettanulmány (anamnézis felvétel).
- Anyás befogadás, fokozatos időcsökkentéssel. Az együttlét biztonságot ad az új környezet elfogadásához, ugyanakkor a szülő megismeri az óvoda belső életét, a gyermek napirendjét, szokásait. (A gyermekek kedvenc játékaikat, tárgyait, biztonságukat, fokozó eszközeiket magukkal hozhatják).
- A befogadásban egyidejűleg mindkét óvónő és a dajka is részt vesz. Kiemelt feladatot kap a befogadásban az új munkakörben foglalkoztatott pedagógiai asszisztens is. Az együttjátás mellett megismerkednek a gyermekek a csoportszobában és az udvaron elhelyezett mozgásfejlesztő játékokkal, szerekekkel. Az óvónők a szülőknek, gyermekeknek az életkori elvárásnak megfelelően közvetítik és közösen gyakoroltatják a tevékenységeket. A tevékenységek megerősítése sok-sok érzelmi átéléssel játékosan történik, figyelembe véve a gyermekek egyéni képességeit, tempóját, egyéni szokásait. Különösen fontos a testápoláshoz és az étkezéshez szükséges tárgyak, azok használatának bemutatása. A befogadás kezdeti fázisa az első nyílt hét tevékenység formái, majd ezt követően az egyéni eltéréseket figyelembe véve hosszabbodhat a befogadás ideje.
- A befogadást és a gyermekek eddigi életének történéseit segíti megismerni az anamnézis lap. Az ebből származó információ az alapja a későbbi egyéni fejlődést követő dokumentációnak.

Valamennyi csoportban családi légkör megteremtésével, a gyermekek egyéni ajándékokkal történő fogadásával segítjük elő a gyermekek társas kapcsolatainak alakulását, az évkezdés bizonytalanságát. Lehetőséget biztosítunk, hogy érdeklődésüknek megfelelően válasszanak tevékenységet. Ösztönözzük az 5–7 éves gyermekeket, hogy segítsenek a kiscsoportosoknak (Pl. öltözködésben) vegyék körül őket szeretettel. Igyekszünk minél több programot szervezni

a kicsik és a nagy óvodások, ill. csoportokban dolgozó felnőttek és gyermekek együttműködtetésére (felnőttek bábjátéka, udvari közös tevékenységek)

Szokás-normarendszer⁴⁰

Az ésszerű kereteket adó szokás-normarendszer, a biztonságérzetet, nyugalmat jelent a gyermekek számára, kialakításában fontos az egyező nevelői hatás megteremtése, a két óvodapedagógus és dajka közötti összhang.

A szokás és normarendszer minden nevelési év elején kerül meghatározásra.

Alapja: a csoport fejlettségi szintje, a feladatok és tevékenységek rendszere, amelyet a csoportban meg kívánunk valósítani.

A szokás-normarendszer napirend-követő.

Tartalmi elemei mindazok az elvárások, amelyek:

- a gondozás és egészséges életmód, teljes körű egészségfejlesztés
- közösségi nevelés, társas kapcsolatok
- a játék, mozgás;
- a tanulás területén
- normaként jelennek meg az óvodai életben. Rögzítjük a sikerkritériumokat, valamint a felzárkóztatást, illetve a tehetséggondozás feladatait, amely meghatározása felelősségteljes gyermekismeretet követel
- a tevékenységek segítik a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak (együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratának (önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat) fejlődését, teret adva a gyermeki önkifejezésnek, önérvényesítésnek
- a játékos tevékenység és a szülőkkel való kapcsolat során a nemi sztereotípiák erősítésének kerülése, nemek társadalmi egyenlőségével kapcsolatos előítéletek lebontásának elősegítése is feladatunk.

⁴⁰ Módosítva 2013. augusztus 28

Ismétlődő közös tevékenységek megszervezése⁴¹

Az óvodában igyekszünk minden alkalmat célszerűen megragadni a közös ünnepek és hagyományok kialakítására. A közös tevékenység a gyermek fejlődésének serkentője. A közös készülődés, tervezgetés távlatot jelenthet a gyermek számára.

A közösségi nevelés szempontjából kiemelt jelentőségűek:

- a közös ünnepek és hagyományok ápolása,
- a szűkebb és tágabb környezethez, a szülőföldhöz való kötődés alakítása,
- közös programok a szülőkkel (családi nap, nyílt napok, vendég-kisóvók a csoportban, gyűjtő munkában való részvétel).

A népi hagyományokra épülő ünnepi szokások megismerése, megőrzése, valamint szűkebb és tágabb környezetünkhöz való pozitív viszony kialakítása által erősödik a társakhoz fűződő viszony, a szülőkhöz, felnőttekhez, az ismert környezethez, tájhoz, természethez való érzelmi kötődés, a hazaszeretet. Erősödik identitástudatuk, pozitív irányba terelődik az erkölcsi tulajdonságok alakulása. Az ünnepek kapcsán a közösen feldíszített csoportszobák, az ünnepelőbe öltözött gyermekek, felnőttek látványa, a közös verselés, mozgás mind-mind az esztétikai érzelmek és a közösségi élet alakításának eszközei. Változatos tevékenységekkel, -pl ünnepek előtti játszóházak szervezésével,- és gazdag eszköztárral segítjük a hagyományok őrzését.

Közösségi és erkölcsi nevelés során a társas kapcsolatok alakulásának segítése a gyermek-gyermek, a felnőtt-gyermek viszonylatban.⁴²

Nevelőmunkánk a gyermek-gyermek viszonylatban egymás megismerésére, a toleranciára, a különbözőségek megismerésére, elfogadására és tiszteletére irányul.

A gyermek személyiségfejlődésének alakulásában modell értékű az óvodai feladatellátásban résztvevő felnőttek közötti kommunikáció, bánásmód, viselkedés.

Társas együttműködés közben tanulják meg a gyermekek az egymás felé fordulást, egymás segítségét valamint a közösség alapvető normáit. Alkalom nyílik az egymáshoz viszonyításra, amely szükséges a reális énkép kialakításához, önkifejező törekvéseihez, önértékeléséhez.

⁴¹ Módosítva 2013. augusztus 28

⁴² Módosítva 2013. augusztus 28

A gyermeki kapcsolatok (gyermek-gyermek, gyermek-dajka, gyermek óvodapedagógus) együttműködése során válik természetessé, hogy minden gyermek, különbözőségeivel is elfogadható és szerethető.

A felnőtt-gyermek kapcsolatában: a felnőtthez fűződő viszony nyújtja az érzelmi biztonságot a gyermek számára, amely a jó közérzetet, nyugodt, harmonikus tevékenységet teszi lehetővé. A kommunikatív jelek megértésével, a mindenki számára azonosan értelmezett szokás-és normarendszer kívánalmaival a feltétel nélküli szeretet fokozatai, a gyermekek számára egyértelművé válnak.

Az udvarias magatartás formáinak elsajátítása által a gyermekek képessé válnak a társak ellentétes véleményének elfogadására, alakul a szülők, felnőttek iránti figyelmesség, tisztelet.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Ragaszkodnak egymáshoz, a felnőttekhez, óvodájukhoz s ez cselekedeteikben nyilvánul meg.
- Igényükké válik a helyes viselkedés, szokások, szabályok betartása.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt, ha az óvodán kívül találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Igényükké vált a tevékenységekben való aktív részvétel és együttműködés.
- A tevékenységeket komoly feladattudattal végzik és befejezik.
- Nyugodtan ülnek, és figyelnek egymásra és a felnőttekre.
- Önállóan keresik a segítségnyújtás megfelelő formáit.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Értékelik saját és mások tetteit és magatartási példáit.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.
- Az SNI gyermekek a fenti eredményekből az önmaguktól elvárható legmagasabb szintet érik el.⁴³
- Érzelmileg kötődnek óvodájukhoz, társaikhoz, a felnőttekhez.

⁴³ Módosítva 2010. január 18

- Természetes társas szükségleteik kielégítése során képesek a különbözőségek elfogadására, tiszteletére
- A gyermekek igényévé válik a helyes viselkedés, a mindennapi élet szokásainak, szabályainak betartása.
- A tevékenységekben kitartóak, a megkezdett tevékenységet a megbeszéltek alapján befejezik.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat, konfliktushelyzetben képesek megegyezésre jutni.
- A csoport „Illemtárában „ meghatározott udvariassági szokásokat igyekeznek betartani (köszönés, figyelmesség, előzékenység, vendég köszöntése, kérés, megköszönés módja).
- Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Olyan óvodai élet megszervezése, amelyben sok a közös élmény, közös tevékenység.
- Olyan erkölcsi tulajdonságok megerősítése, mint az együttérzés, figyelmesség, segítőkészség, őszinteség, önállóság, önfegyelem, fontosság, szorgalom, kitartás, állhatatosság, szabálytartás, igazságosság.
- A szociális érzékenység kialakulása segítse a másság elfogadását, a legmagasabb szintű szociális kompetencia a segítő magatartás megalapozása.
- Az érzelmi biztonságot nyújtó szeretetteljes, családias légkör megteremtése, a beszoktatástól az óvodáskor végéig,
- Érzelmi zavarok kezelése,
- Felnőtt-gyermek; gyermek-gyermek; felnőtt-felnőtt pozitív érzelmi töltésű kapcsolatának kialakítása,
- Az érzelmekre épülő kapcsolatteremtő és megtartó képességek formálása, erősítése,
- Különböző szociális háttérű családokból érkező gyermekek szintre emelése,
- Az alapvető udvariassági szabályok elsajátítása, betartása,
- A gyermekek erkölcsi tulajdonságainak és pozitív akaratának a megerősítése.
- a rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai váljanak az óvodánk nevelési programjának tartalmi elemeivé⁴⁴
- környezetben megmutatkozó jóra és szépre, mindzok megbecsülésére.⁴⁵
- A gyermeki magatartás alakulása szempontjából az óvodapedagógus, az óvoda valamennyi

⁴⁴ Módosítva 2010. január 18

⁴⁵ Módosítva 2018.augusztus 31

alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modellértékű szerepet tölt be⁴⁶

Eszztétikai érzelmek alakítása:

- Az egészséges, esztétikus környezet biztosítása, segítse a szépérzék kialakulását. Az ízlésformálás jelenjen meg az óvoda mindennapjaiban, a természetben, a tárgyi, társadalmi környezetben egyaránt.
- Harmonikus, összerendezett mozgáskultúra kialakítása.

Intellektuális érzelmek alakítása:

- A gyermekek kíváncsisága, utánzási kedve fejlessze az érzékelést, az észlelést, az emlékezetet, figyelmet, képzeletet, gondolkodást, kreativitást.
- Az érzelmi alapigények biztosítása: érzéseiket, gondolataikat szóban, mozgással, vagy képi eszközökkel szabadon kifejezhessék

Anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés

Az értelmi nevelés tevékenységeken keresztül, a kultúraátadás hatásrendszerében az óvodai nevelési módszerek segítségével, elsődlegesen a gyermekek szabad játéka által valósul meg. Az értelmi nevelés szoros kapcsolatban van az anyanyelv és a kommunikáció alakulásával.

A program lényeges része a beszéd, az anyanyelv és a kommunikáció fejlesztése, hiszen csak kellő nyelvi fejlettséggel rendelkező gyermekek lesznek képesek az alap-kultúrtechnikák elsajátítására. Kommunikáció a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze.

A kommunikáció egyszerre cél és eszköz a társas kapcsolatokban. Célja a kapcsolat felvétele, az információ eljuttatása a másik emberhez, akinek a társas reakcióiból a megértés ellenőrzése, a kapcsolat valamilyen szintű mélyítése valósul meg. Kommunikáció és a metakommunikáció elválaszthatatlan egymástól, a jelzések kiegészítik, helyettesítik, mélyítik vagy semlegesítik a szóbeli közlést. Az egyéni fejlődés biztosításához szükséges, hogy az óvodapedagógus személyes példájával (odafigyelés, beszélgetés, meghallgatás) kommunikációs helyzetek megteremtésével ösztönözze a gyermekek közötti kommunikációt, teremtsen lehetőséget a monologikus beszédre, ennek fejlesztésére, bővítse szókincsüket, gazdagítsa kommunikációs ismereteiket (pl. Érzelmeket kifejező gesztusaikat, arckifejezések, testtartások).

⁴⁶ Módosítva 2018.augusztus 31

Az anyanyelvi nevelés valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladat. Az anyanyelv fejlesztése és a kommunikációkülönböző formáinak alakítása –a beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabályközvetítéssel – az óvodai nevelőtevékenység egészében jelen van. A gyermek beszéd – kommunikációs képessége elsődlegesen függ a családi szocializációtól, mely előnyös vagy hátrányos helyzetet teremt a gyermekek számára a közösségben.⁴⁷

- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat, konfliktushelyzetben képesek megegyezésre jutni.
- A csoport „Illemtárában” meghatározott udvariassági szokásokat igyekeznek betartani (köszönés, figyelmesség, előzékenység, vendég köszöntése, kérés, megköszönés módja).
- Ismerik szűkebb és tágabb környezetüket, mely a szülőföldhöz való kötődés alapja.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

Célja:

Az anyanyelv megbecsülésén és szeretetén keresztül alakul:

- a gyermekek természetes beszéd és kommunikációs készsége,
- beszédészleléssel a beszédhangok felismerése, kapcsolása,
- beszédmegértéssel a szavak, szókapcsolatok, mondatok jelentésének tartalmának megértése⁴⁸
- fejlődnek értelmi (kognitív) képességeik
- A gyermekek spontán szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerbe foglalása, tudatos célirányos bővítése
- A kognitív képességek fejlesztése:
 - a percepció (vizuális, auditív, taktilis, kinezetikus) egyre pontosabb működtetése
 - valóság-hű észlelés
 - a figyelem életkornak megfelelő működése (intenzitás, irányultság, időtartam)
 - a mesét és a valóságot megkülönböztető képzeleti működés
 - reprodukív emlékezet
 - problémamegoldó és kreatív gondolkodás
 - a gondolkodási körfolyamat életkornak megfelelő működése

⁴⁷ Módosítva 2013. augusztus 28

⁴⁸ Módosítva 2013. augusztus 28

Feladataink:

- Beszédkedv felkeltése és fenntartása
- A beszédhallás és szövegértés fejlesztése
- Akadálytalan kommunikáció segítése
- Verbális és nonverbális eszköztár kialakítása, fejlesztése
- Egyszerűbb történetet, mesét képes önállóan is elmondani. Sokoldalú, maradandó tapasztalatok biztosítása
- Beszélő, beszéltető környezet kialakítása
- A gyermeki kezdeményezésre alapuló változatos tevékenységek szervezése
- A tevékenységek során sokoldalú tapasztalatszerzés biztosítása
- Az egyéni motivációk figyelembe vétele
- Figyeltető környezet kialakítása, melyben kiemelt szerepet kap a szemkontaktus
- A pszicho motoros triád (mozgás, értelem, érzelem) fejlődésének folyamatos, egyénenkénti nyomon követése, szükséges fejlesztések megtervezése, beépítése a napi gyakorlatba
- A mozgás fejlesztés játékos eszközével a pszichikus képességstruktúrák megtámogatása
- A gyermeki kíváncsiság folyamatos kielégítése
- Aktív szókincs bővítése
- Bizalmon alapuló légkörben kommunikációs helyzetek teremtése
- Metakommunikációs eszköztár kialakítása, használata
- A kortársak egymásközi kommunikációjának segítése
- Mintaértékű felnőtt kommunikáció
- A fejlődésben lemaradó, kimagaslóan fejlődő gyermekek egyéni fejlesztése
- Migráns gyerekek egyéni fejlesztése a magyar nyelvben
- A szakmai team és az óvónők folyamatos kapcsolata

A beszédfejlődés, mozgásfejlődés, értelem fejlődése elválaszthatatlanok egymástól. A 3-7 éves gyermekek szenzitív periódusa az óvodai nevelés, ennek megfelelően kiemelt hangsúllyal bír. A szabad játék során, a játékba integráltan tanulási folyamatban, biztosítani kell azokat a feltételeket amelyek, hozzásegítik a gyermekeket kellő értelmi, nyelvi fejlettség megszerzéséhez. Csak így lesznek képesek az alap-kultúrtechnikák elsajátítására. A kommunikáció, a beszéd és a gondolkodás egyik eszköze.

Az anyanyelvi nevelés folyamatos feladat az óvodai nevelésünk mindennapjaiban

A fejlődés eredménye az óvodáskor végére:

- Korának megfelelően pontos az érzékelés, észlelés
- Képes vizuális, auditív differenciálásra, diszkriminációra
- Téri orientációs képességei korának megfelelően stabilak
- A keresztcsatornák korának megfelelően működnek
- Az önkéntelen bevésés mellett megjelenik a szándékos bevésés is
- Figyelme tartós, szándékos
- Gondolkodási körfolyamata megfelelően működik, problémamegoldás, kreativitás jellemzi
- Helyesen, tisztán, érthetően beszél
- Kérdésre minimum egyszerű mondattal válaszol
- Szókincse korának megfelelő
- Jól használja a metakommunikációs eszközöket.
- Bátran, szívesen kommunikál társaival és a felnőttekkel.
- Társára odafigyel, türelmesen meghallgatja mondanivalóját.
- A közölt információt megérti.
- A kommunikációt kapcsolatfelvételre használja
- Bátran kérdez
- Verbális emlékezete korának megfelelő
- Ismeri és használja az udvariassági szavakat.
- Tud szemkontaktust teremteni és tartani.
- Élményeit és gondolatait el tudja mondani.
- A migráns kisgyermek is megérti az óvodai élethez szükséges kifejezéseket, és képes magát megérteni
- Az SNI gyermekek a fenti eredményekből az önmaguktól elvárható legmagasabb szintet érik el.⁴⁹

⁴⁹ Módosítva 2010. január 18

A nyelvi elmaradások korrigálásának gyakorlata:⁵⁰

- Komplex logopédiai
terápia
- Napi anyanyelvi játékok
- Drámajáték elemeinek alkalmazása

Napi gyakorlatunkban az anyanyelvi játékok egyéni és mikro csoportos szervezésére – alkalmazkodva a gyermekek életkori sajátosságaihoz – külön időt biztosítunk.

A nyelvi játékok, gyakorlatok legfőbb ismérve, hogy játékos keretben végezzük, örömmel és sok-sok ötlettel fűszerezett csoportos játék keretében. A nyelv- és ajakügyesítő, valamint a hallás differenciálási gyakorlatokkal, lehetőséget teremtünk, a hangzók helyes ejtésére. Ha az mégsem következnek be, - mint a korábbi években is tettük – logopédus segítségét vesszük igénybe. Az óvodai csoportokban, ugyanis csak a szükséges készségeket fejlesztjük a napi tevékenységek során (max. 5-10 percben)

Az anyanyelvi játékokhoz, központi és saját készítésű eszközöket használunk: szemléltető képek, tornaszerek, különböző anyagokból készült tárgyak, bábuk, tükör, videofilmek, hangszerek, dia-vetítő, hangkocka, hívóképek, feladatlapok, valamint a csoportszoba berendezési tárgyai, eszközei, képes dominó, képes ABC, Bohóc kártya, szóvonat, Bujkáló képek, magánhangzók megkülönböztetésére pálcikák, korongok, Memória-játék, Ellentétes szó párok képei.

Anyanyelvi fejlesztés és nevelés

- Érthető, tiszta beszédre törekvés, szókincsbővítés, tiszta, szép artikuláció.
- Anyanyelvi, kommunikációs nevelés az óvodai élet minden területét átható pedagógiai tevékenység, melyet a 3-4 éves nevelés folyamatában kell megvalósítani.
- Az óvodai nevelés csak a családi háttérrel összefonódva képes a kommunikáció eredményes fejlesztésére.
- A mi példamutató beszédünk jó beszédpélda, hibátlan, tiszta kiejtésünk legyen kifogástalan, beszédtempónk mérsékelt lassú, szemléletesen kifejező, kellemes, puha hangszínű, jól csengő hangú.

⁵⁰ Módosítva 2013. augusztus 28

- A gyermek, felnőtt kommunikáció aktivitásának, beszédkedvének erősítése, fejlesztése anyanyelvi játékok és népi játékok során.

Értelmi képességek fejlesztése:

- A pszichikus képességstruktúrák harmonikus fejlődésének biztosítása, nyomon követése, szükség esetén egyénre szabott fejlesztési feladatok tervezése, beépítése a szabad játékba⁵¹

Az egészséges életmód alakítása (moduláris program)⁵²

Célja

- A gyermekek egészséges életvitelének alakítása, testi fejlődésük segítése.
- A gyermekek ismereteinek bővítése saját testükről; az egészséges étkezés, szokások (mozgás, tisztálkodás) fontosságáról.
- Szülők az együttműködés elmélyítése a közös élmények – ismeretnyújtás, felvilágosítás, egymás megismerése.
- **A gyermekek életvezetési készségüknek fejlesztése.⁵³**

Feladatai

- Egészséges óvodai környezet biztosítása
- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségük biztosítása
 - Együttműködés a szülőkkel: az otthonról hozott és már kialakított pozitív szokások megerősítésével a negatív szokáselemek gyengítésével.
 - Kiemelten fontos a kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra, ezen belül az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztésére való felkészítés.
 - A mozgás, cselekvés, közvetlen tapasztalatszerzés készségeinek fejlesztése a

⁵¹ Módosítva 2010. január 18

⁵² Módosítva 2013. augusztus 28

⁵³ **Módosítva 2025. augusztus 13.**

játékon keresztül – ahol megjelenik az ismeret, a jártasság, a készség.⁵⁴

- A gyermekek gondozása, a testi, lelki szükségleteinek, mozgásigényének kielégítése egészségük megóvása, ápolása
- Az egészséges életmód, a testápolás, étkezés, öltözködés, pihenés és betegségmegelőzés az egészségmegőrzés szokásainak alakítása, belső igénnyé fejlesztése A gyermekek fejlődéséhez, és fejlesztéséhez szükséges egészséges, nyugodt, biztonságos balesetmentes környezet feltételeinek megteremtése.
- az egészséges életmód, a testápolás, a tisztálkodás, az étkezés, különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só-és telítetlenzsír-tartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, a fogmosás, az öltözködés, a pihenés, a betegségmegelőzés és az egészségmegőrzés szokásainak alakítása.⁵⁵
- Párhuzamos tevékenységek gyakorlásához, elegendő idő, türelmes légkör, rugalmas napirend kialakítása
- A szokás –és normarendszer közös kialakítása, összehangolt munka, azonos norma valamennyi csoportban dolgozó óvodapedagógus és dajka között
- Saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi, szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek fejlesztése ezzel az iskolai beilleszkedés közvetett segítése
- A gyermek önállósági törekvéseinek segítése, támogatása, a tevékenységek szóbeli megerősítése
- A mozgásigény, fejlettség, terhelhetőség megismerése, fejlesztése- különös tekintettel sajátos nevelési igényű és hátrányos helyzetű gyermekek esetében- egészségügyi szűrővizsgálatok kezdeményezése, szükség esetén megfelelő szakember bevonása
- A szülők egészségmegőrző, betegségmegelőző szokásainak megismerése, befolyásolása (szociokulturális háttér, gondozási szokások)
- Az egészségügyi szolgálattal együttműködve a teljes körű egészségfejlesztés

⁵⁴ Módosítva 2010. január 18

⁵⁵ Módosítva 2018. augusztus 31

kiépítése, és annak működtetése

- Szociális hátrányok enyhítése egyéni higiénés problémák megoldásával⁵⁶
- Életvezetési készségek fejlesztése, amelyek szükségesek a problémamegoldáshoz, a rugalmas alkalmazkodóképességhez, a nehézségek leküzdéséhez, a mérlegelő gondolkodáshoz, a hatékony kommunikációhoz. Az életvezetési készségeken alapuló nevelés hozzásegíti a gyermekeket azon ismeretek, készségek, képességek megszerzéséhez, amelyek szükségesek az egészséges életmód kialakításához.⁵⁷

Gondozás

A testi, lelki, szellemi egészség egyik alapvető feltétele a gyermek testi komfort érzetének biztosítása, a gyermeki szükségletek kielégítése. A gyermeket engedjük szabadon mozogni, szükség szerint WC-re menni, vizet inni, tisztálkodni a nap bármely szakaszában. A gondozási tevékenységek kiemelt jelentőségűek a gyermekekkel történő kapcsolatépítés, önállóságuk fejlődésének elősegítése céljából. Fontosnak tartjuk az óvónő és gyermek, a dajka - gyermek közötti bensőséges, meghitt, megértő viszonyt, a természetes testközelség meglétét, az óvoda dolgozóinak modell értékű kommunikációját, bánásmódját. Ennek kiemelt jelentőséget tulajdonítunk az óvodát kezdő gyermekek tekintetében, a befogadás időszakában, a minél nyugodtabb, kiegyensúlyozottabb szokáskialakítás érdekében. Az önkiszolgáló feladatok

elvégzése a tevékenységek többszöri gyakorlását teszi lehetővé, alakítja a gyermekek énképét, segítik önállóvá válásukat. A tevékenységben a felnőtt- óvónő, dajka, szülő-a gyermek egyéni fejlettségéhez igazodva ad segítséget, és tanítja, gyakoroltatja a napi élethez szükséges szokásokat, melyek egy része az óvodáskor végére szükségletté válhatnak. A napi életritmus megtervezésénél a gondozásra is elegendő időt kell biztosítani, hogy mindez nyugodt, kiegyensúlyozott, türelmes légkörben valósulhasson meg. Így nyílik lehetőség a gondozási teendők kultúr tartalmának közvetítésére is. (Pl.: igényükké váljanak a testi és egészségügyi szokások, a tiszta, esztétikus, rendezett megjelenés és környezet, kulturált étkezés).

Az iskolakezdéshez elengedhetetlen, hogy saját személyükkel kapcsolatos gondozási, testi, szükségleteik kielégítéséhez készségek, képességek kialakuljanak, mindezeket a feladatokat

⁵⁶ Módosítva 2013. augusztus 28

⁵⁷ Módosítva 2025. augusztus 13.

önállóan végezzék.

A testápolás, öltözködés, étkezés szokásrendszere

Az önálló testápolás, öltözködés, étkezés, szervezettségét az óvodába lépés első pillanatától igyekszünk biztosítani.

3-4 éves korban:

Segítséggel, egyéni eltéréseknek megfelelően végezzék a maguk körül adódó testápolási, öltözködési étkezési önkiszolgáló teendőket.

A segítségadás: folyamatos közös tevékenységet, szóbeli magyarázatot jelent.

4 - 5 éves korban:

Kis segítséggel egyéni eltérésüknek megfelelően végezzék maguk körül adódó testápolási, öltözködési étkezési önkiszolgáló teendőket.

A kis segítségadás: A tevékenység szóbeli magyarázattal történő bemutatását, az önállóság egyre erőteljesebb ösztönzését jelenti.

A szokás- normarendszer az önállósági foknak megfelelően új kultúr tartalmakkal bővül (pl. megbízatás)

5 – 7 éves korban: Önállóan végezzék (személyük körüli) a tisztálkodási, öltözködési, étkezési teendőket, szükség szerinti segítségadással.

A szükség szerinti segítségadás: Folyamatos figyelemmel kísérést, elakadás esetén azonnali segítséget jelent.

A szokás- normarendszer kiteljesedik, az önállóság mértékének megfelelően bővül.

Testi nevelés elősegítése

A testi nevelés magába foglalja:

- a gyermek természetes mozgásigényének, a gyermek testi szükségleteinek (levegőzés, pihenés, testápolás, egészséges táplálkozás) kielégítését, valamint
- a gyermek egészségének, testi épségének védelmét, edzését, óvását, megőrzését

Mozgás

A gyermek természetes mozgásigény sokféle szabad és célirányos mozgástevékenységgel elégítjük ki. Ideális, jó levegőjű, tiszta, biztonságos környezetünkben naponta kapnak szerepet a mozgásfejlesztés spontán és tervszerű formái. A különböző mozgásformák sokszori gyakorlásával, a mozgásokhoz kapcsolódó szabályok megtanulásával egyre biztonságosabban

használják a szereket, eszközöket, egyre jobban eligazodnak a térben, ezáltal a baleseteket is megelőzhetjük. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, mintát adva ezzel a szülőknek is. Évente egyszer (Családi nap, Gyermeknap,) a szülőkkel közösen mozgásos programot, sportvetélkedőt szervezünk. Ugyanezt biztosítjuk a csoportszobában is. A mozgásfejlesztő szerek biztonságos, és elérhető helyen vannak, hogy szükségletüknek megfelelően bármikor hozzájuthassanak.

A mozgást, finommotorikát fejlesztő játékoknak prioritást biztosítunk. Olyan tevékenységeket szervezünk, ahol a különböző szem-kéz, szem-láb koordinációk fejlődnek. A szenzoros integráció hiányából következhetnek a

- a motoros lemaradás,
- a szellemi beszűkülés,
- a szociális együttműködés zavarai.

Ezért az egyéni eltérésekre épülő differenciált fejlesztést érvényre juttatjuk.

Programunkban a gyógy-testnevelés, speciális hatású játékos, prevenciós gyakorlatai testtartásjavító, lúdtalp – valamennyi óvónő által végezhető gyakorlatai a testnevelés foglalkozásokba szervesen beépülnek. 1 fő óvodapedagógus gyógy-testnevelőszakon végzett, önálló foglalkozások keretében végzi a speciális gyakorlatsort az arra rászoruló gyermekek esetében. A szivacskezilabda mozgásfejlesztő programja.

*A szivacskezilabda mozgásfejlesztő eszközével a napi mozgásigény belsővé válása*⁵⁸

A program célja:

- egészséges életmód alakítása
- koordinációs képességek fejlesztése
- kondicionális képességek fejlesztése
- pszichikus alapfunkciók tökéletesítése
- kognitív folyamatok megtámogatása, javítása
- tanulási zavarok prevenciója
- kulcs kompetenciák fejlesztése
- óvoda-iskola átmenet megkönnyítése
- a kézilabda utánpótlás számára „megfertőzzük” a gyermekeket
- a tehetségeket felfedezzük

⁵⁸ Módosítva 2010.január 18

A fejlesztőpedagógusok prevenciót és korrekciót célzó mozgástevékenységet szerveznek az IPR program keretében.

Levegőzés, pihenés és alvás

A levegő, az egészséges életmód fontos eleme. Az évszakoktól és az időjárástól függően a lehető legtöbb időt kell a gyermeknek a szabadban töltenie.

A gyermek természetes joga a csendhez, a pihenéshez való jog, ezért különösen ügyelünk a nyugalom feltételeinek megteremtésére.

Pihenés és alvás feltételei:

- tiszta levegő, kényelmes fekvőhely
- nyugodt légkör,
- az altatás hangulatához illő mese, halk relaxációs zene, ének.

Az egyéni alvási igényének és szokásainak figyelembevételével, a szükséges személyi tárgyi feltételek megteremtésével, a gyermekek számára az alternatív pihenési lehetőség biztosítunk; így pl. a nem alvó gyermekek részére lehetőséget, teremtünk arra, hogy felkelhessenek, és csendes tevékenységet folytathassanak. Ezzel is előkészítve az iskolások napirendjét.

Testápolás, személyi higiéné

A gyermek tisztasági igényének kialakítását biztosítja. Különös gonddal kell védenünk a gyermekek érzékszerveit. A bőrápolás, fogmosás, hajápolás, az orr tisztántartása és a WC használat kapcsán a gyermekek fokozott önállósággal vesznek részt. Törekedjünk a család és óvoda gondozási szokásainak összehangolására, a családok szokásainak befolyásolására. A védőnővel kötött együttműködés keretében rendszeres tisztasági szűrővizsgálat történik, a szülők rendszeresen tájékoztatást kapnak a higiénés gondok megoldásáról.

Szükség esetén a szülővel egyeztetve az egyéni higiénés problémák megoldásában a dajka néni segítségével közreműködünk, biztosítunk arra lehetőséget, hogy az arra rászoruló gyermekek az elhasznált, ruhát lecseréljék, meleg víz, eszköz hiányában segítséggel tisztálkodjanak.

Öltözködés

Az öltözködnél, fontos a sorrend megismertetése, valamint az időjárás és az öltözködés összefüggéseinek felismerése, egymáshoz igazítása. A szülőket arra ösztönözzük, hogy gyermeküket réteges öltöztessék, a biztonságos, kényelmes cipő használatát mozgásos tevékenység közben elvárjuk.

Egészséges táplálkozás

A gyermekintézményekben nyújtott közétkeztetésre – az élettani szükségletnek megfelelő minőségű és tápértékű étkezést kell biztosítani, ennek megfelelően nem támogatunk az egészségre ártalmas élelmiszerek nagy mennyiségű és rendszeres fogyasztását. A helyes táplálkozás nem jelenti egyetlen ételnek, élelmiszernek a tilalmát sem, azonban célszerű egyeseket előnyben részesíteni, mások fogyasztását csökkenteni.

Az étkezések önkiszolgálásra épülnek, az önállóság fejlődésére, a biztonságos eszközfogásra gyakorol kedvező hatást. 6-7 éves korban az ebédnél a - közösségért - végzett naposi munka örömének átélésére nyílik mód.

A gyermek táplálkozási szokásait tiszteletben tartva ösztönözzük, de nem kényszerítjük az eddig ismeretlen ételek elfogadására, de az étrend megismertetésével, közvetve segítjük a családok korszerűbb táplálkozásának kialakítását.

Az egészséges étkezési szokások fejlesztésére a szülők hozzájárulásával “Gyümölcsnapot” tartunk, ezzel szoktatva gyermekeinket a rendszeres zöldség és gyümölcs fogyasztására. A középső és nagycsoportos gyermekek készíthetnek gyümölcssalátát is.

A gyerekek figyelemmel kísérik a piacot, zöldséges üzletet, kerteket látogatnak meg. Minden érzékszervet megmozgató a tapasztalatszerzés során, mindezeket, versekkel, mondókákkal, mesékkel, körjátékokkal kísérve tesszük még vonzóbbá a gyermekek részére ezzel is erősítve az egészséges táplálkozást.

Lelki egészség fejlesztése, viselkedési szokások formálása

A testi, lelki, mentális egészség fejlesztésének célja, hogy elősegítse a kiegyensúlyozott pszichés fejlődést, támogassa a gyermek, környezetéhez történő alkalmazkodást és pozitív hatást gyakoroljon a gyermek személyiségének fejlődésére.

A lelki egészség fejlesztésének főbb feladatai az óvodában:

- a társas beilleszkedés (integráció) megvalósítása,
- a normatartás (adaptáció) elsajátítása és a tevékenységek gyakorlása

A lelki- egészségre nevelés területei az óvodában

- az egészséges napirend gyakorlása, készséggé alakítása
- a hibás viselkedési módok kezelése (leszerelését),
- a stressz hatások kompenzálása
- a gyermekektől érkező segítségkérések, az ún. „segélykiáltások” megértése és megoldása.
- szükség esetén esetmegbeszélés kezdeményezése, óvodapszichológus segítségének kérése.

A feladatok komplex módon kapcsolódnak valamennyi feladathoz, átszövik az óvodai tevékenységeket. Jól szolgálják a feladat megvalósítását, a differenciálásra is alkalmas relaxációs és drámajáték gyűjteményünk.

A bántalmazás, erőszak megelőzése

Elhanyagolást jelent, ha a szülő vagy a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermek alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, olyan magatartást tanúsít, amely veszélyt jelent egészségi állapotára

Érzelmi elhanyagolást jelent az érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése, elutasítása, a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás.

Fizikai elhanyagolást jelent az alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, a felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ide sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadatásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése. A gyermekbántalmazás azt jelenti, ha valaki sérülést, fájdalmat okoz egy gyermeknek, vagy ha a gyermek sérelmére elkövetett cselekményt - bár tud róla, vagy szemtanúja – nem akadályozza meg, illetve nem jelenti.

Fizikai bántalmazás az a szándékos cselekedet, vagy gondatlanság, amely a gyerek fizikai

sérüléséhez, halálához vezet, vagy vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (pl. gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár stb.)

Az érzelmi bántalmazás azt a rendszeres, hosszú időn át tartó érzelmi rossz bánásmódot jelenti, mely a z t közvetíti a gyermek felé, hogy értéktelen, el nem fogadott, nem kívánt és nem szeretett. Jelenthet az életkornak, vagy a fejlettségnek nem megfelelő elvárások támasztását a gyermekkel szemben (pl. a képességekhez nem igazodó követelmények).

Ide tartozik a gyermekekben állandó félelemérzet, vagy szorongás keltése, megszegényítés, állandó kritizálás, az érzelmi zsarolás, a gyermek kihasználása.

Alapvető feladataink a bántalmazás, erőszak megelőzésében:

- közreműködés a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, együttműködés a gyermekek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében
- a szülőkkel szoros kapcsolattartás során, felvilágosítás, a szakemberek segítségének felkínálása, a káros hatások ellensúlyozása
- az agresszió minden formájának feloldása elítélése, befolyásolása (pl. a TV káros hatásai, mint a szülői fórumok témái)
- közlekedési ismeretet adó játékos tevékenységek szervezése
- rendőrség által szervezett bűnmegelőzési programok kezdeményezése
- veszélyhelyzetek elkerülését segítő mesegyűjtemény beépítése a mindennapokba

A gyermekek egészségének védelme, edzése

A gondozási, a testi nevelés és a mozgásfejlesztési feladatok megvalósításával segítjük elő a gyermek egészségének megóvását. Ezen túlmenően nagy figyelmet fordítunk a higiénés szabályok betartására (környezet tisztántartása, portalanítása, szükség szerinti fertőtlenítése, időjárásnak megfelelő réteges öltözködés, a napi tevékenység minél nagyobb részének szabad levegőn való megszervezése, folyamatos levegőcsere, a helyiségekben minél több zöldnövény elhelyezése, megfelelő páratartalom biztosítása, nyugtató hatású színharmónia stb.).

Programunkban az egészségnevelés terén is a prevencióra fektetjük a fő hangsúlyt, azaz a betegségek megelőzésére.

A balesetek, megelőzését szolgálja az alábbi - minden nevelési év kezdetén biztosított -

feltételrendszer:

- az udvar játékeinak átvizsgálása balesetvédelmi szempontból
- az óvodapedagógusok részére balesetvédelmi és munkavédelmi oktatás
- a gyermek által használt eszközök biztonságos elhelyezése.

Az óvodába lépéskor az anamnézis lapon, nyomon követhető a gyermek különös betegsége, illetve erre való hajlama, amely alapján az egyéni bánásmódot előre tervezhetjük.

A speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása a megfelelő szakemberek bevonásával, a szülővel, óvodapedagógussal együttműködve történik.

Éves rendszerességgel kerül sor a védőnői, orvosi szűrésekre, vizsgálatokra (mindenre kiterjedően: tartás, látás, hallás stb.).

A gyermekek tevékenységének folyamatos figyelemmel, kísérésével elsőrendű feladatunk a gyermek testi épségének védelme és a baleset megelőzés, amely magában foglalja a személyi és tárgyi feltételek biztosítását, az eszközök, használati tárgyak ellenőrzését és karbantartását, a hibaforrások megszüntetését. Fontos továbbá, hogy önmaguk és társaik testi épségének megóvására is neveljük a gyermekeket (konfliktuskezelés, tolerancia).

A levegő, víz, napfény együttes hatása biztosítja a gyermekek testi edzettségét. Figyelmet fordítunk minden évszakban a szabadlevegőn való tartózkodásra, a vizes edzésre és a nap káros hatásainak kiküszöbölésére (napernyők, árnyas helyek, pancsolóban vizes játékok)

A fentiek, megvalósítása hozzájárul a derűs, érzelmi biztonságot nyújtó légkör megteremtéséhez, így kialakulhat az igény a későbbi egészséges életvitelre.

Egészséges környezet biztosítása

Helyi sajátosságainkat, lehetőségeinket figyelembe véve a környezet alakítását, szépítését tudatosan megtervezve igyekszünk olyan optimális tárgyi környezetet, színharmoniót kialakítani, amely kedvezően befolyásolja a gyermekek egészséges életmódjának alakulását, a környezettudatos magatartás megalapozását. Kitűnő adottságú udvarunk – tér, talaj – alkalmas a természetes mozgás játékos gyakorlására.

Az udvar esztétikai szépségét adja a virágoskert, a sziklakert, bokrok, fák, cserjék, és a zöld pázsit. A zöldövezetbe illő természetes anyagból készült kombinált famászókáink, a különböző típusú mozgáselemek kipróbálásához, gyakorlásához nyújtanak lehetőséget.

A többfunkciós csoportszobák berendezése, felszerelése színharmoniója a gyermekek

otthonosságát, jó közérzetének biztosítását szolgálják.

Környezetvédelmi tapasztalat biztosítása

Az élethez szükséges elemek – föld, víz, levegő – megfigyeltetése, megismerése szellőztetés, séta, kirándulás, kísérletek alkalmával (jó és rossz, tiszta-szennyezett levegő). Rendszeresen részt veszünk szelektív hulladékgyűjtésben, a hulladékok újrahasznosítását Környezetvédelmi napok, szülőkkel közös tevékenységek programjává tettük.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Testi képességek fejlődése: észlelés, természetes nagymozgások, mozgáskoordináció, egyensúlyérzék, szem-kéz, szem-láb koordináció, finommotorika fejlődése
- Értelmi képességek fejlődése: testséma fejlődése; testrészek ismerete – megnevezése, tárgyhoz viszonyított testhelyzetek, személyi zóna alakulása – oldalúság, testfogalom alakulása, vizuális észlelés – időrendiség, memória, alaklátás, formaállandóság, térpercepció – téri irányok
- Verbális fejlődés: testrészek, ruhaneműk, eszközök, cselekvések megnevezése, térbeli viszonyok: irányok, helyzetek, idő, oldalúság, formák, színek, méretek, megnevezés
- Szociális képességek fejlődése: együttműködés, tolerancia, önismeret, másság elfogadása, viselkedésminták tanulása
- Testi képességek fejlődése: észlelés, természetes nagymozgások, mozgáskoordináció, egyensúlyérzék, szem-kéz, szem-láb koordináció, finommotorika fejlődése
- Az SNI gyermekek a fenti eredményekből az önmaguktól elvárható legmagasabb szintet érik el.⁵⁹
- A gyermekek a kialakított szokásoknak megfelelően felszólítás nélkül, önállóan végzik a testápolási teendőket.
- Ismerik a tisztálkodási eszközök helyét, azokat megfelelően használják, tisztán tartják.

⁵⁹ Módosítva 2010 január 18

- Zsebkendőjüket köhögéskor, tüsszentéskor önállóan használják.
- Készség szinten használják az evőeszközöket (kanalat, kést, villát).
- Igénylik az asztal esztétikus rendjét.
- A kulturált étkezés alapvető szokásait ismerik (asztalnál ülve, halkán, csukott szájjal étkeznek)
- Önállóan öltöznak, ruháikat ki – begombolják, cipőjüket befűzik, bekötik.
- Ruháikat védik a szennyeződéstől, a gyűrődéstől, és a megfelelő helyre, teszik (zsákba illetve székre /pihenéskor/)
- Ügyelnek saját személyük és környezetük rendjére, tisztaságára
- Képesek beilleszkedni, alkalmazkodni, magatartásukban a normakövetés megjelenik
- Ismerik a szelektív hulladékgyűjtés célját és gyakorlatának elemeit
- Ismerik és betartják a balesetvédelmi magatartásformákat.
- A teljes körű egészségfejlesztés kialakítása, a prevenció programok hatására a gyermekek egészségi állapota kedvezően alakul.⁶⁰

Az óvodai élet megszervezése

Óvoda csoportszerkezete

Csoportok száma 8, amely 2 épületben működik

Óvodáinkban támogatjuk a heterogén és a homogén csoportok szervezését is. A homogén csoportok esetében a csoportba sorolás szempontja az életkor, de tekintettel vagyunk a nemek megfelelő arányára, a szülők igényére is hangsúlyos szakmai mérlegelés mellett. A heterogén, részben heterogén csoportok esetében fontos szempont a korosztályok egymáshoz közelítése (3-4-5, és 5-6-7 évesek).

Az SNI gyermekek befogadására minden csoportunk nyitott.

⁶⁰ Módosítva 2010. január 18

Hetirend

A szabad játékkal párhuzamosan megjelenő, a gyermeki kezdeményezésekre épített felfedező lehetőségek heti megjelenésének ajánlása.

Szabad játékba integrált tanulás

(Javaslat)⁶¹

- *Verselés, mesélés (dramatikus játék, bábjáték)* - *heti 5 alkalom*
- *Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka* - *heti 3-4 alkalom*
- *Éne, zene, népi játék, tánc*⁶² - *heti 3-4 alkalom*
- *Külső világ tevékeny megismerése*
*környezet óvása, védelme*⁶³ - *folyamatos*
- *Külső világ tér-forma, menny. megism.* - *heti 5 alkalom*
- *Mindennapos mozgás* - *heti 5 alkalom*
- *Mozgás* - *heti 1-2 alkalom*
- *Egyéni fejlesztés, mozgásfejlesztés* - *heti 3 alkalom*
- *Gyógyypedagógiai fejlesztés* - *sérülés specifikusságnak megfelelően*

Napirend

Időtartam:

Tevékenység:

6³⁰ - 17⁰⁰

Szabad játék, játékkal párhuzamos felfedező

lehetőségek

6³⁰- 10³⁰

Játékba integrált felfedező, tanulási tevékenységek:

- *rajzolás, festés, mintázás, kézimunka,*
- *verselés, mesélés, (dramatikus játék – bábjáték),*

⁶¹ Módosítva 2013. augusztus 28

⁶² **Módosítva: 2025. augusztus 13.**

⁶³ Módosítva 2010. január 18

- *ének, zene, népi játék, tánc*⁶⁴
- *környezetben szerzett tapasztalatok, élmények rendszerezése,*
- *külső világ téri, formai, mennyiségi megismerése*
- *játékos részképességek fejlesztése egyéni szükséglet alapján,*
- *gyógypedagógiai habilitáció, rehabilitáció*
- *mozgás-mozgásfejlesztés – mozgásnevelés- gyógytestnevelés*
- *testápolási teendők,*
- *folyamatos étkezés,*
- *ügyes kezek tehetséggondozás*
- *mozgásfejlesztés-szivacskezilabda,*

10³⁰-12⁰⁰

Játék a szabadban

- *felfedező séta*
- *környezet megszerettetése, óvása, védelme*
- *népi játékok az udvaron*⁶⁵
- *mindennapos mozgás*

12⁰⁰-13⁰⁰

Ebéd

- *Testápolási teendők*

13⁰⁰-15⁰⁰

Pihenés, alvás mesével, altatódalokkal, csendes szabad játék:

15⁰⁰-15⁴⁵

Uzsonna

- *Testápolási tevékenységek*
- *Angol nyelvoktatás*
- *Néptánc*

⁶⁴ Módosítva: 2025.augusztus 13.

⁶⁵ Módosítva: 2025. augusztus 13.

- 17.⁰⁰- Nevelési időn kívüli szabadidős tevékenységekben való részvétel⁶⁷

Az óvodai nevelés tervezése, szakmai dokumentumai

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését különböző kötelező dokumentumok szolgálják. Az óvodai nevelés csak a jóváhagyott pedagógiai program alapján valósulhat meg és a teljes óvodai életet magába foglaló tevékenységek keretében szervezhető meg, az óvodapedagógus feltétlen jelenlétében és közreműködésével.

Nevelőmunkánk tervezési keretét a negyedéves tervezési ciklus határozza meg (évszakok, tűz, víz, föld, levegő), melynek heti lebontása tükrözi a tervezés ciklikusságát. A gyermekek megismerésének és fejlesztésének mérési eszközei:

- Anamnézis
- Szemlélyiséglapok
- Egyéni fejlesztési tervek
- Difer mérőlapok⁶⁸

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben, a későbbi eredményes iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében, az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőségéhez igazodó, iskola-előkészítő, fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai

⁶⁶ Módosítva 2010. január 18

⁶⁷ Módosítva 2013. augusztus 28

tevékenység tervezése érdekében. A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszert alkalmazunk.⁶⁹

A tanköteles korú, de az óvodában nevelkedő gyermekeket tanköteles korukat megelőző nevelési évben járóknak kell tekinteni.

A gyermek fejlődésének nyomon követése a tanköteles kor betöltését megelőző nevelési évtől az iskolai tanulmányok megkezdéséhez szükséges készségek és képességek rögzítésével egészül ki a kötelező dokumentumban az iskola-előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenység tervezése érdekében.

A gyermekek fejlődésének vizsgálata céljából a tanköteles kor betöltésekor nevelési évben diagnosztikus mérési rendszer alkalmazható.⁷⁰

Óvodai csoportnapló tartalma:

- *tematikus terv*
- *a gyermekcsoport napi és heti rendje*
- *a csoport nevelési terve és értékelése*
- *az óvoda programtervével összehangolt eseményterv*
- *heti tevékenységek*
- *a gyermekcsoporttal kapcsolatos feljegyzések*

Személyiséglap tartalma:

- *a gyermek anamnézis adatai*
- *a gyerekek fejlődésének nyomon követési lapjai*
- *fejlettségmérő lap (Difer)*

Integrált-inkluzív nevelés:

- *gyógypedagógiai rehabilitációs haladási napló*
- *gyógytestnevelési haladási napló*
- *egyéni fejlesztési terv*
- *fejlesztési napló⁷¹*

⁷⁰ Módosítva: 2025. augusztus 13.

⁷¹ Módosítva 2010. január 18

A program tevékenység-formái

Szabad játék, játékba integrált tanulás

A szabad játék célja:

A gyermekek személyiség fejlesztése a játékon keresztül. Az átélt tapasztalatainak, vágyainak kibontakoztatása. Annak elősegítése, hogy a gyermekek szimbolikus formában fejtssék ki fantáziájukat, élményeiket, ötleteiket.

Nyújtson örömeleményt a játék, amely érzelmi színeképüket gazdagítja. Válgjon gazdagabbá, sokrétűbbé, gördülékenyebbé, tájékozódó tevékenységgé a játék és a játékba integrált tanulás.

Feladatok:

- Játékhoz szükséges feltételek biztosítása. A szűkebb és tágabb környezetből szerzett gyermeki benyomások feldolgozásának a biztosítása a szabad játékban és a játékban integrált tanulás során.
- A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták és azok tartalmának, minőségének gazdagítása, a gyermekek egyéni sajátosságainak figyelembevételével.
- A gyermekek beszédkésztség-fejlesztése a játékban.
- Anyanyelvi, értelmi fejlesztés valósuljon meg a szabad játékban és a játékban integrált tanulás során.
- Az óvónő játéksegítő módszerei.

Játékhoz szükséges feltételek biztosítása

Arra törekszünk, hogy a nap folyamán sokféle játékot indíthassanak és szervezhessenek a gyermekek. A gyermek döntse el, hogy kivel és milyen játékot játszik.

A játékos légkört segítik az új ötletek, az időben nyújtott segítség.

Megteremtjük a kezdeményezett játékhoz szükséges témát a szükséges eszközökkel, alakítjuk a szabályokat és kialakítjuk a játékhoz szükséges helyet.

A különböző típusú játékokhoz szükséges hely biztosítása

Kialakítunk a gyermekek közreműködésével állandó és ideiglenes játszóhelyeket, pl.:

barkácsoláshoz, dramatizáláshoz, festéshez, stb.

Időjárás függvényében az segítjük az udvari játéktevékenységek kibontakoztatását.

Játékhoz szükséges idő

A játéktevékenység az óvoda kinyitásával elkezdődik. A gyermekek ettől kezdve szabadon választott játékkal játszhatnak, egybefüggően a játékok elrakása nélkül, akár több órán keresztül.

3-4 éves gyermekek az étkezés és a tisztálkodás kivételével minden időt a játékra fordíthatnak. Egyedül, egymás mellett, néha összeverődve.

Az 5-6-7 éves gyermekek már összeszokott csoportokban játszanak.

A csoportok kialakulásában, szerepek elosztásához több időre van szüksége az 5-6-7. évesnek, mint a kisebbeknek, ezért az figyelemmel kísérjük a játékot, és törekszünk arra, hogy csak akkor ajánljunk más játékot, ha már a gyermekek játéka felbomlóban van, és a körülmények miatt szükségesnek látjuk.

5-6-7. éves gyermekeknek az biztosítjuk a több napon keresztül tartó játékot, hogy olyan tulajdonságuk, mint az állhatatosság, kialakulhasson.

Törekszünk arra, hogy a gyermekek minél több időt kapjanak az udvari tevékenységekhez.

Kreativitást segítő játékeszközök

A játékhoz olyan eszközt biztosítunk, amely biztonságos, izlées, praktikus, hogy sokféle ötlethez, játékfajta ihlessen.

A 3-4. éves gyermekek játékához sok eszközre van szükség.

Elsősorban a gyakorló játékhoz, amelyek fejlesztik a pszichikus funkcióját, másodsorban a hagyományos szerepjátékokhoz szükséges kellékek (pl. papás-mamás, orvosos), amely ösztönzi a gyermekeket a szerepjátékra, harmadsorban az esztétikai neveléshez a (vers, mese, ének, rajzolás) szükséges kellékek, csengő-bongó hangszerek.

4-5-6-7. éves korosztálynak bővítjük az eszközválasztékát a szerepjátékhoz kapcsolódó kellékekkel, félkész játékokkal, az azonosulást segítő ruhadarabokkal, a maguk által készített és képességfejlesztő játékokkal.

Az udvari játékok a gyermekek nagy mozgását elégítik ki, de ha az időjárás megengedi, legyen

mód kirakni a csoportszobai játékeszközöket (pl. barkácsolás, rajzolás, festés, mintázás).

A 3-6-7 éves korban megjelenő játékfajták, s azok tartalmának, minőségének alakítása, a gyermekek egyéni sajátosságaihoz alkalmazkodva

A gyermekek játékában keverednek a különböző játékfajták, folytatódik az a fajta manipulálás, amely a játékeszközök rakosgatásában érhető utol, vagyis a gyakorló játék.

Ezért legyen módja a gyermekeknek megismerni az eszközök, tárgyak különböző tulajdonságait. Biztosítjuk a gyakorló játékhoz szükséges eszközöket és mintát adunk, a játékok helyes használatához, a játékok elrakásához.

Ez a tevékenység jól fejleszti a szem – kéz - koordinációt, kezesség-szemesség kialakulását, hat a laterális dominancia kialakulására. Az udvaron is biztosítjuk a gyakorolható játék lehetőségét. Erre legalkalmasabb a homok, víz, kavics és olyan kisebb-nagyobb tárgy, amelyet a gyermek saját szabályai szerint rakosgat.

Már a legkisebbeknél is megjelenik a szerepjáték. Mi is vállalunk szerepet.

A kicsik játékában kapjon teret a papás-mamás, orvosos, fodrászos, kalauzos játék. A gyermekek vállaljanak el szerepeket, használjanak szimbólumokat a "mintha" helyzetek megismeréséhez. A rendszeres, többször ismétlődő meseélmény igazi táptalaja a dramatizálásnak, bábozásnak. A bábozáshoz, dramatizáláshoz a szükséges kellékeket közösen készítjük el. A konstrukciós játékhoz kapcsolva, megjelenik a barkácsolás. A gyermekek konstrukciós játékára legyen jellemző a formagazdagság, s éljék át az "én készítettem" alkotás örömét. A gyermekek játszanak olyan egyszerű szabályokhoz kötött ügyességi és szabályjátékokat, amelyek könnyen betarthatók. Tervezünk olyan szabályjátékokat is, amelyek a gyermekek mozgásigényét kielégítik. A nagyobb gyermekeknél dominánsan jelentkezik az érzelmmel telített szerepjáték, a "mintha" helyzet, melyhez különösen erős képzelőerő társul. A szerepjátékot és a dramatizálást egészítse ki, az építő-konstrukciós játék.

Megszerettetjük a szabályjátékokat, a gyermekek maguk is hozzanak létre szabályokat.

Legyenek a játék vezetői maguk a gyermekek is!

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyermekek képesek akát több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt

venni.

- Tiszteletben tartják egymás játékötletét, játéktevékenységét.
- Képesek a játékeszközök megbecsülésére a játékeszközök rendeltetésszerű használatára.
- Alkalmazkodnak a saját és mások által felállított szabályokhoz.
- Erősödnek erkölcsi tulajdonságaik.
- Sikerélményeik pozitívan befolyásolják önbizalmukat.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték.
- Ismert meséket többször dramatizálják, bábozzák.
- Játékuk által képesek eligazodni a környezetükben.
- *Az SNI gyermekek a fenti eredményekből az önmaguktól elvárható legmagasabb szintet érik el⁷²*

Tevékenységekben megvalósuló tanulás

A gyermek tanulási képességeinek kibontakoztatása és fejlesztése a teljes óvodai életet átfogó, folyamatos és alapvető feladat. A gyermek adottságai, a családban és tágabb környezetében szerzett tapasztalatai, valamint az óvodai nevelés során biztosított tanulási formák meghatározzák a gyermek későbbi fejlődési lehetőségeit és alakuló motivációját. Az óvodapedagógus a tanulást biztosító feltételek megteremtése során épít a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. ⁷³

A játékba integrált tanulás azt jelenti, hogy az általunk kezdeményezett tevékenységek a játékidőben zajlanak úgy, hogy nincs közben játékelrakás.

A gyermekek tevékenységeik során szerzett benyomások, tapasztalatok, élmények alapján tanulnak s általa fejlődnek. A szociális és intellektuális tanulási képességek fejlődését az óvoda felerősíti. Ennek elsődleges szerepe a játék és a teljes óvodai élet.

Az óvodás gyermek értelmi képessége, érzékelése, észlelése, emlékezete, figyelme, képzelete, képszerű szemléletes gondolkodása, leginkább a játékon keresztül fejlődik. Ehhez társulnak olyan szerzett tanulási lehetőségek, mint az általunk irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, ami a gyermek kérdéseire, válaszaira épülő ismeretszerzést is magába foglalja.

Az utánzásos, minta és modellkövetéses magatartás és viselkedés a tanulás folyamatában mindvégig miénk a főszerep. Később felerősödik a társak hatása is.

⁷² Módosítva 20110.január 18

⁷³ **Módosítva 2025. augusztus 13.**

Ez a program választási lehetőséget nyújt számunkra, hogy kötelezően avagy kötetlenül óhajtjuk az információt, tapasztalatainkat, különféle tevékenységeket továbbítani.

A Szervezett tanulás formái

(Javaslat)

(mindhárom korcsoportnak egyaránt alkalmas)

Kötelező: *Mozgás (mozgásfejlesztés) (3-4-5-6-7 éveseknek)*

Közvetve kötelező: *Verselés-mesélés (dramatikus játék)*

Ének, zene, népi játék, tánc⁷⁴

Kötetlen: *Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka*

A külső világ tevékeny megismerése

A külső világ téri, formai, mennyiségi megismerése

A Szervezett tanulás időkeretei korcsoportonként

(Javaslat)⁷⁵

Korcsoport	Verselés- mesélés (dramatikus játék)	<i>Ének, zene, népi játék, tánc⁷⁶</i>	Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka	<i>Minden- napos mozgás⁷⁷</i>	Test- nevelés	Mozgásfej- lesztés szivacs- kézilabda	Külső világ tevékeny, megism. védelme
3-4 évesek	naponta 5-10'	heti 3-4 x 5-10 '	heti 3-4 x 5-10 '	naponta 10-15'	heti 1x 15-20 '		naponta
4-5 évesek	10-15 '	10-15 '	10-15 '	10-15 '	20-30 '		folyamatos
5-6 évesek	15-20 '	20-25 '	20-25 '	10-20 '	30-35 '	heti 2x	folyamatos ⁷⁸

⁷⁴ Módosítva 2025. augusztus 13.

⁷⁵ Módosítva 2013. augusztus 28

⁷⁶ Módosítva 2025. augusztus 13.

⁷⁷ Módosítva: 2025. augusztus 13.

⁷⁸ Módosítva 2010. január 18

A program megvalósításához szükséges tanulási módszerek

A módszerek megválasztását a gyermekek életkori sajátossága, testi-lelki állapota, érdeklődése és kíváncsisága befolyásolja.

Az eljárásainkat változatosan, mindenkor az adott szituációnak megfelelően kombináljuk. A játékosság, a közvetlen tapasztalatszerzéshez kapcsolódó gyűjtögetés, elemezgetés, rendszerezés, önálló feladatmegoldások, önellenőrzés, önértékelés, mind hasznos módszerei a programnak.

Alapelvek a tanulási folyamatok értékeléséhez

Törekszünk arra, hogy a gyermekek gyakran kapjanak buzdítást, dicséretet, pozitív megerősítést. Az óvónő mindig konkrétan értékeljen! Alkalmazzuk a jutalmazás sokféle módszerét, simogatást, gesztus, mimikát, szóban közlést, stb. Óvodában nem kerül sor tárgyi jutalmazásra! A gyermekek, az óvónő tekintetéből, egy gesztusából is érezze, ha a magatartásán változtatnia kell.

Verselés, mesélés, (dramatikus játék, bábjáték)

„Óvatosan járd itt, mert az álmaimon lépkedsz”

(Bettelheim)

Célja:

Az átélt élmények hatására erősödjék az énképük a közösségi hovatartozásuk, érzelmi-értelmi képességük.

A mese, - vers, - dramatikus játék beszélni és cselekedni tanít bennünket, mely nagy teret biztosít a személyiség kibontakoztatásában.

Segítsük hozzá a gyermeket, hogy szívesen lépjen át a rendkívüliség közegébe, ahol a valóság és csodavilág elemei találkoznak.

Feladatok:

- A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása,
- Versek, mondókák, mesék megkedveltetése, bábjáték, dramatizálás,
- A gyermekek beszédkedvének, szókincsének bővítése,
- A bábjáték szükségszerűsége, a dramatizálás fontossága,
- A magyar nyelv jellemző, ereszkedő dallamának a megéreztetése; hanglejtés, hangszín, hangerő, artikulációs stílus,
- A biztonságot nyújtó derűs közeg, légkör létrehozása az újraalkotáshoz, a gyermek megnyilatkoztatásához,
- Belső képvilág kialakítása, irodalom iránti tisztelet.

A magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínálnak a mindennapos mondókázásra, verselésre. A mese a gyermek érzelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésének és fejlesztésének egyik legfőbb segítője. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermek előtt a külvilág és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges és megfelelő viselkedésformákat.⁷⁹

A mondókák, dúdoló, versek hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez, ezzel megalapozva a könyvekhez való pozitív érzelmi kapcsolatukat, ami elősegíti az olvasóvá válást. A mondókák, dúdoló, versek ritmusukkal, a mozdulatok és szavak egységével a gyermeknek érzéki-érzelmi élményeket nyújtanak, eközben fejlődik emlékezetük, képzeletük, szókincsük.⁸⁰

A felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása az óvónők feladata. Kiválasztásakor érvényesüljön a pedagógiai pszichológiai, módszertani tudatosság, a Rábaköz szokás anyaga, amely elsődlegességet élvez. A meseválasztáskor szükség van tudatosságra, gyermekközpontú, korosztályos válogatásra, a csoport és az egyéni fejlettségi szintek figyelembevételére. A mesélés szokásainak, rítusainak kialakítása segíti a gyermeket a ráhangolódásra és a mesék befogadására.

81

⁷⁹ Módosítva 2018. augusztus 31

⁸⁰ Módosítva: 2025. augusztus 13.

⁸¹ Módosítva 2025. augusztus 13.

Az óvodában a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi – népmesék, népi hagyományokat felelevenítő mondókák, rigmusok, a magyarság történelmét feldolgozó mondavilág elemei, meséi -, a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek, **valamint más népek, nemzetiségek meséinek egyaránt helye van.**⁸²

A 3-4 évesek versanyagát népi mondókákból, rigmusokból és legismertebb költőink ritmikus, zenei hatású játékos verseiből állítsa össze.

Első igazi vers élménye a mondókákhoz, ölbeni játékokhoz tapadnak.

Olyan meséket választunk, amelyek cselekménye egyszerű érthető, s ritmikus ismétlődések jellemzik.

A 4-5 éves gyermekeknek a népi mondókák, névcsfóliók, halandzsza szövegű kiolvasók alkotják a tervezett mondókázás anyagát.

Szerepeljenek a vidám, humoros versek, a klasszikusok és a mai magyar költők népköltészeti ihletésű ritmusélményt nyújtó versei.

A mesék lehetnek többfázisú állatmesék, népmesék, dramatikus népszokások, novellisztikus, realiztikus mesék.

A magyar klasszikusok és a mai magyar írók modern meséiből is választhat az óvónő.

Az 5-6-7 éves korú gyermekek versanyaga gazdagodjon a különböző típusú népi mondókákkal, kiolvasókkal. Megismerkedhetnek közmondásokkal, találós kérdésekkel.

A mese közege, a nyelv, a nyelviileg tiszta és értékes mesét, mondókát, verset halljanak a gyermekek.

A mese által töltődnek fel pozitív érzelmekkel, átélnek lelki szituációkat, érzelmi életük gazdagodik.

Az állatmeséktől kezdve a cselekményesebb népmeséken, novellisztikus, realiztikus meséken át, épüljenek be a klasszikus tündérmesék, a tréfás állatmesék, műmesék és meseregények a gyermekek mesetárába. A kiválasztott versek, mesék erősítsék meg a környezet megszerettetését, a néphagyomány ápolását, az évszakok szépségét.

A vers, mese, dramatikus játékhoz csak olyan kellékeket használunk, ami elősegíti a képzeletbeli képek előhívását, s meséhez való erős kötődés kialakulását.

⁸² Módosítva 2025. augusztus 13.

Élményfeldolgozás lehetőségei:

Bábjáték, dramatikus játék, szituációs játék. A gyermekek játszanak a rímes találós kérdésekkel, alkossanak együtt színjátékokat.

A mesélés szervezésének szokásai: A mesemondáshoz csend, nyugalom szükséges, ezt elősegíti az állandó hely.

Különböző ötletekkel gazdagíthatja a mesélés élményét pl. (gyertyagyújtás, lámpaoltás, mesepárnák, zenei szignál stb.)

A tevékenység befejezését jelezhetik énekeink, ami stílusosan kapcsolódik a meséhez.

A nevelési év folyamán ajánlott irodalmi anyag:

3-4 éves korban: 8-10 mondóka, vers - 10-12 mese

4-5 éves korban: 10-12 mondóka, vers - 10-15 mese

5-6-7 éves korban: 10-15 mondóka, vers 15-20 mese

Az előző nevelési évben hallott meséket, verseket, mondókákat elevenítsük fel.

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Szeretik, igénylik a mese, vers, mondókázás élményét.
- Gazdagodik szókincsük, kifejezőkészségük, képesek néhány mondatban gondolataikat közölni, rövid történeteket, meséket elmondani, kitalálni.
- Az átélt élmények alapján erősödik az énképük, a közösségi hovatartozásuk.
- Különválasztják a realitást a mese világtól.
- *Az SNI gyermekek a fenti eredményekből az önmaguktól elvárható legmagasabb szintet érik el⁸³*

⁸³ Módosítva 2010. január 18

„Zene nélkül nincs teljes ember”

(Kodály)

Zenei nevelés célja:

- A gyermekek zenei érdeklődésének felkeltése, ízlésük, esztétikai fogékonyságuk formálása,
- A közös éneklés, játék örömeinek megéreztetése,
- Népi kultúránk alapjainak megismertetése,
- Érzelmi kötődés kialakítása a népi játékok, a népzene és a gyermeknéptánc iránt,
- Zenei élményekkel a zenei anyanyelv megalapozása.

Feladatok:

- Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy zenei nevelésünk szerves részévé váljanak a tiszta forrásból válogatott mondókák, dalok, népi gyermekjátékok.
- Az anyag kiválasztás fontos szempontja, hogy a szűkebb haza, a Rábaköz szokásanyaga, népi játék- és tánc anyaga kapjon elsődlegességet. A helyi hagyományok megismerése után lépünk ki távolabbi tájegységek felé. / Aranypáva Népdalkörünk meghatározó hatása /.
- A kisgyermek élettanilag igényli, hogy a zenei hangok észlelése kapcsolódjon össze aktív mozgásokkal. A dalos-játékok, népi játékok érzékszervi mozgásos funkciót töltenek be, de egyben nagy az értelmi fejlesztő erejük.
- Nagy szerepet kap a nagyobbak, a felnőttek, társak utánzása, a játék, amely feszültség-levezető és örömforrás is egyben.
- A zenei élmények befogadásához személyes kapcsolatra van szüksége a gyermeknek. Érzelmi hatóerőt jelent a társakkal, felnőttel együtt átélt mozgás.
- A kisebbeknek leginkább ölbeli játékot, rövid mondókákat, egyszerű körjátékokat válogatunk.
- A nagyobbaknak bővítjük kiolvasókkal, névcsőfolókkal, szerepváltó-párcserélő, fogyógyarapodó, leánykérő népi játékokkal.
- A legnagyobbak játékaiból ne hiányozzanak a hidas játékok, és a különféle vonulós-bújós

⁸⁴ Módosítva: 2022. augusztus 13.

játékok, valamint a játékfűzések sem.

Ajánlott forrásanyagok:

- Magyar népi gyermekjátékok
 - Daloló Rábaköz
 - Ének az óvodában
 - “Bújj-bújj zöldág- népi gyermekjátékok
 - Tente baba, tente
 - “Aranyalma” (játékgyománnyok)
 - Barsi Ernő: Népi hagyományok
-
- Az értékes zenei és játéktanyagot kieqészítjük a legegyszerűbb néptánc elemekkel a gyermekek testi-lelki gazdagodásának szolgálatára.
 - A zenehallgatás anyagát művészi érték igényével kell kiválasztanunk. Fontos, hogy érzelmi hatású dalokat, népdalokat énekeljünk. Jelenjen meg zenei anyagunkban a magyar népzene, mellette a rokon- és más népek dalai, a komponált műzene, az altatódalok és a klasszikus műzene.
 - A zenei anyag többsége a naptári évhez, a természet jelenségeihez, az évszakok változásaihoz, az emberi élet fordulópontjaihoz, valamint különböző – állami, egyházi, jeles – ünnepekhez fűződik.
 - Az ének, a zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.⁸⁵

A 3-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak biztosítása:

3-4 évesek:

- Tanuljanak 6-8 rövid mondókát, ölbeli játékot 10-15 egyszerű, rövid énekes játékot, 2-3 személyes népi játékot, egyszerű körjátékot, tiszta kvint hangterjedelemben.
- Érezzék meg a közös játék örömet.

⁸⁵ Módosítva: 2025. augusztus 13.

- Keltsük fel érdeklődésüket a zenehallgatás iránt.
- Játék közben szerezzenek zenei készségeket, ismerjenek meg alapfogalmakat.
- Énekeljék az egyenletes lüktetést különböző mozdulatokkal.
- Tudjanak halkabban, hangosabban beszélni, mondókázni, énekelni.
- Figyeljenek fel a környezet hangjaira.

4 - 5 évesek:

- Tanuljanak 4-5 új mondókát, 10-15 több motívumból álló új dalt, melyek hangterjedelme ne lépje túl a nagy hatod távolságot.
- A népi játékok közül az egyszerű körjátékok mellett már szerepváltó-párcserélő, fogyó-gyarapodó, leánykérő játékokat is játszanak.
- Közös éneklés mellett gyakran énekeljenek önállóan is.
- Énekeljenek kisebb csoportokban, halkabban-hangosabban, magasabban-mélyebben.
- Élvezzék az egyenletes lüktetést, a motívumok hangsúlyát, a dalok és mondókák ritmusát.
- Játsszanak kérdés-felelet játékokat.

5 – 6 - 7 évesek:

- Tanuljanak 4-7 új mondókát, ölbeli játékot 15-18 új énekes játékot, 3-4 alkalmi dalt.
- Életkori sajátosságaik lehetővé teszik a bonyolultabb népi játékok, játékfüzések tervezését.
- Bonyolultabb párcserélő, fogyó-gyarapodó játékok mellett tervezzünk hidas-játékokat, különféle vonulós-bújós és labirintus játékokat.
- Fontos helyet kap a ritmus, szöveg és dallam kapcsolata, érzékelése testmozgásokkal.
- Ismerkedjenek meg a népzenevel, a népi hangszerekkel (pl.: fűzfa síp, köcsögduda stb.) táncoljanak a népzenere egyszerűbb lépésekkel, forgásokkal.
- Maguk is készítsenek egyszerűbb ritmusjátékos hangszereket.
- A negyed és nyolcad ritmuson kívül megjelenik a dalokban a szinkópa és a szünet is.
- Az egyéni énekléssel a tiszta éneklésre szoktatjuk a gyerekeket.
- Ritmusérzék és hallásfejlesztő játékok során: kiemelik az ütemhangsúlyokat, dallamot bújtatnak, megkülönböztetik az egyenletes lüktetést és a ritmust, ezeket együtt is tudják hangoztatni.

- Egyre több alkalmat teremtünk a gyermekek improvizációs készségének, kreativitásának kibontakoztatására.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása:

A gyermekek játék közben, spontán kezdeményezésekre építve kötetlen vagy kötött keretek között, egyéni érdeklődés alapján szereznek zenei élményeket.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- A gyerekek szívesen énekelnek közösen és önállóan is, élvezettel játszanak különböző dalos játékokat és népi gyermekjátékokat,
- Érzik az egyenletes lüktetést és a dalok ritmusát,
- Megkülönböztetik a zenei fogalom-párokat,
- Tudnak élvezettel figyelni a zenehallgatásra,
- Tudnak improvizálni ritmust, mozgást, dallamot,
- Ismernek néhány tánclepet és azokból alkotókedvük szerint építkeznek, kialakul a néptáncban is (a beszédhez hasonló) alapszókincsük.
- *Az SNI gyermekek a fenti eredményekből az önmaguktól elvárható legmagasabb szintet érik el.⁸⁶*

Rajzolás, festés, mintázás, kézimunka

"A szép műveket a tehetség kezdi meg, de csakis a munka fejezi be!

(Montaige)

A tevékenység célja:

Szépség iránti vonzódásuk és értékelő-képességük alakítása. Képi-plasztikai kifejezőképességük, komponáló térbeni tájékozódó és rendező képességek alakítása, a gyermeki élmény és fantáziavilág gazdagítása, és annak képi kifejezése. A gyermekek tér,

⁸⁶ Módosítva 2010. január 18

forma, és színeképzeiteinek, képi gondolkodásuk fejlődésének, esztétikai érzékenységüknek, szép iránti vonzódásuk, igényességüknek alakítása.

A rajzolás, festés, mintázás, építés, képalakítás, a kézi munka, mint az ábrázolás különböző fajtái, továbbá a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszköze a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermeki alkotás a belső képek gazdagítására épül. Törekedni kell a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.⁸⁷

Feladatok:

- A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek a megteremtése.
- Keltse fel a gyermekekben az ábrázolás anyagaival, eszközeivel való tevékenység vágyát, biztosítsa élményeik, fantáziájuk és megfigyeléseik képi és térbeli megjelentetésének sokféle lehetőségét, juttassa a gyermekeket az alkotás öröméhez.
- Tevékenység szervezett formáinak biztosítása.
- Segítse a kezdeményező kreatív magatartás érvényre juttatását, és teremtsen meg ennek hangulati, környezeti és eszközbeni feltételeit.
- Gyermekrajz pályázatokon való részvétel.
- Alkalmoszerű részvétel városi ünnepélyeken, kiállításokon.
- Játszóházak szervezése az ünnepekhez kapcsolódóan.

A gyermeki alkotó-alakító tevékenység feltételeinek a megteremtése:

Az alkotó tevékenységhez méretben, minőségben megfelelő eszközök szükségesek. Kiválasztásukban a praktikum, célszerűség és esztétikum domináljon.

Megfelelő helyet a körasztalok nyújtanak.

Elegendő idő biztosítása, nyugodt légkör megteremtése.

A rajzoláshoz, festéshez, mintázás-anyagformáláshoz, szövés-fonáshoz, origamihoz, vágás-nyíráshoz, ragasztáshoz, varráshoz, építéshez és műalkotással való ismerkedéshez megteremtjük a feltételeket a mindennapi szabad játékban is.

⁸⁷ Módosítva 2018. augusztus 31

Az óvodapedagógus előtérbe helyezi a természetes anyagok, termékek felhasználását. Feladata az új megoldások keresése, a kreatív, környezettudatos gondolkodásra, fenntarthatóságra való nevelés.⁸⁸

A 3-6-7 éves korban tervezhető alkotó, alakító tevékenységek, azok tartalmának, minőségének fejlesztése:

Az óvodába kerülő 3-4 évesek játszva ismerkedjenek az anyagokkal, eszközökkel és a technikai kivitelezés lehetőségeivel.

Kezdődjön el az esztétikum iránti érzékenység kialakítása.

Megtervezzük a képalakító tevékenységek technikáját, eszközeit.

A gyermekeknek legyen lehetőségük az érdeklődésüknek megfelelő szabad téma választására.

A képalakítás jelenjen meg festéssel, zsírkrétával, papírragasztással, anyagba, homokba karcolással, nyomattal.

A gyermekek vegyenek részt a plasztikai alakításban, ismerjék meg az anyagok alakíthatóságát, gyurkálva, gömbölyítve, sodorva, stb.

Fogalmazzák meg értékítéletüket, tudjanak beszélgetni az alkotásról.

Jelenjen meg a 4-5 éves gyermekek rajzában az emberábrázolás, környezet, tárgyak, cselekmények, saját elképzelés alapján történő megjelenítése. Használjanak ceruzát, krétát, filc- és rostirónokat, fapálcákat, különböző vastagságú ecseteket.

Alakítsanak képeket spárgából, fonalakból, textilből, termékekből.

Készítsenek alkalmi ajándékokat, játékokhoz kellékeket.

Használjanak különböző formájú és nagyságú textilt, bőrdarabot, csomagolópapírt, nagyméretű dobozokat, gallyakat, terméseket.

A gyermekek segítsenek az eszközök előkészítésében és elrakásában!

Az 5-6-7 éves gyermekek minél többször alkossanak közös kompozíciót.

Gazdagítjuk a technikai megoldásokat és az eszközlehetőségeket pl.: plakettek, domborművek, viaszkarok, lenyomatok, foltok stb.

Saját élményeken alapuló cselekmények témában jelenjenek meg a mesék, énekes játékok, ünnepek eseményábrázolásai is.

A gyermekek plasztikai munkájában is jelenjen meg közös térbeni, többalakos kompozíció,

⁸⁸ Módosítva: 2025. augusztus 13.

egy-egy mesejelenet, stb.

Készítsenek bábokat, játék kellékeket és vonják be szüleiket az óvoda szépítésébe.

Segítjük a gyermekeket abban, hogy az építés során nagyobb méretű elemekből, térben tudjanak összeállítani pl.: búvóhelyeket, stb.

Biztosítjuk a több napon át tartó építés lehetőségét is.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

Az alkotó-alakító tevékenységek a mindennapi játékba integrálódnak.

Annyi gyermek vegyen részt a tevékenységben, amennyit az adott technika lehetővé tesz.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Formaábrázolásuk változatos, színhasználatuk gazdag, emberábrázolásukban megjelennek a részformák,
- Örül az alkotásának és a közösen elkészített kompozíciónak,
- A gyermekek alkotására jellemző, a részletes formagazdagság, többszintű ábrázolás előtér-kiképzésű ábrázolás, a színek egyéni alkalmazása,
- Téralakításban, építésben átrak, ötletesek, együttműködőek,
- Rácsodálkoznak a szép látványára, tudnak gyönyörködni benne,
- Megfogalmazzák értékítéletüket, beszélgetni tudnak a alkotásáról,
- Fokozott önállósággal tudják alkalmazni a megismert technikákat.
- *Az SNI gyermekek a fenti eredményekből az önmaguktól elvárható legmagasabb szintet érik el.*⁸⁹

Mindennapos mozgás⁹⁰

Ép testben ép lélek.

(Iuvenalis)

⁸⁹ Módosítva 2010. január 18

⁹⁰ **Módosítva: 2025. augusztus 13.**

Célja:

Testséma kialakítása, testrészek neveinek bevétele a mozgásformák hétköznapi megnevezésének és megismerése, a téri fogalmak megértése, lemozgása. 5

A gyermekek természetes mozgásának, testi képességeinek, teherbíró-képességének, egyes szervek teljesítőképességének fejlesztése, melyek felerősítik az egészséges életmódra nevelés hatását.

Mozgásfejlesztés, nevelés a sérülés specifikusságnak megfelelően.

A szivacskezilabda eszközével a mozgásfejlesztés, részképességek támogatása, utánpótlás nevelés.

Feladatok:

Testi, cselekvő és feladatmegoldó képességük, ügyességük, állóképességük fejlesztése.

Mozgáskultúrájuk, bátorságuk, fegyelmezettségük, kitartásuk erősítése.

Mozgásfejlesztés, nevelés során a koordinációs képességek javítása, elővételezhető mozgásprogram kialakítása. Motoros fejlesztés.

A 3-6-7 éves korban tervezhető mozgásfejlesztő játékok összeállítása

A testséma kialakulása a testrészek megismerése elengedhetetlenül szükséges az énkép megszületéséhez.

A foglalkozásokon tényleges szempont a gyermekek térben elfoglalt helye, a térben való mozgás közben elegendő hely keresése, saját maguk, testük és a tárgyak viszonyának elhelyezkedésének sokoldalú megtapasztalása.

A verbális fejlesztés, azaz a beszéd észlelése, értése, minden korcsoportban kitüntetett szerepet kap. A foglalkozáson előforduló valamennyi új szó, kifejezés, a gyermekek szókincsét bővíti.

Az irányok, a testrészek nevei, mozgással egybekötve vésődnek be a leghatékonyabban.

3-4 éves kor a nagymozgások fejlesztésének a legideálisabb szakasza. (pl.: járás, futás, kúszás, stb.) Ismerkedjenek meg a futásgyakorlatokkal (pl.: futás különböző irányban, futás feladattal, stb.) Járás gyakorlatok (kanyarodással, tárgyak kerülésével, stb.).

Ugrógyakorlatok (szökdelések, sorozat ugrások, nekifutásból fellépés, majd leugrás, stb.)

Dobás gyakorlatok (hajítás, helyből távolba, állva, feldobás-elkapás, szivacskezilabda, stb.)

Támasz gyakorlatok (csúszás, kúszás, mászás)

Talajtorna, pl. gurulás a test hossz tengelye körül

Egyensúlyozó gyakorlatok, játékokon.

Alkalmazunk többféle kézi szert, a különböző típusú mozgásos játékokhoz. A mozgásfejlesztő játékokat mindenkor a gyermekek életkorához, fejlettségi szintjéhez alakítsa.

Megmutatjuk a helyes mintát és igényelje a mozdulatok pontos, esztétikus gyakorlását.

4-5 éves gyermekek természetes mozgásában még mindig a nagymozgások fejlesztésére kerüljön a hangsúly.

A futásgyakorlatok bővüljenek akadályokkal, átbújással, tárgyhordozással, stb.

Az ugrás gyakorlatok.: egy pl lábon, páros lábon, helyből távolugrással egészítjük ki.

Dobás gyakorlatok során próbálják meg a célba dobást egykezes felsődobással, labda vagy babzsák távolba hajításával, gyakran játszanak labdagyakorlatokat. Szivacskezilabda.

Gyakorolják a támaszgyakorlatokat talajon, szereken.

A talajtorna anyagaként jelenjen meg a gurulóátfordulás, és a kézenállás előgyakorlat.

Kapjon kiemelt szerepet az egyensúlyérzék fejlesztése a szem-kéz, szem-láb koordináció differenciálása.

Tervezünk lábboltozat erősítő speciális járás és gimnasztikai gyakorlatokat.

A 6-7 éves gyermekeknél kiemelten fejlesztjük többek között a finom motorikát, nem elsősorban azért, mert az iskolában szükség lesz az írás elsajátításánál a kézizmok koordinált mozgatására, hanem azért, mert erre a korra várható el, az idegpályák kiépülése révén a finommozgás vezérlésének a képessége.

a speciális funkció fejlesztése a kitüntetett szerepet azért kapja, hogy amíg be nem érett gyerekek a több gyakorlási lehetőségek során beérhessék társaikat.

6-7 éves gyermekek mozgása már összerendezettebb, harmonikus ritmusú.

Sokféle mozgáselemet ismernek.

Hangsúlyt kap ennél a korcsoportnál az észlelés, az alaklítás, a finom motorika alakítása, és a szabályjáték gyakorlati alkalmazása, melyet a szivacskezilabda eszközével harmonikusan valósítunk meg.

Gyakran végzünk kisebb testrészekkel végzett mozgásokat.

Használunk különböző kézi szereket, pl. szalagokat, botokat, labdákat, stb.

Különböző típusú futógyakorlatokat sorverseny, váltóverseny, versenyfutás közben gyakorolják.

Ismerkedjenek a fokozódó futás, gyors futás és lassú futással.

Végezzenek sorozat, magas és távolugrásokat.

Játszanak dobós és labdagyakorlatokat.

Szivacskezilabda csapatjáték.

Végezzenek támaszgyakorlatokat. Ismételjék a talajtorna elemeket, gurulóátfordulási, kézenállási és egyensúlyozó járást.

Szervezünk sport programokat. / pl.: A Kihívás Napján valók aktív részvétel / A szokásos eszközökön kívül használják még: Body-Roll hengert, füles labdát, talpformát, hálót, ugráló kötelet, billegőt, kötélletrát, Tini-kondi.

Az időjárás figyelembevételével lehetőleg a szabadban végezzük a testnevelést.

A különböző szervezeti formák megtartása a gyermek mozgásszükségletének kielégítésében

A gyermek legalapvetőbb szüksége, természetes megnyilvánulási formája a mozgás. A rendszeres, örömmel végzett, közösségben történő testmozgás hozzájárul a gyermek optimális személyiségfejlődéséhez, továbbá az egészséges életvitel kialakulásához.

A tevékenység alapvető szervezeti keretei a következők:

- a) spontán, aktív szabad játékban megjelenő mozgásos tevékenység,
- b) irányított, mindennapos mozgásfejlesztés,
- c) szervezett mozgásos tevékenység

Az óvodai élet minden napján biztosított aktív szabad játék mellett hangsúlyosan jelennek meg az irányított mozgásos tevékenységek, amelyek játékos környezetben és játékba ágyazottan fejlesztik az alapvető mozgáskészségeket és a kapcsolódó fogalmi rendszert.⁹¹

Biztosítjuk a gyermekek szabad mozgását a délelőtti és a délutáni udvari játék és a séta során.

A szervezett, mozgásos tevékenységeket heti 1 alkalommal, a nagycsoportos életkorú korosztálynak heti 2 alkalommal szervezzük meg, különböző időkerettel.⁹²

⁹¹ Módosítva 2025. augusztus 13.

⁹² Módosítva: 2025. augusztus 13.

Az egészségfejlesztő testmozgást az óvodai nevelés minden napján, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermek számára biztosítjuk. Törekszünk a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széles körű alkalmazására, a szabad levegő kihasználására.

A mindennapos irányított testmozgás részét képezhetik a zenére, zenei ritmusra végzett mozgásos feladatok, (népi) játékok és táncok (kiemelten a néptánc), amelyek jelentős mértékben segítik a mozgáskultúra játékos, táncos úton történő fejlesztését. A mindennapos testmozgás az óvodai tornaszobában, a csoportszobában vagy a játszóudvaron is megszervezhető.⁹³

A szivacskezilabda a 5- 6 – 7 évesek számára heti 1 alkalommal tornateremben⁹⁴

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- Növekszik teljesítőkéességük, mozgásuk összerendezettebbé, ügyesebbé, megfelelő ritmusúvá válik. Mozgástapasztalataik az egyensúlyozásban, ugrásban növekednek.
- Cselekvőképességük gyors, mozgásban kitartóak.
- Ismerik az irányokat, tudnak a térben tájékozódni.
- Megszeretik és igénylik a mozgást.
- Betartják a szabályokat a különböző versenyjátékok, ügyességi játékok, játszásakor.
- Tudnak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- *Az SNI gyermekek a fenti eredményekből az önmaguktól elvárható legmagasabb szintet érik el.⁹⁵*

⁹³ Módosítva: 2025. augusztus 13.

⁹⁴ Módosítva 2010. január 18

⁹⁵ Módosítva 2010. január 18

A külső világ tevékeny megismerése

„Aki a múltját nem becsüli,
a jövőjét nem érdemli.”

Tevékenység célja:

A gyermekek figyelmét fordítsuk a közvetlen és tágabb környezetünk természeti-emberi-tárgyi kapcsolatai, formai-alaki-mennyiségi-nagyságban-téri viszonyai megismerése felé.

A valóság fokozatos és folyamatos felfedezésével a gyermekekben az egymáshoz, a természethez, az emberi alkotásokhoz, a hagyományokhoz, a szülőföldökhöz való pozitív érzelmi viszony kialakítását.

Feladatok:

- A környezet tevékeny megismerésére alkalom, idő, hely, eszközök biztosítása, a spontán és szervezett tapasztalat - és ismeretszerzésre.
- Környezetkultúra és a biztonságos életvitel szokásainak alakítása.
- A környezet megismerése során jusson matematikai tartalmú tapasztalat a gyermekek birtokába.
- *Környezettudatos magatartás kialakítása*⁹⁶

A 3-6-7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak

A 3-4 éves gyermekek az óvodai élet megkedveltetése után ismerkedjenek meg az óvoda szűkebb környezetével és az ott lévő tárgyak, személyek, dolgok tulajdonságaival.

Figyeljék meg az évszakok szépségét, színeit, jelenségeit, időjárását, növényeit. A szervezett egészséges nap keretében ismerkedjenek az eddig ismeretlen ételféleséggel, az egészséges táplálkozás alapjaival./ gyümölcsnap, turmixok, nyers zöldsége fogyasztása /

Gyűjtsenek terméseket, leveleket, kavicsokat, stb. Beszélgessenek a család tagjairól és a

⁹⁶ Módosítva 2010. január 18

csoporttársaikról.

Ismerjék meg az óvoda környékét és az ott található boltokat, intézményeket, az arra élő állatokat, növényeket és esztétikai alkotásokat. Beszélgessenek a környezetben látható formákról, nagyságbeli, mennyiségi jellemzőiről.

Séták során ismerkedjenek a közlekedéssel.

4-5 éves gyermekek tapasztalat és élményszerző sétáit az óvoda közvetlen környezetében szervezze meg.

Figyeljék meg évszakonkénti az időjárás változását. Az egészséges nap keretében készítsenek zöldség, gyümölcs, vitamin salátákat / a szülők bevonása / A gyűjtött terméseket hasznosítsák. Kerüljön sor ezek és más megismert dolgok, tárgyak felismerésére, megnevezésére, összehasonlítására, szétválogatására és összemérésére is.

Végezzenek csíráztatást, rügyeztetést, hajtatást. Keressenek összefüggéseket az időjárás és az emberek tevékenysége között.

Képesek legyenek az otthonuk és a családtagjaik bemutatására. Látogassanak el orvosi rendelőbe, szolgáltató üzletekbe, intézményekbe, stb.

Gyakorolják a gyalogos közlekedés szabályait és közben ismerjék fel a közlekedési eszközöket, azok méret- és formabeli különbözőségeit.

Sétáik során bővítsék ismereteiket a háziállatokról, madarokról, bogarokról.

Nézegessenek képeket, lehetőség szerint felvételeket a vadállatokról is.

Az 5-6-7 éves gyermekek más érdeklődéssel forduljanak a tágabb környezetük felé.

Városunk fontosabb épületeit ismerjék fel és tudják a funkcióját. Fogalmazzák meg azok hasonlóságait, forma- és méretbeli különbözőségeit.

Vegyék észre az évszakok szépségét, sokszínűségét, a környezet szennyeződéseit, a növények fejlődési feltételeit.

Lehetőség szerint gondozzanak akváriumot, csíráztassanak.

Az egészséges nap keretében önállóan készítsenek salátákat, gyümölcs zöldség és figurás szendvicseket. Ismerkedjenek meg a különböző gyógyteákkal, tanulják meg egy-egy gyógynövény hasznát. / pl.: bodzaszörp készítése, csipkebogyó tea, lekvár,

A gyermekek ismerkedjenek gyógyfüvekkel, mezei virágokkal, vadon termő ismertebb növényekkel. Ismerjék az állatok környezetét, életmódját, hasznát. Télen etessék a madarakat.

Az összegyűjtött anyagok, dolgok, termések felhasználásával végezzenek becsléseket,

méréseket, összehasonlításokat, sorba rendezéseket, mennyiségi tulajdonságuk szerint is. Segítsük a számfogalmak kialakulásában is.

Alakuljon ki bennük a környezet óvásának, védelmének tudatos magatartása, melynek alapszabályai:

- *ne szemetelj!*
- *ne zavarj a természet élőlényeinek nyugalma!*
- *ne törj le a növényeket, csak azt gyűjtsd ami már leesett!*
- *ne bánts az állatokat!*

Hívja fel az óvónő a gyerekek figyelmét a környezetszennyezés káros hatásaira.

Törekedjen az óvónő, hogy a kirándulások maradandó élményt nyújtsanak a gyerekeknek.

A környezetvédelem jeles zöldnapjait /Állatok, Víz, Föld, Madarak és Fák napja,

Környezetvédelmi Világnap / az óvónő érdekes programok szervezésével tegye emlékezetessé, ezekbe vonja be a szülőket is.⁹⁷

Látogassanak el múzeumba, színházba, kiállításokra, építkezésekhez, bölcsödébe, óvodába, iskolába, vasútállomásra, munkahelyekre, (Rábaközi pereckészítő asszonyok munkájának megfigyelése, dőri fazekas meglátogatása stb.).

Legyen ismeretük a szárazföldi, vízi, és légi közlekedésről.

Tegyenek kirándulásokat erdőbe, parkokba. (barbaci erdő, Madár-várta, Keszeg-ér part, stb.)

Család fogalmuk legyen tiszta, tiszteljék szüleik foglalkozását, munkahelyét.

Sorolják fel testrészeit, ismerjék az érzékszervek funkcióját, ápolását.

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A gyermekek fejlesztése mindhárom korosztály esetében elsősorban a közvetlen tapasztalat és élményszerző udvari megfigyelésen és sétán, kirándulások alkalmával történik.

A természeti - emberi - tárgyi környezeti téma megfigyelését célzó sétákon mindkét óvónő, és lehetőség szerint a dajka is részt vesz. Többször (évente) szervezünk hosszabb sétákat, kirándulásokat, ahova a tízórait is magukkal vihetik (barbaci erdő, Madár-várta, Keszeg-ér part, KRESZ-park, stb.)

⁹⁷ Módosítva 2010. január 18

Fejlődés eredménye az óvodáskor végén:

- Gyermekek tudják a lakcímüket, szüleik nevét, foglalkozását, munkahelyét, saját születési adataikat.
- Különbséget tudnak tenni az évszakok között.
- Tudják a hónapok, napok neveit, ismerjék a napszakokat.
- Gyermekek ismerik a környezetükben lévő jelentősebb épületeket és funkcióit.
- Ismerik a házi állatok, vadállatok, madarakat, környezetük növényeit és azok gondozását.
- Ismerik az elemi szabályokat és a közlekedési eszközöket.
- Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeni és téri viszonyokat. Alakul ítélőképességük, fejlődik tér, sík, mennyiség szemléletük.
- Megkülönböztetik az irányokat, és helyesen használják a névutókat.
- Tiszteljük a hagyományokat.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető beszéd.
- *Az SNI gyermekek a fenti eredményekből az önmaguktól elvárható legmagasabb szintet érik el⁹⁸*

⁹⁸ Módosítva 2010. január 18

Az óvoda munka jellegű tevékenységei

A tevékenység célja:

A gyermeki munka megszerettetésén keresztül, olyan készségek, tulajdonságok kialakítása, melyek pozitívan befolyásolják a gyermekek közösségi kapcsolatát, kötelességteljesítését.

Feladat:

A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása. **A különböző típusú, munkajellegű tevékenységek tervezése, s azok feltételének biztosítása**

Az óvodások munkajellegű tevékenysége a játékból bontakozik ki, elsősorban önmagukért és a közösségért végzik, kezdetben segítségünkkel, később teljesen önállóan. Mindegyik munkafajtánál mintát adunk az eszközök használatához és a munkafázisok sorrendiségének megismeréséhez.

A gyermekek minél többször éljék át a munka örömét, szépségét, nehézségét.

Az értékelésünk legyen buzdító, megerősítő, hogy a gyermekekben pozitív viszony alakuljon ki a rendszeres munkavégzéshez.

Mindhárom korcsoportnál nagy jelentőségű az önkiszolgálás, testápolás, öltözködés, étkezés, környezetgondozás.

A 3-4 éves gyermekek vegyenek részt a növények, állatok gondozásában.

Segítsenek termések, falevelek elszállításában, veteményezésben, növények locsolásában, stb. Bevonjuk a gyermekeket az alkalmi munkába, ami lehet esetleges, de lehet szabályosan ismétlődő.

Szabályosan ismétlődő pl.: játékok elrakása, tisztítása, jelentés elvitele, stb.

A 4-5 éves gyermekek közösségi kapcsolatát jól fejleszti a naposi munka, ezt az önkiszolgáló tevékenység jól előkészíti.

A dajkákkal közös megállapodás alapján kialakítjuk a gyermekek összehangolt cselekvésláncát. Alkalmi ismétlődő munka a játékok helyre rakása, a csoportszoba átrendezése, ajánlott heti egy alkalommal az úgynevezett "Nagytakarítási nap" kijelölése, mosdó rendjének a

megőrzése. Megtervezzük az egyéni megbízások lehetőségeit, pl. információk közvetítése, kisebbek segítése az öltözködésben, ajándékkészítés, a jeles napok előkészítése.

A gyermekek segítsenek a szobanövények gondozásában, virágoskert ápolásában, az óvodaudvar tisztántartásában.

Segítségünkkel etessék a madarakat.

Az 5-6-7. éves óvodások önállóan végzik a naposi munkát. Letörlik az asztalt és felseprik a morzsákat. Az alkalomszerű munkákat a gyermekek önálló vállalkozás alapján végezzék, s nem alkalmazunk kényszerítő eljárásokat.

A gyakori dicséret, elismerés hatásával érzük el, hogy a gyermekek szívesen vegyenek részt a munkában.

Végeznek környezetszépítő munkát, játékok tisztítását, egyszerű javításokat.

Segítsenek a kicsik öltöztetésében. Minél több műveletet tudjanak önállóan végezni. A kerti szerszámokat használják önállóan! Segítsenek az udvar tisztántartásában.

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- A gyermekek szeretnek közösen dolgozni,
- Önállóan, igényesen végzik a naposi munkát,
- Szívesen vállalkoznak egyéni megbízások elvégzésére,
- Szívesen közreműködnek a növények és állatok gondozásában,
- Szeretnek meglepetést készíteni egymásnak, szüleiknek, felnőtteknek.
- *Az SNI gyermekek a fenti eredményekből az önmaguktól elvárható legmagasabb szintet érik el.⁹⁹*

⁹⁹ Módosítva 2010. január 18

Néphagyományápolás és népszokások

A tevékenység célja:

A népi kultúra, a rábaközi hagyományok gazdag világából tudatosan válogatva komplex módon épüljön be óvodánk mindennapjaiba.

Feladatai:

Népszokásaink, néphagyományaink keretet adnak tevékenységeinknek, megfelelő módon, a gyermekek életkorát figyelembe véve jól szolgálják a személyiségfejlődést. A jeles napokhoz, ünnepekhez, valamint az emberélet, gyermekek ünnepi alkalmaihoz fűződő népszokások közül azokat valósítjuk meg, amelyek megfelelnek a 3-7 éves gyermekek fejlettségének, melyeknek cselekménye eljátszható és értékes szokásköltészeti alkotás fűződik hozzá.

Az óvodapedagógusok feladata, hogy biztosítsák a cselekményhez tartozó hagyományos öltözetet és a szükséges tárgyi eszközöket. A jeles napokhoz, naptári ünnepekhez, az emberélet jelentős fordulóihoz fűződő népszokásokat sajátosan feldolgozva építjük be a gyermekek tevékenységébe.

A népszokások és jeles napok tekintetében alapelvünk, hogy az ünnepek emelkedjenek ki az óvoda mindennapi életéből, de előzményei illeszkedjenek a gyermekek természetes életmenetébe. A tudatos és élményszerű hagyományápoló munka megvalósítása érdekében folyamatosan biztosítjuk a játékosság, az aktivitás, a motiváció, az életszerűség és a hitelesség elvének érvényesülését.

A család és az óvoda együttműködésére a hagyományápoló munkában is szükség van. Tájékoztatjuk a szülőket a néphagyományokra épülő óvodai nevelés feladatairól, a népszokások komplex tartalmáról, jelentőségét az óvodai nevelésben illetve a személyiség fejlesztésében.

Ismertetjük az együttnevelés lehetőségeit és igényeljük segítségüket a megvalósításokban, a kutatómunkában, az eredeti népszokást idéző tárgyak, népviselet, hangszerek gyűjtésében, a gyermekélet ünnepeinek megszervezésében. Lehetőséget biztosítunk közös tevékenységekre és programokra, pl. Mihály-napi ill. Adventi játszóházak, barkácsolások.

Az együttnevelést szolgálják többek között a közös tevékenységek is. Az óvodapedagógusok fő feladata a gyermekek megfelelő motiválása a népszokások befogadására, gyermekjátékként való felelevenítésére.

A népszokások óvodai megismertetését nagyban elősegítik az énekes, mondókás játékok cselekményének ünnepi tartalmai. Törekvésünk, hogy a hagyományápolás szerves része legyen a csoportban végzendő komplex pedagógiai munkának.

Fontos feladatunknak tekintjük, az előttünk járó nemzedék által felhalmozott tudás tovább örökítését, valamint az átörökíthető (az életkori sajátosságokhoz igazodó) ismeretek, tapasztalatok, a természet szeretetének, erkölcsi tartalmaknak továbbadását, a hagyományok, szokások átörökítését.

A 3 – 6 – 7 éves korban tervezhető jellegzetes tartalmak:

- *Mihály napi projekt*¹⁰⁰
 - *Szőlő és almaszüret*
 - *Múzeumlátogatás (múzeumpedagógiai foglalkozások)*
 - *Piaclátogatás*
 - *Állattartási szokások megismerése*
- Szent Márton napja
- *Advent-projekt*¹⁰¹ (Adventi készülődés – karácsonyt megelőző négy hét)
 - Mikulás
 - Lucázás
 - Adventi készülődés – karácsonyt megelőző négy hét
 - Karácsony –Betlehemezés
- Farsang
- Kiszézés
- Húsvét
- Májusfa állítás
- Naptárhoz kötött jeles névnapok (Mihály, András, Márton, Katalin, Luca, Balázs,Mátyás)

Szűkebb környezetünk hagyományainak megismerése: fazekasság, gyékényezés, kosárfonás, kékfestő, rábaközi perec készítése, az előzetesen szervezett látogatások alkalmával. A Rábaközben élő, még aktívan tevékenykedő mesterek munkáinak, munkaeszközeinek és múltjának közvetlen megfigyelése, a műhelyikben tett látogatások alkalmával.

¹⁰⁰ Módosítva 2010. január 18

¹⁰¹ Módosítva 2010. január 18

A tevékenység szervezeti formáinak biztosítása

A tervezhető tartalmak komplex módon épülnek be a napi nevelő-oktató munkánkba. A játékba integrált tanulás folyamatában, a különböző tevékenységi formák során, valamint a szabad játék tevékenységek során (délelőtt, délután, udvaron, csoportszobában). Külön lehetőséget biztosít a nagy csoportosok számára a néptánc, népi-gyermekjátékok tevékenység forma.

Fejlődés eredménye óvodás kor végén

- Tágabb és szűkebb környezetünk néphagyományaiba, népszokásaiba betekintést nyerjenek.
- Ismerjék meg a Rábaköz jellegzetes élővilágát, kézművességét, népszokásait, mondavilágát, hagyományait.
- *Az SNI gyermekek a fenti eredményekből az önmaguktól elvárható legmagasabb szintet érik el.¹⁰²*

Az óvoda kapcsolatai

Célunk, hogy az intézmény eddigi kapcsolatait megőrizzük, erősítsük, bővítsük a különböző közös programokkal (óvodák, iskolák, család, közművelődési intézmények stb.)

Az óvoda legfontosabb partnere a **család, a szülők**. Hangsúlyozzuk a családi nevelés fontosságát, a szülők kiemelt szerepét a gyermeknevelésben, hiszen „a gyermek a szülőké”, az óvoda csupán kiegészíti a családi nevelést, ezzel segítve a gyermek harmonikus fejlődését. Ezért fontos a családokkal való minél szorosabb kapcsolat kialakítása és ápolása. **Az óvoda által és a családokkal közösen szervezett események, ünnepek családi hangulat kialakításával – a felnőttel és a gyermekek közös tevékenységével is – kifejezik az örömteli érzelmi állapotot.**

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés formái

- Szülői értekezletek
- Nyílt nap/napok
- Játszó délutánok

¹⁰² Módosítva 2010 január 18

- Fogadó órák
- Hagyományápoló ünnepségeinken való részvétel
- Faliújság hirdetőtáblán való információ átadás
- Társadalmi munkák az óvoda környezetének, esztétikájának növelése érdekében
- Szponzorok, támogatók felkutatása
- Kapcsolattartás a szülői közösség képviselőivel

A szülői szervezet

A Kt.59-61.§-ai rendelkeznek a szülői szervezetről, valamint az óvodaszékről. Ennek alapján az óvodában a szülők meghatározott **jogaik érvényesítésére**, kötelességük teljesítése érdekében munkaközösséget hozhatnak létre.

Az óvodai SZMSZ az alábbi jogokat állapítja meg SZM számára: **Egyetértési jog** a fakultatív foglalkozások meghatározásában, kirándulások megszervezésében, minden anyagi terhet jelentő feladat elhatározásában. Az SZM **dönt** saját szervezeti és működési rendjéről, képviseléről.

A korcsoportok SZM-inek tevékenységét a csoportok óvónői segítik. SZM-k véleményeiket, állásfoglalásaikat, javaslataikat a választott SZM elnök vagy a csoport- óvónők közvetítésével juttatják el az óvoda vezetőségéhez.

A szülői választmányt az igazgató tanévenként legalább 2 alkalommal hívja össze, ahol tájékoztatást ad az intézmény munkájáról és feladatairól. Az óvoda szülői választmány elnöke közvetlenül az igazgatóval tart kapcsolatot.

Az óvodai SZM elnöksége az SZMSZ-üknek megfelelő rendszerességgel, illetve az aktualitásoknak megfelelően konzultatív kapcsolatban állnak az intézmény vezetőivel.

A szülői szervezet hatásköre, jogosultsága, a velük való kapcsolattartás

Minden óvodai csoport szülői közössége legalább 2 főt válasz képviselőjének. Közülük szerveződik az óvodai Szülői Szervezet vezetősége.

A családdal való kapcsolattartáson túl fontos a különböző **társintézményekkel** való minél szorosabb kapcsolat kialakítását. Ebben óvodánknak bőven van tennivalója.

Intézményünk fenntartója

A fenntartói és a törvényi elvárásoknak megfelelően működtetjük az óvodát.

Rendszeres egyeztetések, kölcsönös tájékoztatások, szakmai, pénzügyi és szervezési kérdésekben összehangolt munkára törekszünk, valamint arra, hogy támogató, segítő jellegű munkakapcsolat jellemezze együttműködésünket. Együttműködésünk részét képezi a városi programokon történő aktív részvétel, valamint az óvodai programokra hívjuk és várjuk fenntartónk képviselőit.

A Csornai Széchenyi István Általános Iskola

Az óvodából az iskolába való zavartalan átmenet megkívánja a két intézmény nevelőmunkájának összehangolását, az együttműködést. Ennek érdekében a kölcsönös nyitottságra, egymás munkájának megbecsülésére törekszünk. A kölcsönös érdeklődés hozzájárul egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez, megvalósításához.

- Meghívás alapján látogatjuk egymás programjait a gyermekekkel és a nevelőkkel egyaránt.
- Kölcsönös ünnepek, rendezvények szervezése
- Látogatás az első osztályos gyermekekhez (volt óvodások).
- Hívjuk, várjuk nagycsoportosainkhoz a leendő elsős tanító néniket.

Művészeti Iskola

- Az intézmény időszakos képzőművészeti kiállításának megtekintése
- Hangszerbemutató és koncert óvodánkban a zenei tagozatos gyerekek közreműködésével

Bölcsőde

Az átmenet zökkenőmentessé tétele érdekében olyan tartalmi kapcsolat kiépítése a célunk, melyek során megismerhetjük, segíthetjük egymás nevelőmunkáját, melyre jellemző a kölcsönös nyitottság, partneri kapcsolat elmélyítése. Személyes kapcsolat kiépítése, ápolása annak érdekében, hogy ismerősként léphessenek a gyermekek az óvodába.

- Közös programok szervezése, egymás rendezvényein való részvétel
- Programjaink összehangolása, újabb élmény nyújtási lehetőség keresése: pl. Baba muzsika
- Az óvodapedagógusok és a bölcsődések kölcsönös látogatása ismerkedés, tájékozódás céljából.

A II. Rákóczi Ferenc Közoktatási Központ óvodája és iskolája

- Programjaink időpontjának egyeztetése, az ütközések elkerülése érdekében (farsang)
- Kölcsönös részvétel egymás programjain meghívás alapján.
- Részvétel a versmondó versenyen „Virághozó április”

Pedagógiai Oktatási Központ

Folyamatosan tartjuk a kapcsolatot szakmai fejlődésünk, ismereteink mélyítése, megújítása érdekében. Kihasználjuk a képzési-, továbbképzési lehetőségeket, alkotó módon beépítjük pedagógiai munkánkba a szakmai ajánlásokat, segédanyagokat A pedagógus minősítésekkel, tanfelügyelettel, önértékeléssel kapcsolatban igénybe vesszük továbbra is segítségüket, útmutatásaikat.

Szakértői bizottságok, Szakszolgálatok, és Arany János EGYMI

Igyekszünk folyamatos kapcsolatot tartani gyermekeink fejlődése, fejlesztése érdekében.

- Pontos, határidőknek megfelelő dokumentáció (kérelmek benyújtása)
- A szükséges szakember ellátottság érdekében időben történő egyeztetés.
- Kölcsönös részvétel egymás programjain, meghívás alapján.

Családsegítő és Gyermekjóléti Szolgálat

A helyi gyermekjóléti szolgálattal szoros együttműködésben próbálunk segíteni a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek életkörülményein. Intézményünkben az IPR működése fontos alappillére a rendszer működésének. A jelzőrendszer működtetésével elősegítjük a gyors és szakszerű segítségnyújtást.

- Gyors, pontos adatszolgáltatás a szolgálat részére
- Esetmegbeszélők
- Segítségnyújtás pedagógiai munkánkhoz, esélyegyenlőségi munkaközösségi foglalkozás

Védőnői szolgálat, gyermekorvos, fogorvos

A védőnő rendszeresen látogatja óvodánkat, elvégzi a szükséges szűréseket, tájékoztatást ad a gyermeket érintő fontos kérdésekben. Időszakosan előforduló problémáink esetén bizalommal fordulunk hozzá.

Eseti gondjainkkal megkeressük a gyermekorvost, tanácsot, segítséget kérünk a megoldáshoz.

Évente egy alkalommal fogászati szűrővizsgálaton vesznek részt a gyermekek, ezzel is elősegítve az egészség védelmét, az egészséges táplálkozást.

A város kulturális intézményei

Művelődési Központ

Minden olyan rendezvényen részt veszünk, amely elősegíti a nevelő munkánkat. Ezeket a programokat úgy választjuk meg, hogy a gyerekek nyugodt játékát, pihenését ne zavarja. Lehetőségünk nyílik bábelőadások, kiállítások, a szülők hozzájárulásával gyermekszínházi előadások megtekintésére.

Jeles napok, világnapok alkalmával kihasználjuk a lehetőséget arra, hogy gyermekeink megismerhessék a Művelődési Központ folyamatos Fertő-Hanság élővilága kiállítását.

Felkérésre szívesen veszünk részt az általuk szervezett programokban.

A **könyvtárat** is rendszeresen látogatjuk, így keltjük fel gyermekeink érdeklődését a könyvek és a könyvtár iránt, megvalósítva ezzel kiemelt nevelési feladatunkat, az anyanyelvi nevelést.

Múzeumban megrendezett kiállításokon és az alkalomhoz kötődő egyéb rendezvényeken lehetőség szerint részt veszünk.

Kihasználjuk a múzeumpedagógus által vezetett foglalkozások lehetőségeit pedagógiai programunk céljainak megvalósításához.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermekek egyéni fejlesztése, fejlődésének segítése

Sajátos nevelési igényű gyermekek integrált nevelése

Az inkluzív nevelés szervezeti kerete

Az érintett gyermekek nevelése a többi gyermekkel együtt, azonos óvodai tagozaton történik.

A Szakértői Bizottság szakvéleménye alapján meghatározott rehabilitációs órakeretnek megfelelően, a prevenciós foglalkozást gyógypedagógus végzi.

A foglalkozások időkeretei figyelembe veszik az óvodai napirendet, lehetőséget biztosítva a minél hatékonyabb együttnevelésre.

Az érintett **óvónők** ennek érdekében:

- folyamatosan együttműködnek a gyógypedagógussal, szülőkkel, közvetett formában a szakértői bizottsággal.
- nyomon követik az érintett gyermekek fejlődését,
- az óvodai csoporton belüli fejlesztési tartalmakat rögzítik a csoportnaplóba, a megvalósítás folyamatában
- team munkában rendszeresen esetmegbeszélést tartanak az eredményesség érdekében

A gyógypedagógus:

- a TKVSZRB. véleménye alapján elkészíti az egyéni fejlesztési tervet, vezeti a fejlődési lapot, értékeli, fejlődési eredményvizsgálatot készít,
- a törvényi előírásnak megfelelően kapcsolatot tart a Bizottsággal,
- vezeti a habilitációs, rehabilitációs, fejlesztő foglalkozásokat
-

A logopédus, gyógytestnevelő, mentálhigiénikus, fejlesztőpedagógus, szociálpedagógus:

- szükség szerint részt vesz a fejlesztésben, szakmai követelményeinek megfelelően

Az inkluzív nevelés célja

Egy olyan feltételrendszer biztosítása, amely figyelembe veszi a tünetek változatosságát, az egyéni teherbíró képességet, a speciális nevelési szükségleteket, a harmonikus

személyiségfejlesztést, a testi, szociális, értelmi érettség kialakítása, az iskolai potenciális tanulási zavarok megelőzése, az iskolában történő bevalás érdekében

A speciális nevelési szükségletekhez, életkori, érési sajátosságokhoz igazodó támasznyújtás, az érzelmi biztonság nyújtásán túl törekszik:

- az interperszonális kapcsolatok, az énkép kialakítására, az önismeret fejlesztésére, attitűdök, normák kialakítására;
- speciális módszerek, terápiák alkalmazásával segíti az egyre pontosabb észlelést,
- fejleszti a figyelem összpontosítását, a gondolkodást, az emlékezetet, elősegíti a verbális és nonverbális kommunikáció kialakulását
- a tanulási képességeket meghatározó struktúrák fejlesztését a mozgásra alapozva,
- a program a gyógypedagógiai hagyományokra, a legújabb szakirodalomra, gazdag tapasztalatokra támaszkodik, az SNI gyermek egyéni szükségleteihez, eltérő fejlődési üteméhez igazodik;
- differenciált, a szükségletekhez igazodó segítségnyújtással szolgálja az iskolai életmódra való felkészítést,
- törekszik a hiányosan működő képességek korrekciójára valamennyi területen
- az együtt nevelés során a többi gyermekben alakuljon ki az elfogadó magatartás, szociális kompetenciájuk közelítsen a segítő magatartás fokához.

A sajátos nevelési szükséglet, mint fogalom, sokkal tágabb elnevezés, szélesebb populációra terjed ki, mint a fogyatékos, vagy sérült elnevezés. Több az olyan gyermek, akinek szüksége van a megsegítésre, hátrányos helyzete, születési determinációja, részképesség zavara miatt. A speciális nevelési szükséglet nem a képességek hiányára, hanem inkább a teendőkre összpontosít.

Sajátos nevelési igényű az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd. A sajátos nevelési igényű gyermeknek joga, hogy különleges bánásmód keretében állapotának megfelelő pedagógiai, gyógypedagógiai, konduktív pedagógiai ellátásban részesüljön attól kezdődően, hogy igényjogosultságát megállapították. A különleges bánásmódnak megfelelő ellátást a szakértői bizottság szakértői

véleményében foglaltak szerint kell biztosítani.

A fenntartói döntés, és feladat-ellátási kötelezettség, az Alapító okiratban megfogalmazott feladat meghatározás alapján, a sajátos nevelési igényű gyermekek fogalomköréhez tartozó gyermekek ellátása kiterjedhet az alábbi speciális nevelési igényű gyermek ellátására:

- *A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek*
- *Látássérült gyermek*
- *Hallássérült gyermek*
- *Az enyhén értelmi fogyatékos gyermek*
- *A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek*
- *Beszéd fogyatékos gyermek*
- *Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek*
- *Figyelem- vagy magatartásszabályozás zavar)*

Pedagógiai szempontból az értelem, a látás, a hallás, a mozgás, a beszédszervek hibás működése vagy az érzelmi élet súlyos zavara által okozott eltérő fejlődést értjük sajátos nevelési igény alatt. Azt az állapotot, amikor a gyermek egyedi sajátosságai oly mértékben térnek el az átlagostól, hogy annak alapján a lehetséges fejlődés csak sajátos (gyógy) pedagógiai eszközök, módszerek és segédeszközök biztosításával érhető el.

Óvodánkban a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló, speciális fejlesztő tevékenységet a helyi nevelési rendszer szerves részeként működő, a Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve figyelembe vételével szervezzük.

A habilitációs, rehabilitációs ellátás elvei

- A tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok összhangba kerüljenek
- A fejlesztés a megfelelő területen valósuljon meg
- Nevelésük, fejlesztésük a terhelhetőség figyelembe vételével történjen
- A gyermekek harmonikus személyiségfejlődését, elfogadó, eredményeket értékelő környezet, befogadó csoportlétkör kialakítása segítse
- A gyermekek viselkedésében érvényesüljön a hátrányos megkülönböztetés kizárásának elve
- A habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozások programjai az intézmény programjának tartalmi elemeivé váljanak

- A gyermek fogyatékoságának típusához igazodó szakképzettséggel rendelkező gyógypedagógus segíti a gyermek fejlesztését

A rehabilitációs, rehabilitációs tevékenység célja:

Harmonikus, nyugodt óvodai környezetben

- Biztosított a gyermekek integrált nevelése, esélyegyenlősége
- Javul a gyermekek életminősége, a társadalmi beilleszkedése
- Csökkennek a fogyatékoságból adódó hátrányok
- Természetessé válik a gyermekek közötti különbözőség elfogadása

Általános feladatok:

- A napi tevékenységekbe a speciális tevékenységek beépítése, melyek a sajátos nevelési igényű gyermekek felzárkóztatását segítik elő
- Az egyéni fogyatékoságból fakadó, hiányzó-vagy sérült funkció helyreállítása, új funkció kialakítása
- Az ép funkciók bevonása, a hiányzók pótlása érdekében, a különböző funkciók egyensúlyának kialakítása
- Speciális eszközök elfogadtatása, használatuk megtanítása
- Az egyéni sikereket segítő tulajdonságok, funkciók fejlesztése
- A fejlesztés céljait, minden esetben a gyógypedagógiai – orvosi - pszichológiai komplex vizsgálat diagnózisára, javaslatára kell építeni

Feladatok

Integrált nevelésből adódó pedagógiai feltételek biztosítása:

- Sérülés specifikus módszerek, terápiák, technikák szakszerű megválasztása és alkalmazása
- Egyéni szükségletekhez igazodóan, speciális segédeszközök használatára, elfogadására, következetes használatára, megóvására nevelés
- Kompenzációs lehetőségek körének bővítése, a nem-vagy kevésbé sérült funkciók differenciált működésének tudatos fejlesztése
- Kiemelkedő teljesítményre képes területek felismerése.
- Rugalmas szervezeti keretek kialakítása, az egyéni foglalkoztatás megvalósításához

- Az óvodapedagógusok és a pedagógiai munkát segítők, tájékoztatása a sajátos nevelési szükségleteiről a gyermekek befogadásához
- A szülők megfelelő tájékoztatása, együttműködés a családdal

A fejlesztő tevékenység legfontosabb területei:

A tevékenységet meghatározó tényezők; a fogyatékoság, típusa, súlyossága, a speciális ellátás kezdetének ideje, az életkor, a meglévő ismeretek alapján:

- A kognitív funkciók, (vizuális, akusztikus, taktilis, mozgásos észlelés)
- Motoros képességek, (alapmozgások, mozgáskoordináció, egyensúly)
- Beszéd –és nyelvi képességek fejlesztése, (nonverbális, verbális kommunikáció, beszédindítás, beszédmegértés stb.)
- Játéktevékenység alakítása, játékhasználat elsajátítása
- Szociális kompetenciák kialakítása, a fogyatékoság függvényében, más-más hangsúlyt kap.

Sérülés specifikus fejlesztés feladatai

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott) gyermek

A mozgás szervrendszer veleszületett vagy szerzett károsodása, funkciózavara jelentős mozgásbeli akadályozottságot jelent a gyermeknek. A mozgáskorlátozott gyermekek ellátása, fejlesztése speciális, egyénre szabott nevelést igényelnek a befogadó intézménytől. A mozgássérült gyermekeknek az ép gyermekekkel való együttnevelése pozitív hatással van személyiségfejlődésükre: a mozgáskorlátozottakat megtanítja a saját képességeinek értékelésére, az ép mozgásúakat az együttélés szabályaira, a toleráns viselkedésre.

A mozgásszervi fogyatékos (mozgáskorlátozott és halmozottan fogyatékos mozgáskorlátozott) gyermek óvodai nevelése során kiemelt feladat:

- A mozgásos akadályozottságból eredő hátrányok csökkentése, megszüntetése,
- a speciális, egyénre szabott eszközök használatának kipróbálása, megtanítása, s ezek segítségével a tágabb és szűkebb környezet minél sokrétűbb megismertetése,
- az életkornak megfelelő tapasztalatszerzésre, a megtanult mozgás alkalmazására nevelés
- biztosítani kell a gyermek állapotához igazodó megfelelő mozgás- és étletteret (az

ehhez szükséges akadálymentes környezetet, sajátos technikai eszközöket, például lejtő, kapaszkodó), mindig szem előtt tartva az önállóságra nevelés elvét.

Látássérült gyermek fejlesztésének feladatai

A látássérült gyermekek a nevelés-oktatás szempontjából lehetnek: vakok, aliglátók és gyengénlátók. A látási kontroll hiányosságainak korrigálására minden látássérült gyermek esetében segíteni kell:

- A részvételt a közös játékban
- A közösséghez való alkalmazkodást, a viselkedési formák megtanulását és gyakorlását, a közösség előtti szereplést
- Kiemelt hangsúlyt kap az önkiszolgálás, a tárgyak és helyük megismertetése, a rendszeret, a higiéné, különösen a szem és a kéz tisztántartása
- Figyelembe kell venni a fizikai terhelhetőség korlátait, tekintettel az adott szembetegségre.

a) A vak gyermekeknél kiemelt szerepe van a játéknak, a sokoldalú tapasztalatszerzési lehetőség biztosításának – az ép érzékszervek aktivizálásával. A környezet kialakításánál a biztonságos téri tájékozódás támpontja érdekében fontos az eszközök, bútorok állandó helye.

b) Az aliglátó gyermekek speciális feladata a a tapintó – halló életmódra való felkészítés és a látásteljesítmény megőrzése, intenzív fejlődése

c) Gyengén látó gyermekek fejlesztésének feladatai

Látásukat sokkal közelebről, kisebb térben tudják használni. Nevelésük speciális optika eszközök segítségével, vizuális megismerés útján történik, hallási, tapintási ingerekkel kiegészítve.

Hallássérült gyermek fejlesztésének feladatai

A hallási fogyatékoság szűkebb terjedelmű, gyógyító-pedagógiai fogalom, olyan hallási rendellenességet jelent, ahol a sérülés időpontja, mértéke és minősége miatt a beszédbeli kommunikáció spontán kialakulása zavart.

A halló környezet gazdagabb beszédpéldája fejleszti a gyermek kommunikációját. A beszélő környezet a gyermeket erősebb beszédkésztetésre sarkallja. A halló társakkal való együttlét magasabb beszéd szintet eredményezhet, ugyanakkor ebben a környezetben a jelelés teljesen háttérbe szorul. A szociális kontaktus a halló gyermekekkel, az ő magatartásmintáiknak példája

pozitív változásokat eredményezhet a gyermek személyiségében.

A nagyothalló kisgyermek az óvodába kerüléskor különböző, de minden esetben akadályozott nyelvi állapottal érkeznek. Aktív szókincsük sokszor csak néhány szóból áll, amellyel közvetlen környezetük tárgyait vagy legfontosabb szükségleteiket fejezik ki. A kapcsolatkeresés inkább metakommunikáció útján, gesztusokkal történik. A hallássérült gyermekek egy része speciális segítséggel részt vehet az óvodai nevelésben. Központi feladat a kommunikáció megalapozása, megindítása, fejlesztése, mely az egész napi óvodai tevékenységben jelen van.

Az enyhe értelmi fogyatékos kisgyermek fejlesztésének feladatai

Az ép gyermekekkel történő együttnevelés, a társakkal történő együttműködést, a kommunikáció fejlődését segíti elő.

- A gyermek szükségletei szerint folyamatos gyógypedagógiai megsegítésről való gondoskodás
- Az önmegvalósítást, szociális beilleszkedést segítő képességek és a gondolkodási képességek fejlesztése

A középsúlyos értelmi fogyatékos gyermek

A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermekek sérülése általában már az óvodáskort megelőzően, közvetlenül szülés után vagy kora gyermekkorban felismerhető. A jól szervezett és hatékony korai fejlesztés jelentősen segítheti az óvodai beilleszkedést és az óvodaérettség elérését. A középsúlyosan értelmi fogyatékos gyermek fejlesztésében fontos elv, a kis lépések elvének alkalmazása, a gyermekekre jellemző cselekvésbe ágyazott gondolkodást figyelembe vevő képesség fejlesztés.

Speciális fejlesztési feladatok:

- Az alapmozgások, manipuláció kialakítása, fejlesztése
- A minimális kontaktus, kooperációs készség, a nonverbális és verbális kommunikáció fejlesztése
- A beszédindítás, a beszédmegértés fejlesztése, az aktív szókincs bővítése
- A szobatisztaság, az alapvető önkiszolgálási szokások kialakítása
- Az adekvát játékhasználat elsajátítása, a kognitív funkciók fejlesztése.

A fejlesztésben kiemelt szerepe van a rendszerességnek, az utánzásnak, a gesztussal kísért, egyszerű verbális utasításnak, a zenének, a ritmusnak, a sok ismétlésnek.

Beszédfigyafatékas gyermek: nyelvfejlődési és beszédzavarok

Beszédfigyafatékas/súlyos, akadályozott beszédfejléttségű gyermek szenzoros, motoros, vagy szenzomotoros problémája (megkésett beszédfejlődés, súlyos orrhangzóság stb.) miatt előtérően fejlődik.

Az akadályozottság megmutatkozhat, beszédhangok ejtésében, beszédészlelési, megértési zavarokban, beszédritmus sérülésében, a beszédhelyzetek tartós hárításában, megtagadásában, ill. általános beszédgyengeséggel együtt járó részképesség kieséssel. A diszfóniák, a hangadás kóros elváltozásai is ide sorolhatók.

- Komplexitás a fejlesztésben; sokoldalú percepciófejlesztés, kinezteziás, auditív, vizuális, vizuo-motoros koordináció, beszéd motorikus mozgások fejlesztése
- Aktív nyelvhasználat és kommunikáció kialakítása
- Speciális terápiaák alkalmazása; diszlexia prevenció, grafomotoros fejlesztés.
- Báb és drámaterápia alkalmazása
- A mozgás és beszédműveletek, transzfer (átviteli) hatásának tudatos használata

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermek

Az autizmus spektrum zavarral küzdő gyermekre jellemző a kölcsönösséget igénylő társas helyzetek megértésének és azokban való részvételének zavara, a beszéd szintjéhez képest károsodott kölcsönös kommunikáció, a rugalmatlan, sztereotip viselkedés, a viselkedésszervezés és kivitelezés zavara és az egyenetlen képességprofil. Autizmus spektrum zavar minden értelmi szinten előfordul, ami azt jelenti, hogy jelen lehet átlagos (vagy átlag feletti) intelligencia mellett épp úgy, mint értelmi sérüléssel együtt járva.

Az autizmus súlyossága, a tünetek sokfélesége és kombinációik, a gyermek értelmi szintje és egyéb képességei, a gyermekszemélyisége, a spontán érés folyamata: alapvetően ezek a tényezők határozzák meg, milyen is valójában és összességében a gyermek.

Az óvodai fejlesztés alapja minden esetben pszichológiai képességmérés. A fejlődési szint és szociális alkalmazkodás követése egyéni felméréssel történik, speciális eszközök és módszerek

használatával, egyéni fejlesztési helyzetben megalapozva.

Az autista gyermekek óvodai nevelésének célja az elemi adaptív viselkedések kialakítása:

- A szociális, kommunikációs készségek célzott fejlesztése
- Az autizmusból és a társuló fogyatékoságokból eredő fejlődési elmaradások lehetséges célirányos kompenzálása
- A sztereotip, inadekvát viselkedések kialakulásának megelőzése, illetve korrekciója
- A fogyatékoság specifikus, protetikuss, augmentatív környezet, eszközök, módszerek és szokásrendszer kialakítása és használatának elsajátíttatása.

Fejlődés egyéb pszichés zavarával (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozás zavarral) küzdő gyermekek fejlesztése

A sajátos nevelési igényű gyerekek e csoportját a különböző súlyosságú és komplexitású – az ismeretelsajátítást, a tanulást, az önirányítás képességeinek fejlődését nehezítő – részképesség-zavarok, vagy azok halmozott előfordulása jellemzi. Az érintett gyermekek az átlagnál nehezebben viselik el a várakozás és a kivárás okozta feszültségeket, a váratlan zajokat. Aktivációs szintjük erősebben ingadozik, nyugtalanabbak. Fokozottabban igénylik a tevékenységet meghatározó állandó kereteket, szabályokat, valamint a pozitív visszajelzést, a sikeres teljesítmények megerősítését, a dicséretet.

Az óvodai nevelés és fejlesztés során kiemelt feladatai:

- A gyermek szakértői bizottsági véleményében foglaltakra alapozva a részképesség-zavarok egyéni fejlesztési terv szerinti korrekciója és kompenzálása tudományosan megalapozott szakmai módszerek alkalmazásával
- Fejlesztés szakmai teamben, és a szülő aktív bevonásával
- Megelőzni a teljesítménykudarcokra épülő másodlagos zavarok, inadaptív viselkedés kialakulását
- Megalapozni az eredményes iskolai előmenetelhez szükséges készségeket

Az egészségügyi és pedagógiai célú rehabilitáció a pszichés fejlődési zavar jellegét megállapító, komplex – gyógypedagógiai, pszichológiai és orvosi – szakértői véleményben foglaltak alapján történik.

Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási zavarral küzdő gyermek az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alulteljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek. Ha a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, fejlesztő foglalkoztatásra jogosult.

A fejlesztő foglalkoztatás az óvodai nevelés keretében valósul meg fejlesztő pedagógusok által, a szakértői vélemény alapján egyéni, mikro csoportos foglalkoztatás keretében.

A kiemelten tehetséges gyermek

Az intézmény fontos feladata a képességek kibontakoztatása, a tehetséges gyermekek felismerése, nyilvántartása, egyéni nyomon követése, a tehetségek gondozása és fejlesztése, élve az intézményi és az intézményen kívüli együttműködések lehetőségeivel. A mikro csoportos tevékenységszervezés közben a differenciálás gyakorlata kiválóan alkalmazható a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében, melynek fontos színterei, a játék tevékenység, a bábjáték. A témák feldolgozására legalkalmasabb a projekt módszer. A tehetséges gyerek már kisgyermekként is hordozza a kiemelkedő képességűekre úgy általában jellemző személyiségvonásokat, érzelmi mintázatokat és karakterisztikus viselkedésformákat. A tehetséggondozás során a tehetségigéreteket fejlesztjük a gazdagítás, dúsítás, differenciálás eszközrendszerével komplex programok keretében.

Célunk

A tehetségígéretes gyermekek személyiségének optimális alakítása, komplex fejlesztése az óvodai programok keretében.

Feladataink

- A tehetséges gyermek felismerése
- Sokféle tevékenységkínálat biztosításával, a gyermekek érdeklődési körének

megismerése

- A tehetségfejlesztő programok megszervezése, az óvodai élet gazdagítása egyéb tevékenységekkel
- Egyéni bánásmód keretében történő célzott fejlesztés, képességfejlesztés
- A pedagógusok továbbképzésének megszervezése a tehetségfejlesztés területén
- A szülők folyamatos tájékoztatása, megnyerése a közös célok hatékony elérése érdekében
- A tehetségfejlesztési szakértővel partneri kapcsolat kialakítása

A tehetséggondozás tartalma

Integráló tehetséggondozás, mely a „tehetségigéretnek” egész személyiségének komplex fejlesztésére irányul.

Műhelyfoglalkozások vezetése, mely a „tehetségigéretnek” speciális érdeklődésére, épít speciális többlet nyújtásával a gyermekek képességeiknek és érdeklődésüknek megfelelően. A többségen belül a differenciálás eszközzel a tehetség fejlesztésének segítése.

- Mozgás (Szivacskezilabda)
- “Ügyes kezek” kreatív műhely

A tehetséggondozás dokumentációi és azok tartalma

- Éves munkaterv (az adott évre kitűzött célok, feladatok, fejlesztések, ellenőrzések, értékelések, az adott év tehetségprogramja)
- A tehetségműhelyek haladási naplói

Tehetséggondozás folyamata

- *A tehetségigéretnek felfedezése*

Fejlődési naplóban képességméréseket végzünk megfigyelés és konkrét mérés alapján.

A tehetséges gyermeket az óvodapedagógus javasolja a tehetségműhelybe való fejlesztőmunkába.

➤ *A tehetségígéretetek beválogatása*

A tehetségműhely óvodapedagógusa az általa kidolgozott tehetségmérő rendszer alapján válogatja be a gyerekeket a műhelybe.

➤ *A partnerekkel megtörténik az egyeztetés, hozzájárulás beszerzése (szülők)*

➤ *A tehetségek gondozása*

Folyik a munka a tehetségműhelyekben

Gyermekvédelmi program

„... a legtokéletesebb törvények értéktelenek, ha hiányzik a társadalmi lelkiismeret, amelyik egyedül tudja a gyermekvédelmet élő valósággá tenni.”

/ Dréhr Imre dr. 1929. /

Átfogja az óvodai élet egészét azzal a céllal, hogy biztosítsa a gyermekeket megillető jogok érvényesülését:

- A gyermeknek joga van a testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését, jólétét biztosító saját családi környezetében történő nevelkedéséhez.
- Joga van ahhoz, segítséget kapjon a saját családi környezetében történő nevelkedéséhez, a fejlődését veszélyeztető helyzet elhárításához.
- Joga van emberi méltósága tiszteletben tartásához, a bántalmazással, elhanyagolással szembeni védelemhez.

Feladataink a gyermekek családban történő nevelkedésének elősegítése érdekében:

- Pedagógiai és szociálpedagógiai eszközökkel a gyermekeket érő káros hatások megelőzésére törekvés
- A gyermekek elemi szükségleteinek / élelem, ruházat, pihenés biztosítása családjukban /
- A gyermekek egészségi állapotának figyelemmel kísérése, rendszeres ellátás biztosítása az óvoda – orvosi szolgáltatón keresztül. / gyermekorvosi vizsgálat, szemészet, stb. /
- A gyermekek fejlődését veszélyeztető okok és körülmények megelőzése, feltárása, megszüntetése a családi háttér, környezet, a gyermekek személyiségének alapos ismeretében.
- A hátrányos és veszélyeztetett helyzetű gyermekek folyamatos „feltérképezése”, családi körülmények alapos megismerése.
- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fokozott figyelemmel kísérése, pedagógiai és szociálpedagógiai követése. (szükség esetén gyógypedagógiai)
- Az időben történő hatékony segítségnyújtás érdekében kapcsolattartás a jelzőrendszer többi tagjával: védőnőkkel, bölcsődével, gyermekorvossal, általános iskolával, önkormányzattal, családsegítő szolgálattal.
- A család szociális, anyagi helyzetének megfelelően a gyermekeknek nyújtható támogatások, / rendszeres;- rendkívüli gyermekvédelmi segély, étkezési díj csökkentése / és más szociális támogatás felkutatása, tájékoztatás, tanácsadás a gyermek szüleinek.
- Olyan segítő kapcsolat kiépítése a gyermek családjával, amelynek alapja a megértésükre törekvés, mivel segíteni a gyermek problémáját csak komplex rendszerben kezelve a családdal együttműködve lehet.
- A gyermek és családja összekapcsolása / kompetens szakemberek segítségével / élethelyzetük javítása érdekében a Gyermekjóléti Szolgálattal.
- Rendszeres együttműködés a segítő szakma képviselőivel, kapcsolattartás.
- Indokolt esetben / pl.: súlyos veszélyeztetettség, bántalmazás / hatósági eljárás kezdeményezése.
- A tanköteles gyermekek óvodába járásának folyamatos ellenőrzése, szükség esetén jelzés a jegyző felé
- Minden gyermeket érintő diszkrimináció, azaz hátrányos megkülönböztetés, előítélet elleni fellépés.

- A cigány gyermekek kulturális, szociális hátrányainak csökkentésére törekvés... / fejlesztőfoglalkozások biztosítása /.
- Az óvodáinkba járó SNI és tartósan beteg gyermekek fejlődését segítő speciális ellátás biztosítása / gyógytestnevelés, fejlesztőfoglalkozás / gyógypedagógiai fejlesztés /.

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

A gyermekeink szociális háttere igen szélsőséges képet mutat. Munkánk tervezésénél figyelembe kell vennünk az elfoglalt, időhiánnyal küszködő családok igényeit éppúgy, mint a szerényebb anyagi lehetőségekkel bíró, több gyereket nevelő, esetleg csonka családokét.

Különösen nagy a felelősségünk a **halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek** nevelésében. A hátrányos helyzet esetenként a **gyermek veszélyeztetettségét** is magában hordja. Ők néha csak tőlünk kapnak segítséget a világban való eligazodáshoz, a kultúra értékeinek megismeréséhez, lelki és testi fejlődésükhöz.

A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek célja

A hátrányos és a halmozottan hátrányos gyermekek érdekében tett intézkedésekkel, gyermekközpontúsággal, családoorientált szemlélettel, az együttműködések elősegítésével az esélyteremtés növelése, valamint a gyermekek komplex személyiségfejlődésében bekövetkezett pozitív változások elősegítése.

Az óvodapedagógus feladatai

- Anyagi támogatás lehetőségeinek felkutatása
- A tolerancia, segítőkészség kialakítása, a másság elfogadása
- Praktikus ismeretek elsajátíttatása.
- A mindennapi élethez szükséges készségek kialakítása
- Családi életre és egészséges életmódra nevelés
- A mozgás és a sport sajátos eszközeivel kialakítani az alapvető mozgás - és

feladatmegoldó képességet, az egészséget értéknek tekintő gondozásmódot, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét

- A szülőkkel - a gyermeküket is elhanyagoló családokkal való - együttműködésre készítő kapcsolattartás erősítése

A hátrányos helyzet okai

- A család anyagi és egészségügyi állapota, erkölcsi helyzete és életvitele, értékrendje
- A család lakhelye és környezete
- A gyermek és/vagy szülő egészségi állapota
- A családtagok száma

Környezeti okok

Sokgyermekes család:

- 3 vagy több gyermek

Szűkös lakásviszonyok:

- a család magas létszáma
- több generáció együttélése

Nevelési hiányosságok:

- Kettős nevelés
- Felügyelet és gondozás hiánya
- Helytelen bánásmód (brutális)
- Érzelmi sivárság, közömbösség
- Könnyelmű, felelőtlen életvitel
- Bűnöző családi háttér

Anyagi okok

- Munkanélküliség
- Létfenntartás alatti 1 főre jutó jövedelem
- A szülő csökkent munkaképességű vagy munkaképtelen
- A kereset nem a család szükségleteinek kielégítésére fordítódik

Egészségügyi okok

- Születési rendellenesség vagy szerzett fogyatékosság

A nevelési program kiegészítése a **roma kulturális nevelés keretében**

Küldetésnyilatkozat:

- A roma gyermekek integrációjának elősegítése, a roma kultúra gyermekek által közvetített ápolása.

Pedagógiai alaptétel:

- Elősegítjük a roma gyermekek integrációját, identitásuk erősítését, kultúrájuk ápolását.
- A roma gyermekek intézményes nevelését biztosító rendszeres óvodalátogatásra való törekvést.
- Az egész **romaság** számára legyen fontos, tudatosított, hogy értük és gyermekeikért dolgozik az óvoda.

Alapvető célok:

- A kisebbségi identitás megőrzésének segítése.
- Sikeres iskolai előmenetel megalapozása.

Nevelési feladatok:

- Anyanyelvi nevelés során a kétnyelvűség okozta hátrányok leküzdése érdekében a magyar szókincs folyamatos bővítése, jelentés árnyalatok megtapasztaltatása.
- Vizuális nevelés során a sajátos szín és formavilágnak teret kell adni.
- Az integráló környezetben a zenei nevelés során tehetségükkel sok sikerélményhez jussanak.
- Tudjanak tájékozódni kommunikációs helyzetekben.
- A **roma** kultúrából fakadó előnyeik révén a gyermekközösségek elfogadott, előítélet mentes értékes tagjaivá váljanak.

Érzelmi nevelés:

A beilleszkedési nehézségekkel, figyelmi problémákkal küzdő gyermekek szocializációjának támogatása az óvodai környezetben:

- A gyermekek önkifejezésének megismerése.
- Alkalmazkodó készség fejlesztése.
- Énkép alakítása.
- A másság elfogadására nevelés

Az óvoda és a szülők kapcsolata

- Óvodába lépés előtt kapcsolatfelvétel az érintett családokkal, a kisebbségi önkormányzat segítségével.
- Bizalomra épülő kapcsolat kialakítása.
- Kölcsönös, segítő együttműködés megvalósítása.

Óvodai integrációs program (IPR)

A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek iskolai sikerességének záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk. Az iskoláskor kezdetéig a gyerekek fejlődésének üteme messze meghaladja a későbbi életszakaszok fejlődésének sebességét. Az élet első éveit meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig - megterhelés nélkül - rendkívül hatékonyan fejleszthetők. A kisgyermekkorban történő pedagógiai támogatás jelentősen csökkentheti a későbbi iskolai kudarcokat.

A szegényebb családok gyermekei öt éves korukra lényegesen elmaradnak kognitív fejlődésükben kedvezőbb helyzetű társaikhoz képest. Az elmaradás oka a gyermeki fejlődés nem megfelelő ösztönözése a szülők korlátozott erőforrásai, a megélhetési nehézségek okozta terheltség és az otthoni környezet hiányosságai miatt. Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja. Nemzetközi tapasztalatok azt mutatják, hogy a hátrányos helyzetből származó lemaradások - szakszerű, a gyermek társadalmi helyzetére érzékeny pedagógiai szemlélettel és módszerekkel, a szülőket partnerré téve, velük együttműködve - sikeresen

ellensúlyozhatóak. A szülőkkel való együttműködés az otthon és az óvoda világának találkozásával, szülők és nevelők közötti kölcsönös tisztelet alapján valósítható meg, melyben az óvodapedagógusoknak helyzetüknél és képzettségüknél fogva kiemelt szerepük és felelősségük van.

Az óvodai integrációs program jellemzői

Az óvodai integrációs program (óvodai IPR) arra vállalkozik, hogy meghatározza az óvodai nevelés azon területeit, amelyek kiemelkedő jelentőséggel bírnak a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének elősegítésében. Az IPR nem ad meg részletes pedagógiai tartalmakat, választandó nevelési tervet, nem nevez meg, nem ír le konkrétan alkalmazandó programokat, viszont kinyilvánítja azt a pedagógiai alapállást, amelyet megfelelőnek tart az érintett gyermekek esélyegyenlőségének elősegítésében. Az óvodai IPR nem jelent külön programot az óvodai munkában, hiszen minden pontja a hatályos jogszabályok figyelembevételével az Óvodai nevelés országos alapprogramjára épül figyelembe véve az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt. Az óvodai IPR egy olyan rendszernek tekinthető, melynek elemeit a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek érdekében nagyobb tudatossággal és mérhetően is nagyobb eredményességgel kell a nevelési folyamat fókuszába állítani. Az óvodai IPR legfőbb jellemzője a gyermekközpontú és családoorientált szemlélet, valamint az interdiszciplináris megközelítés, mely a kora gyermekkori fejlődés kérdésében kompetens minden szakma szerepét egyenrangúan fontosnak és egymást kiegészítőnek tartja. Így ösztönzi az együttműködések kialakítását azokkal a szolgáltatásokkal, melyek a szülőket támogatják, számukra erőforrást jelentenek, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak.

Szervezési feladatok

- A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai beíratásának támogatása (a teljes körű, minél hosszabb ideig tartó óvodáztatás biztosítása a célcsoport körében, a beóvodázási programért felelős személy vagy team kijelölése)
- Integrációt elősegítő csoportalakítás (olyan csoportalakítási elvet kell választani, amely biztosítja a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek arányos eloszlását)
- Az igazolatlan hiányzások minimalizálása

- A szülők munkába állását lehetővé tévő nyitva tartás kialakítása

Nevelőtestület együttműködése (rendszeres team munka valamennyi munkatárs részvételével, esetmegbeszélések, hospitálások)

Pedagógiai munka kiemelt területei

- Az óvodába lépéskor komplex állapotfelmérés (részletes anamnézis)
- Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőképesség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése)
- Érzelmi nevelés, szocializáció (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés)
- Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás)
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése
- Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, differenciálás, kompetencia alapú nevelés, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei)

Gyermekvédelemmel, az egészségügyi ellátással, szociális segítségnyújtással kapcsolatos munka

- Egészségügyi szűrővizsgálatok (a gyermek fejlődésének nyomon követése, regisztrálása, szükség esetén szakorvosi - fogászat, szemészet, fülészet, ortopédia - vizsgálatának) kezdeményezése, megszervezése
- Gyermekorvosi, védőnői tanácsadás (a szülők számára az együttműködő partnerekkel kialakított közös programok)
- Gyermekjóléti szolgáltatások kezdeményezése illetve szervezése (ruhák, játékok, könyvek gyűjtése, adományozása, kölcsönzése; kirándulások, táborok szervezése; rendezvények látogatása)
- A szociális ellátórendszerrel való aktív együttműködés (egyetlen gyermek se maradjon ki az óvodából a szülők szegénysége, az óvoda által kért természetbeni és pénzbeli hozzájárulások fedezetének hiányában)

Együttműködések kialakítása az óvodán kívüli szervezetekkel, különösen az alábbiakkal

- Gyermekjóléti, családsegítő szolgálat (a szülők támogatása, erőforrásainak feltárása)
- Védőnői hálózat (a gyermekek óvodai beíratásának támogatása; korai képességgondozással kapcsolatos tanácsadás)
- Szakmai szolgáltatók (konzultációk a gyermek fejlődéséről, fejlesztési terv közös kidolgozása, szolgáltatások biztosításának megtervezése és biztosítása)
- Cigány kisebbségi önkormányzat illetve civil szervezetek (a gyermekek óvodai beíratásával, a hiányzás csökkentésével, iskolaválasztással, szülői programokkal kapcsolatos együttműködés)

Óvoda-iskola átmenet támogatása

- Iskolaérettség elérését támogató pedagógiai munka (a tanulási képességek megalapozása, a tanulási és egyéb részképesség zavarok kialakulásának megelőzése, megoldási késztetés, monotónia tűrés, figyelemkoncentráció, az alkotásvágy szükséges szintjének kialakítása)
- Iskolaválasztás (a kijelölt iskolával, a szabad iskolaválasztással, a halmozottan hátrányos helyzetűek előnyben részesítésével, a sajátos nevelési igényűvé minősítéssel kapcsolatos felvilágosítás, tanácsadás) támogatása
- Az érintett iskolákkal közös óvoda - iskola átmenetet segítő program kidolgozása (DIFER mérés 4 éves kortól, hospitálások, esetmegbeszélések, szakmai műhely, közös programok)
- A gyerekek fejlődésének utánkövetése legalább az általános iskola első évében

Szülőkkel való kapcsolattartás, együttműködés:

- Személyes kapcsolat kialakítása minden szülővel
- A gyermekek egyénre szabott beszoktatásának biztosítása
- Rendszeres napi, vagy heti tájékoztatás a gyermekek fejlődéséről, az egyéni fejlesztési napló bejegyzéseinek megbeszélése, a gyerekek alkotásainak megmutatása,

elemzése, szülők részvételi lehetőségének biztosítása a foglalkozásokon

- Egyéni beszélgetések, gyermekneveléssel kapcsolatos nézetek kicserélése, a család szokásainak, értékrendjének megismerése, megértése, a család erőforrásainak feltárása
- Szülői közösségek kialakítása, rendezvények szervezése, pl. farsang, karácsony, András napi bál, Luca nap, pünkösdi királyválasztás, anyák napja, kisebbségi ünnepek
- Partnerközpontú működés, szülői igények kiszolgálása

Intézményi önértékelés, eredményesség

- Intézményi önértékelés készítése az Országos Oktatási Integrációs Hálózat ajánlása alapján
- Eredményesség (indikátorok teljesülése: be-óvodázási arány, hiányzás csökkenése, DIFER mérésnél a hozzáadott érték, iskolakezdés megfelelő időben,

sajátos nevelési igényűvé minősítés csökkenése, normál tantervű integrált iskolai környezetbe történő beiskolázás, szabad iskolaválasztás érvényesülése, iskolaérettség elérése) mérése az Országos Oktatási Integrációs Hálózat indikátortáblát tartalmazó ajánlása alapján

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek interkulturális nevelése¹⁰³

Gyermek fogadásának előkészítése:

- *A szülőkkel és a gyermekkel való kapcsolatfelvétel*
- *Tájékozódás a gyermek kultúrájával, vallásával, nemzetiségével kapcsolatos információkról.*
- *Az információk segítségével megérteni a gyermek viselkedését.*
- *Meghatározni a pedagógiai beavatkozás lehetséges irányait.*
- *A csoportban dolgozó dajkával megismertetni a szükséges információkat*
- *Az érkező gyermek empátiás fogadása*

A hazájukat elhagyni kényszerülő család gyermekének a kezdeti viselkedését meghatározza aktuális érzelmi beállítódása és előzetes szocializációs tapasztalatai:

¹⁰³ Módosítva: 2025 augusztus 13.

- *A gyermek amikor bekerül az idegen környezetbe kirekesztettnek érzi magát.*
- *Nem érti a körülötte lévő felnőttek és gyerekek beszédét, és őt sem értik a többiek.*
- *Fél az ismeretlentől, a változástól, a bizonytalanságtól*
- *Vallási okból előfordulhat sajátos étkezési szokás, ettől úgy érzi, ő más, mint a többi kisgyerek.*
- *Általában a család szociálisan is rászorult, ezért a többi kisgyermekhez viszonyítva hátrányosabbnak érezheti magát.*

Feladatok:

- *Gyermekek érzelmi biztonságának megteremtése.*
- *Az eltérő nyelv, szokások, viselkedési módok, étrend elfogadtatása, értéként való bemutatása.*
- *A más kultúrákról, a vallásokról, a bőrszínről, az etnikai különbségekről szóló, életkornak megfelelő ismeretek bemutatása.*
- *A gyermekek érdeklődési körét - játék, mese, vers, ének, zene, tánc – figyelembe véve segíteni beilleszkedését*

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok gyermekeinek segíteni kell a magyar nyelv elsajátításában, melynek leghatékonyabb eszköze a játék, tere pedig maga a közösség.

Sikerkritériumok:

- *Szívesen jár óvodába*
- *A gyermekcsoport egyenrangú tagjának érzi magát*
- *Szívesen játszik társaival, és a csoporttársak is keresik a társaságát.*
- *Megérti a magyar szavak jelentését, szavakat, tömondatokat képes magyarul kimondani.¹⁰⁴*

Az ellenőrzés, értékelés rendszere

Az óvoda szakmai munkájának belső ellenőrzése elsősorban az igazgató feladata. Célja a visszacsatolás, a változások érzékelése a kiinduláshoz képest, esetleges tervmódosítás vagy

¹⁰⁴ Módosítva 2010. január 18

megerősítés, az elmozdulás szükségességének feltárása. Mindezt a gyakorlati pedagógiai munka segítése, fejlesztése érdekében tartjuk fontosnak. Az ellenőrzés folyamata információk gyűjtésével kezdődik, az információk elemzésével folytatódik, majd a következtetések levonásával végződik. Az ellenőrzés területe az intézmény Pedagógiai Programjának megvalósulása, beválása, a Munkaköri leírásokban megfogalmazott elvárások betartása.¹⁰⁵

Ellenőrző tevékenység alapja, hogy mindenki érdekelt abban, hogy jó munkát végezzen, az óvoda jól funkcionáljon, megfelelő szolgáltatást nyújtson az óvodahasználók számára. A köznevelési törvény egyértelműen kimondja, hogy az óvoda nevelő intézmény, így az ellenőrzés sem korlátozódhat az oktatásra, hanem vonatkozik az óvodai élet egyéb területeire is.

Ellenőrizni és értékelni szükséges:

- Az óvoda óvó-védő szociális és nevelő, személyiségfejlesztő funkciójának érvényesülését
- A gyermeki jogok érvényesülését, a szükségletek kielégítését, az óvodai nevelés feladatainak megvalósulását, az egészséges életmódra nevelés eredményeit, az érzelmi nevelés és szocializáció biztosítását, az értelmi fejlesztés megvalósulását.
- Az óvodai csoport életének megszervezését, a csoport hagyományait, szokásait.
- Az óvodai élet tevékenységeinek gazdagságát, a megtervezését, megszervezését, megvalósítását,
- A külső kapcsolatok rendszerét
- Az óvodapedagógusok kapcsolatát, a kapcsolattartás formáit, módját,
- Az óvodapedagógusok együttműködését, követelménytámasztását.

A gyermek fejlődésének nyomon követése

Célja:

- A nevelőmunkánk eredményességének, a gyermekek fejlődésének figyelemmel kísérése.
- A pedagógiai tervek, dokumentumok hűen tükrözzék az óvodában folyó nevelőmunkát.

Feladata:

- Átlátható dokumentálás, ami alapján nyomon követhető, a gyermekek és a csoport fejlettségi szintje.
- A szülő részére megfelelő, korrekt, rendszeres tájékoztatást adni gyermeke fejlődéséről

¹⁰⁵ Módosítva 2024. november 2

- Amennyiben a gyermek fejlődésében számunkra megoldhatatlan problémát tapasztalunk, időben forduljunk a szakszolgálatokhoz.

A gyermek fejlődésének nyomon követésénél alkalmazott módszereink:

- megfigyelés, - elemzés, - értékelés, - mérés.

A fentieket dokumentáljuk a gyermek fejlődését regisztráló, „Fejlődési naplóban”, amelynek vezetése minden óvodapedagógus kötelessége. Ebbe betekintést nyerhet: igazgató, igazgatóhelyettes, fejlesztőpedagógus, szülő, gyermekvédelmi felelős és a fenntartó.

Az óvodába és az iskolába lépés feltételei

Az óvodába lépés feltételei

SZMSZ 9. fejezet

Az óvodai felvétel jelentkezés alapján történik: Kt. 65.§

Eljárási szabályok: Kt. 83.§

Az iskolába lépés feltételei

Az iskolába lépés jelentkezés alapján történik: Kt. 66.§

Tankötelezettség: Kt. 6.§

Iskolaelőkészítés az óvodában¹⁰⁶

A 77/2025. (IV.15.) kormányrendelet módosításainak megfelelően a Csornai Napközi Otthonos Óvoda kiemelt figyelmet fordít a nagycsoportos korú gyermekek iskolára való felkészítésére. Az óvodai nevelés egyik fő célja, hogy segítse a gyermekek sokoldalú fejlődését, valamint elősegítse az iskolai életre való alkalmasság kialakulását, figyelembe véve a gyermekek egyéni érési tempóját és életkori sajátosságait.

A nagycsoportos gyermekek számára az intézmény napi rendszerességgel 45 perces játékos, élményalapú fejlesztő foglalkozásokat szervez. Ezek a foglalkozások a gyermekek egyéni képességeihez igazodva, differenciált módon zajlanak, és szervesen illeszkednek az óvodai nevelés mindennapi folyamatába. Az iskolára való felkészítés nem különálló tantárgyként jelenik

¹⁰⁶ Módosítva: 2025. augusztus 13.

meg, hanem a tevékenységekbe, a gyermeki játékba, a mindennapi helyzetekbe integráltan, élményszerű módon történik.

A foglalkozások során a pedagógusok tevékenységközpontú, mozgásos, tapasztalati tanuláson alapuló módszereket alkalmaznak. Céljuk, hogy a gyermekek fokozatosan megszerezzék azokat a készségeket és képességeket, amelyek megalapozzák a sikeres iskolakezdést. A pedagógus figyel arra, hogy minden gyermek a saját fejlődési ütemében haladhasson, miközben fejlődik feladattudata, tanulási motivációja és önállósága.

Az iskolára való felkészítés céljai között szerepel:

- a feladattudat és a kitartás kialakítása,
- a kognitív képességek fejlesztése,
- a társas kapcsolatok erősítése (gyermek–gyermek, gyermek–felnőtt viszonylatban),
- tapasztalati következtetések és összefüggések felismerésének támogatása,
- beszédhanghallás és relációs szókincs fejlesztése,
- önállóság, alkalmazkodóképesség és szabálytudat fejlesztése,
- finom- és nagymozgások, grafomotoros készségek fejlesztése,
- érzelmi és szociális érettség kialakítása,
- logikus gondolkodás, elemi számolás megalapozása,
- anyanyelvi nevelés.

A szülők tájékoztatása, bevonása kiemelten fontos része az iskolára való felkészítés folyamatának. A pedagógusok rendszeres visszajelzést adnak a gyermekek fejlődéséről, és egyéni konzultációs lehetőséget biztosítanak. Együttműködnek a szülőkkel a gyermekek képességeinek további fejlesztésében, valamint – ha szükséges – javaslatot tesznek szakértői vizsgálatra is.

Az intézményben a tanköteles kor előtti év őszén (október végén vagy november elején) diagnosztikus mérést végzünk. A saját mérőlapra és megfigyelési szempontokra épülő vizsgálat célja a gyermekek iskolakészültségének átfogó felmérése, különös tekintettel az alábbi 7 kulcsterületre:

1. **Írásmozgás-koordináció** – az íráskészség alapfeltétele.
2. **Beszédhanghallás** – az olvasás- és írástanulás egyik meghatározó előfeltétele.
3. **Relációs szókincs** – a nyelvi információk megértésének alapja.
4. **Elemi számolási készség** – a matematikai gondolkodás megalapozása.
5. **Tapasztalati következtetés** – a gondolkodás és tanulás egyik kulcstényezője.
6. **Tapasztalati összefüggés-megértés** – az ok-okozati viszonyok felismerése.
7. **Szocialitás** – a társas kapcsolatok kezelésének képessége, a beilleszkedés alapja.

Az óvodai napirend és a közösségi élet is segíti az iskolai életvitelhez szükséges képességek

kialakulását. A rendszeresség, a csendes tevékenységek, az önálló feladatvégzés, a szabálykövetés és az együttműködés mind hozzájárulnak a gyermekek sikeres iskolai beilleszkedéséhez.

Az iskolakészültség kritériumai

Az óvodai nevelés alapvető feladata az iskolai életmódra való felkészítés. A program tartalmazza a fejlődés várható eredményeit óvodás kor végére. Ezek az eredmények alkotják egy részét az általunk meghatározott iskolára kész állapotnak a tanköteles korú gyermekek tekintetében. Másik és súlypontos részét a következő vizsgálati értékek képezik:

- a gyermekek fejlődési, nyomon követési lapján a nagycsoport első félévének eredményei elérik az ÉLETKORNAK MEGFELELŐ szintet, a fejlődés üteme a nyomon követett években felfelé ívelő képet mutat.
- a Difer vizsgáló eljárás számokkal mért eredményei az OPTIMÁLIS, vagy BEFEJEZŐ szakaszt jelzik az összes vizsgált részterületen
- a Sindelar vizsgáló eljárás mért részterületei elérik 70-80%-ot
- Az SNI gyermekek tekintetében a szakértői bizottság vizsgálata az irányadó.

Ezen eredmények alapján teszünk javaslatot a Fogadóóra során a szülőknek az iskola kezdésre. A javaslat ellenére a szülő joga, hogy a gyermeke iskolakezdésének időpontjáról döntést hozzon pozitív vagy negatív irányban.

A problémás esetekben, amikor a gyermek fejlettségi szintje nem éri el az iskolakészült állapotot, de óvodai nevelése nem meghosszabbítható a törvény értelmében, kérjük a nevelési Tanácsadó vizsgálatát.⁷³

A pedagógiai munka dokumentációi

- A gyermekek fejlettségállapotának mérése
- 363/2012. (XII. 17.) Kormányrendelet VI. A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 63.§; 93/A.§

Szolgáltatások

A nevelési programhoz kapcsolódó, térítésmentesen biztosított köznevelési szolgáltatások:

- Gyógypedagógiai fejlesztő foglalkozások – logopédia

- Szivacskezilabda mozgásfejlesztés
- Zene-ovi
- Ovi-zsaru
- Ovi-foci

A nevelési programhoz kapcsolódó, térítéses szolgáltatások:

- Angol

A nevelőtestület tagjai számára ajánlott/kötelező szakirodalom és egyéb forrásanyagok

1. Alapdokumentumok (kötelező ismeret)

- Óvodai nevelés országos alapprogramja (ONAP, 2020. módosított kiadás)
– Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveit, céljait, feladatait és eljárásait rögzíti.
- Nemzeti alaptanterv (NAT 2020) – kapcsolódási pontok az iskola-előkészítés szempontjából.
- Gyermekvédelmi törvény (1997. évi XXXI. tv.) – gyermekek jogai, óvodai feladatok.
- Köznevelési törvény (2011. évi CXC. tv.) és a végrehajtási rendeletek – jogszabályi háttér.
- Munkavédelmi, tűzvédelmi előírások – az intézmény biztonságos működtetéséhez.

2. Szakmai ajánlások és módszertani segédletek

- Oktatási Hivatal útmutatói: mérési-értékelési szempontok, intézményi önértékelés.
- Szociális, életviteli és környezeti kompetenciafejlesztés az óvodában (OH kiadvány).
- Inkluzív pedagógia az óvodában – sajátos nevelési igényű gyermekek integrációjához.
- Környezetvédelem és fenntarthatóság az óvodában (Zöld Óvoda program segédanyagai).

3. Fejlesztő és pedagógiai szakirodalom

- Mérei Ferenc – Gyermeklélektan
- Varga Katalin – Óvodai játékpedagógia
- Klein Sándor – Neveléslélektan
- Kósáné Ormai Vera – A nevelés elmélete és gyakorlata
- Lányi Marietta – Kreatív óvodai foglalkozások

4. Egyéb kiegészítő szakirodalom és segédanyagok

- Módszertani folyóiratok: Óvodai Nevelés, Óvodai Élet, Óvodai Gyakorlat.
- Digitális tananyagok, e-learning:
– Oktatási Hivatal továbbképző felületei

- MDSZ (Magyar Diáksport Szövetség) mozgásfejlesztési anyagai
- Szakkönyvek és kézikönyvek: drámapedagógia, vizuális nevelés, ének-zene módszertan.
- Éves munkaterv és helyi pedagógiai program – saját intézményi alapidokumentum.

Legitimációs záradék

- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 118.§. (3) bek. a) pont szakmai munkaközösség véleménye
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 121.§ (7) bek. intézményi tanács véleménye
- 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 128.§ (8) bek. a) pont pszichológus véleménye
- 20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 128.§ (6) bekezdése alapján A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szolgálat
- 2011. évi CXC. törvény 26. § (1) az óvodaigazgató a nevelőtestület bevonásával készíti el, fenntartói jóváhagyás szükséges
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 117.§ (1) értelmében a nevelőtestület jogkör gyakorlására vonatkozó rendelkezés (nem lehet alkalmazni a PP elfogadására!)
- 2011. évi CXC- törvény 70.§ (1) és (3) bek. alapján vélemény, javaslat, döntés
- 2011. évi CXC. törvény 83.§ (2) bek. g) pont a fenntartói jóváhagyása
- 2011. évi CXC. törvény 83.§ (2) bek. e), h) pontok fenntartói ellenőrzés

Legitimáció

Az intézmény OM azonosítója	Az Nkt. 26.§ (1) bekezdése alapján készítette az igazgató a nevelőtestület bevonásával. igazgató aláírása, Ph
Legitimációs eljárás -Az érvényességet igazoló aláírások	
Az Nkt.70.§ (3) bek. és a 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 117.§ (1) bekezdése értelmében a nevelőtestület /202..... jegyzőkönyvi határozattal <i>jogkörét gyakorolta</i> nevelőtestület nevében	20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 118. § (3) bekezdés a) pontja alapján az óvoda szakmai munkaközössége nevében <i>szakmai véleményt nyilvánított</i> szakmai munkaközösség - vezető
20/2012 (VIII.31.) EMMI rendelet 128.§ (6) bekezdése alapján A helyi egészségfejlesztési programot a nevelőtestület az iskola-egészségügyi szolgálat <i>közreműködésével készítette el</i> iskola-egészségügyi szolgálat/védőnő Ph 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet 128. § (8) bekezdés a) pontja alapján Az óvodaigazgató az egészségfejlesztési és prevenciós programok elkészítésénél <i>beszerezte az óvodapszichológus véleményét</i> óvodapszichológus Vagy: Intézményünk nem alkalmaz óvodapszichológust.	
Az Nkt. 26.§ (1) és 83.§ (2) bekezdés g) pontja alapján a pedagógiai programot a <i>fenntart</i> a /202..... határozatszámom <i>jóváhagyta:</i> fenntartó képviseletében Ph	
A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 82.§ (2) bekezdése alapján a szülői közösség a <i>tájékoztatást megkapta, véleményt nyilvánított</i> a szülői közösség/szülői szék képviseletében	A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 121.§ (7) bekezdése alapján az intézményi tanács nevében <i>véleményt nyilvánított</i> az intézményi tanács képviseletében

A dokumentum jellege: nyilvános (20/2012.EMMI r. 82.§ (3) bekezdés) Megtalálható az intézmény honlapján KIR közzététel A nyilvánosságra hozatal elengedhetetlen, hiszen csak abban az esetben lehet megkövetelni az abban foglaltak megtartását, ha azt az érdekeltek, a címzettek ismerik. A nyilvánosságra hozatal jelenti az óvodai dokumentumnak az érdekeltekkel történő közlését, a kihirdetését. A nyilvánosságra hozatal elmulasztása jogszabálysértő helyzetet eredményez. A nyilvánosságra hozatal azt jelenti, hogy a stratégiai dokumentumokat az intézményben olyan helyen kell elhelyezni, hogy azt a pedagógusok, és a szülők szabadon megtekinthessék. A megtekintés adott esetben nem nyújt elégséges információt az érdekeltek részére, ezért az óvoda vezetőjének a szükséges tájékoztatást a dokumentumban foglaltak vonatkozásában megkapják.	Érvényes: A kihirdetés napjától 202..... visszavonásig A helyi jogszabályban, pedagógiai programban, SzMSz-ben Házirendben meg kell határozni a hatálybalépésének napját. A hatálybalépésének időpontját úgy kell megállapítani, hogy elegendő idő álljon rendelkezésre a dokumentumban leírt szabályok alkalmazására való felkészülésre, azonban, ha szükséges, akkor a hatálybalépésének napja a kihirdetés napja is lehet. A hatálybalépés valamely jövőbeli feltétel bekövetkeztének időpontjához is köthető, valamint az egyes rendelkezéseinek hatálybalépésére különböző időpontokat is meg lehet jelölni. A kihirdetés joghatása, hogy innentől tekintjük a jogszabályt érvényesnek.
Területi hatálya: A területi hatályn az értjük, hogy a dokumentumban szereplő szabályozás milyen földrajzi területen váltja ki a benne foglalt rendelkezéseket, jogkövetkezményeket. Javasolt szabályozás: az Óvoda területére az óvoda által szervezett – a pedagógiai program megvalósításához kapcsolódó – óvodán kívüli programok helyszínére.	Személyi hatálya: Javasolt szabályozás: ■ az óvodával jogviszonyban álló minden óvodapedagógusra és a nevelő-oktató munkát közvetlen segítőkire továbbá azon személyekre, akik az intézménnyel jogviszonyban nem állnak, de részt vesznek feladatainak megvalósításában.
Verziószám:...../202... (ahányadik módosítása a programnak) jelzi, hogy hányadik módosítása a jelenlegi módosítás a pedagógiai programnak (az előzőt hatálytalanítani szükséges) Ezzel megelőlegezendő, hogy hatálytalan stratégiai dokumentum ne legyen használatban.	Iktatószám: Készült:.....eredeti példány

Felhasznált irodalom

1. Az óvodai nevelés programja Bp., OPI 1989. 7-283. oldal
2. Nagy Jenőné: Óvodai nevelés a művészetek eszközeivel (választható óvodai program) 1997.
3. Mérei Ferenc - V. Binét Ágnes: Gyermeklélektan 122-134. oldalig
4. Óvoda az ezredfordulón Művelődési és Közoktatási Minisztérium Bp., 1998.
5. Dr. Tóth Szöllősyné Varga Tünde: Mozgásfejlesztés az óvodában 1994. 5-131. old.
6. Székely Lajos: Helyi óvodai nevelési programok készítése.
Egészségvédelem, egészségnevelés köréből. 1998. 7-65. oldalig.
7. *Kompetencia alapú óvodai programcsomag és hozzátartozó könyvek*

Idézett irodalom

Gábor György: Gondolatok könyve 1959.

Nyilvánosság

A Pedagógiai Program a nevelési-oktatási intézmény honlapján, illetve az óvoda titkárságán megtekinthető.

Mellékletek

„Egészséges életmód moduláris program

A program előzményei

A helyi nevelési programunk felülvizsgálatánál a következő tényezők befolyásolták:

- Ösztönösen keresik a gyermek azokat a tevékenységeket mely fejleszti , így saját kezdeményezéséből fakad
- A gyermek legalapvetőbb megnyilvánulási formája a mozgás.
- A rendszeres mozgás hozzásegít egy mozgásban gazdag, egészséges életvitelhez.
- A család életvitele, a mozgás szegény életmód, a természethez való viszony alakulása.

Célul tűztük ki, hogy változatos mozgási lehetőségek biztosításával, tevékeny tapasztalati élményekkel, kirándulások szervezésével ismertessük meg a gyermekekkel környezetüket.

Rugalmas, az egyéni igényekhez igazított napirenddel, pedagógiai fejlesztő munkával; a családokkal való rendszeres kapcsolattartással, együttműködéssel segítjük a gyermekek közösségbe való beilleszkedését, kapcsolatainak kialakulását, optimális fejlődését, a kudarc mentes iskolakezdést.

Az elmúlt években óvodánkban is jelentősen megemelkedett a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek létszáma. Az arculat meghatározásánál mutakozó igények közül előtérbe került a családok életvitelében bekövetkezett „romlás”; a lehetőségek, élményforrások rohamos csökkenése.

Meghatározóvá vált az egészséges életmódra nevelés fontossága – minta nyújtása, lehetőségek biztosítása – egészségtudat alakítása, egészséges táplálkozás elősegítése

A program rövid összefoglalása

Ismeretnyújtással, közös tevékenykedtetéssel az egészséges életvitel megismertetésére törekszünk az egész tanév során. A változatos programok, tevékenységek segítségével megismerkednek a gyermekek saját testükkel, annak ápolásával, az egészség megóvásával.

Közös tevékenységeik során alakítjuk szemléletmódjukat: „lelkileg is egészségesebbé válva” nyitottabbá válnak saját maguk és mások megismerésére, elfogadására.

Programok

- A szülők folyamatos tájékoztatása beszélgetések során, cikkek megismertetése az egészséges életvitelről
- Tapasztalat és ismeretszerzés a gyerekeknek az óvodai élet során (szabad- és szituációs játékok, beszélgetések, érzékelő és dalos játékok, versek, mozgással kísért mondókák, közös vásárlás, gyümölcssaláta készítés, élmények ábrázolása, stb.)
- Nyílt nap, melyen a szülők is részt vehetnek tevékenységeinkben
- A közös tevékenységek során készült gyermekmunkákból, a programokról készített fotókból kiállítás rendezése.

A program célkitűzései

- A gyermekek egészséges életvitelének alakítása, testi fejlődésük segítése.
- A gyermekek ismereteinek bővítése saját testükről; az egészséges étkezés, szokások (mozgás, tisztálkodás) fontosságáról.
- Szülők az együttműködés elmélyítése a közös élmények – ismeretnyújtás, felvilágosítás, egymás megismerése .

A program feladatai

- Egészséges óvodai környezet biztosítása
- A gyermekek gondozása, testi szükségletük, mozgásigényük kielégítése
- A gyermekek egészségének védelme, edzettségük biztosítása
- Együttműködés a szülőkkel: az otthonról hozott és már kialakított pozitív szokások megerősítésével a negatív szokáselemek gyengítésével.
- Kiemelten fontos a kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra, ezen belül az egyén tanulási kompetenciájának fejlesztésére való felkészítés.
- A mozgás, cselekvés, közvetlen tapasztalatszerzés készségeinek fejlesztése a játékon keresztül – ahol megjelenik az ismeret, a jártasság, a készség.

Várható eredmények

- A játékok, tevékenységek során a gyermek maga próbál ki valamit, tapasztalatot szerez, mindennek során fejlődnek képességei és szociális kompetenciái. (Pl. önbizalom, öntudatos és környezetért is felelős magatartás, reális énkép kialakításának képessége, szabályok és vágyak összehangolásának képessége,

döntési képesség, kezdeményezőképeség, akaraterő, kitartás, kommunikációs és kooperációs készség)

- Az óvoda a szülőkel együttműködve, azonos célokkal, biztosítja a gyermekek egészséges testi-lelki fejlődéséhez az optimális környezetet.
- A gyermekeknek a belső igényükké válik az egészséges életmód.
- A szülők megismerkednek az egészséges életvitel alapjaival, melyet minta ként szolgál.

Fenntarthatóságot biztosító tényezők

- Bizalom kialakítása a gyermekekkel és szüleikkel, a kapcsolat létrejöttétől kezdődően
- Szokások – napirend – alakítása
- Pozitív minta biztosítása az óvodában dolgozó valamennyi felnőtt részéről
- a szülőkkel való folyamatos kapcsolattartás az egyéni igényeknek, helyzetnek megfelelően.

Mozgás

A mozgás fontos szerepet tölt be a 3-7 éves gyermekek fejlődésében. A gyermekek a mozgás, tevékenykedés során szereznek ismereteket környezetükről. Az óvodába kerülő gyermekek szívesen, örömmel mozognak. Saját testük és mozgásos képességeik megismerése segíti az „éntudat” fejlődését, a „szociális én” erősödését. A közös mozgás során fejlődik önuralmuk, együttműködő és tolerancia képességük. A versengések lehetőséget adnak a siker és kudarc átélésére, kezelésére. A rendszeres, örömmel végzett mozgással a gyermeket az egészséges életvitel kialakítására szoktatjuk, és mintát adunk a szülőknek is.

A modul célja:

- A mozgás legyen és maradjon életük természetes velejárója.
- Váljon igényükké a rendszeres mozgástevékenység, ezáltal fejlődjenek testi-lelki-szociális képességeik.

A modul feladata:

- Megőrizni, ha szükséges felkelteni a mozgáskedvet: a rendszeres mozgással az egészséges életvitel alakítása
- Megfelelő, mozgásra ösztönző környezet biztosítása

- Mozgástapasztalatok bővítése – mozgáskészségek fejlesztése
- Testi képességek, fizikai erőnlét fejlesztése
- Mozgáson keresztül az értelmi struktúrák és szociális képességek fejlesztése

Várható eredmények:

- **Testi képességek fejlődése:** észlelés, természetes nagymozgások, mozgáskoordináció, egyensúlyérzék, szem-kéz, szem-láb koordináció, finommotorika fejlődése
- **Értelmi képességek fejlődése:** testséma fejlődése; testrészek ismerete – megnevezése, tárgyhoz viszonyított testhelyzetek, személyi zóna alakulása – oldaliság, testfogalom alakulása, vizuális észlelés – időrendiség, memória, alaklítás, formaállandóság, térpercepció – téri irányok
- **Verbális fejlődés:** testrészek, ruhaneműk, eszközök, cselekvések megnevezése, térbeli viszonyok: irányok, helyzetek , idő, oldaliság, formák, színek, méretek, megnevezés
- **Szociális képességek fejlődése:** együttműködés, tolerancia, önismeret, másságelfogadása, viselkedésmintáktanulása

	Tevékenység	Eszközök	Humánerőforrás	Időtartam
1.	Szabad játék	Változatos mozgásfejlesztő eszközök sokasága a csoportszobában és az udvaron	gyermekek, óvónők	Egész tanév, folyamatos
2.	Mindennapos mozgás, mozgásos játékok	Pl. szivacskezilabda	gyermekek, óvónők	Napi rendszerességgel; napi 10-15 perc
3.	Szervezett mozgás, (néptánc,zeneovi,úszás),szivacskezilabda a nagyobbaknak	Mozgásfejlesztő eszközök, sportszerek, kézi szerek, szivacskezilabda, témának megfelelő eszközök.	gyermekek, óvónők, témavezető szakemberek	Hetente 1x 30-40 perc rendszeresen idény jelleggel nyáron
4.	Gondozás, önkiszolgálás	Ruházat, evőeszközök, mindennapi használati eszközök	gyermekek, óvónők, dajka	Mindennapos tevékenykedés az egész tanév során
5.	Környezeti nevelés, ismeretszerző séták, kerékpártúrák a nagyobbaknak	Kényelmes, réteges öltözet, hátizsák, kerékpárok	gyermekek, óvónők, dajka	az egész tanév során, illetve ősszel és tavasszal

Testünk

A 3-7 éves gyermekek tapasztalás segítségével ismerkednek saját testükkel; meglévő ismereteikre építve, azokat folyamatosan bővítve a szabad játékban, szimulációs játékok, mozgások, mozgással kísért versek, mondókák, tevékenységek során.

A modul célja:

- Önismeret – testséma fejlesztése
- Ismerjék meg testrészeit, azok megnevezését, funkcióját.
- Ismerjék meg az érzékszerveket, az érzékelés fontosságát, érzékszervek funkcióját.
- Ismerjék meg az orvos gyógyító munkáját.

A modul feladata:

- Tevékenységek szervezésével, biztosításával a testrészek, érzékszervek megismertetése
- Érzékelőjátékokkal az érzékszervek funkcióinak megismertetése, érzékelés fejlesztése
- Előzetes élmények alapján az orvos gyógyító munkájának megismertetése

	Tevékenység	Eszközök	Humánerőforrás	Időtartam
1.	<u>Testrészek:</u> - szimulációs játékok - tükör játékok, önmaga felismerése, társ „tükrözése” - mozgással kísért versek, mondókák megismerése, mondogatása, mutatása - „Keresd meg!” játék	Tükör	gyermekek, óvónők	1 hét (november 1.hete) egész évben folyamatos: lehetőségek, alkalmak felhasználása
2.	<u>Testfogalom</u> - hiányzó testrész pótlása - ember forma összeállítása (diff.) - arc kirakása (diff.) - emberábrázolás	Papírok, olló, ragasztó, stb. Puzzle játékok Kéz, ujjak, festék	gyermekek, óvónők	1 hét (november 1.hete) egész évben folyamatos: lehetőségek, alkalmak felhasználása
3.	<u>Érzékszervek - Érzékelő játékok</u> Látást fejlesztő játékok - Mozgó világ		gyermekek, óvónők	1 hét (november 2.hete) egész évben folyamatos: lehetőségek, alkalmak

	- Visszajött levél - Vakjáték <u>Ízlelést fejlesztő játékok</u> - „Mit kóstoltál?” - Játszunk? Természetesen(48.o.) <u>Szaglásfejlesztő játékok</u> - Minek az illatát érzed?” - Illatozó dobozok („Játszunk? Természetesen 41.o.) <u>Hallásfejlesztő játékok</u> - zörej és természet hangjainak felismerése - Egymás hangjának felismerése - Hangirány jelző játék <u>Tapintást fejlesztő játékok</u> - Érzékelő zacskó	Ételek, italok Ételek, italok Tárgyak különböző anyagokból Környezet hangjai kazetta „Koszorú, koszorú..” „Ki van a takaró alatt?” Hangszerek		felhasználása
--	--	--	--	---------------

	- „Mi van a takaró alatt? - Párkereső (Játszunk? Természetesen 44.o.) - Hő érzékelése (T1-8)	Különböző formájú termékek, tárgyak Tűz, rezsó, különböző hőmérsékletű víz, étel, ital, stb.		
4.	<u>Testünk és az érzékszervek épségének óvása</u> – egészség-betegség, az orvos gyógyító munkája – orvosos játék – gyógyszerár	Képek, könyvek Orvosi táska, köpeny, receptek, bélyegző Gyógyszeres dobozok	gyermekek, óvónők	15-20 perc Alkalmanként a gyermek igényének megfelelően

Várható eredmények:

- **Testi képességek fejlődése:** fejlődik nagymozgásuk és finommozgásuk, mozgáskoordinációjuk
- **Értelmi képességek fejlődése:** testséma fejlődése; testrészek ismerete, önmaga felismerése és azonosítása, testfogalom, a testrészek funkcióinak ismerete, mozgó tárgy követése szemmel, érzékszervi funkciók fejlődése, téri irányok érzékelése fejlődik
- **Verbális fejlődés:** testrészek, mozgások, funkciók, orvosi eszközök, (játékok) nevének ismerete, ízek, illatok, tárgyak tulajdonságainak pontos megnevezése (pl. édes, sós, puha, meleg, stb.)
- **Szociális képességek fejlődése:** együttműködés, tolerancia, önismeret, másság elfogadása

A helyes tisztálkodás – testápolás egészségmegővés

A gyermekek a saját családjukban megismert különböző higiénias szokásokkal érkeznek az óvodába. A helyes tisztálkodási szokások megalapozásában fontos szerepe van az óvodapedagógusnak és a dajkának. A gyermekek tisztálkodási teendőiben segítséget kap az óvodapedagógustól, valamint a dajkától, fokozatosan és folyamatosan szoktatjuk az önálló tisztálkodásra. A testápolás a gyermekek egészségének védelmét, testük, ruházatuk gondozását, rendszeres és szükség szerinti tisztálkodási igényük kialakítását szolgálja. Az egészségmegővés fontos része óvodánkban a só-szoba használata a kritikus időszakban .

A modul célja:

- Ismerjék a tisztálkodás fontosságát, helyes végzését és az ehhez szükséges eszközöket.
- Segítsük elő a só-szobával az egészségük megővését

A modul feladata:

- Különböző módszerekkel a tisztálkodási eszközök megismertetése
- A tisztálkodás elemeinek helyes kivitelezésének bemutatása, gyakorlása
- A megfelelő higiénias szokások kialakítása
- A só-szoba rendszeres használata

	Tevékenység	Eszközök	Humánerőforrás	Időtartam
1.	Babafürdetés	Baba, fürdőkád, törülköző	Gyermekek, óvónők	20-30 perc
2.	<u>Kézmosás</u> - helyes végzés megbeszélése, gyakorlása	Folyékony szappan, törülköző	Gyermekek, óvónők	Mindennapos tevékenykedés az egész tanév során
3.	„Zuhanyozás” – játék (pantomim)	Nagyméretű tükör	Gyermekek, óvónők	Alkalmanként néhány perc
4.	A helyes fogápolás megtekintése, megismerése, gyakorlása	Fogkefe, fogsor Nagyméretű tükör	Fogorvosi asszisztens, gyermekek, óvónők	1 hét (november 1.hete) 20 perc - gyakorlás egész évben folyamatos:
5.	„Bevásárlás” játék – tisztálkodási eszközök összegyűjtése kosárba – adott idő alatt – versengve)	Kosarak, tisztálkodás eszközei	Gyermekek, óvónők	Alkalmanként 15-20 perc
6.	só-szoba használata	só folyadék, só téglák,só-szoba	Gyermekek, óvónők	Heti egy alkalommal az egész tanév során

Várható eredmények:

- **Testi képességek fejlődése:** finommotorika, szem-kéz koordináció fejlődése
- **Értelmi képességek fejlődése:** testséma fejlődése, testrészek ismerete – tevékenységek a testrészek megérintésével, megnevezésével, test koordinációja, testfogalom alakulása, a szem fixációs működésének erősítése (tükör), vizuális memória fejlődése, tapintásos észlelés fejlődése (pl. babafürdetés), térpercepció: téri irányok, a tér mozgásos észlelése, auditív észlelés fejlődése (tisztálkodás hangjai) keresztcsatornák fejlesztése
- **Verbális fejlődés:** tisztálkodási eszközök, mozgások, cselekvések, téri irányok megnevezése, névmások használata
- **Szociális képességek fejlődése:** szokásukká (igényükké) válik a kézmosás, testápolás és fogmosás

A helyes táplálkozás

Az egészséges táplálkozás alapjait is ebben a korban kell megteremteni. Az óvodába kerülő gyerekek különféle szociokulturális háttérből, különböző családi szokásokkal, köztük táplálkozási szokásokkal érkeznek. Vannak, akik nem ismernek különféle ételeket, ízeket. A szülőknek adhatunk ötleteket, segíthetjük őket milyen minőségű, mennyiségű élelem fontos a gyermek fizikai fejlődéséhez, milyen alapanyagok szükségesek a csont,- izomrendszerük erősödéséhez. A szülőkkel együttműködve, a gyermekekkel tevékenykedve, közösen sokat tehetünk gyermekeink egészséges táplálkozásával, fejlődésükért.

A modul célja:

- Az étkezési szokások megismertetése mellett, az egészséges ételek megismertetése.
- Az egészséges táplálkozás szokásainak alakítása – a szülőkkel való együttműködéssel

A modul feladata:

- Változatos – ismeretlen – ízek , ételek megismertetésével a korszerűbb táplálkozás megismertetése
- A rágás fontosságának tudatosítása
- A rendszeres étkezés fontosságának megismertetése a gyermekekkel és szülőkkel.(Szükség szerint elősegíteni, biztosítani a gyermekek számára)

	Tevékenység	Eszközök	Humánerőforrás	Időtartam
1.	Gyümölcs nap	szezonális gyümölcsök	Gyermekek, óvónők, szülők	Rendszeresen, hetente
2.	Gyümölcsaszalás (T1 – 131.o.)	Gyümölcsök, Napfény	Gyermekek, óvónők	2-3 alkalommal évente
3.	„Egészséges – egészségtelen” ételek és italok Képek gyűjtése, válogatása, rendszerezése kooperatív tevékenységgel	képek, olló,	Gyermekek, óvónők	Alkalmanként 15-20 perc
4.	Szülők tájékoztatása az egészséges táplálkozásról – tájékoztató falon – személyesen – szülői értekezlet	Cikkek, ételreceptek	Óvónők Óvónők, szülők	Alkalmanként 10 perc 2009.09.09.

Várható eredmények:

- **Testi képességek fejlődése:** fejlődik finommozgásuk, mozgáskoordinációjuk (salátakészítés, vágás, keverés, képek vágása, válogatása)
- **Értelmi képességek fejlődése:** megismerik az egészséges és egészségtelen ételeket, ok-okozati összefüggéseket ismernek fel. Fejlődik érzékelésük, képessé válnak ételek ízének felismerésére, ízének megváltoztatására, összetételének felismerésére, megnevezésére
- **Verbális fejlődés:** ételek összetevőinek, ízének megnevezése, kifejezőkészség, mondatalkotás fejlődése
- **Szociális képességek fejlődése:** együttműködés, önismeret fejlődése

Optimális életritmus

A napirendi tevékenységekhez kapcsolódó szokások megismertetése, gyakorlása, rögzítése a gyermekek számára megfelelő rugalmas napirend kialakítása fontos feladatunk, segíti nyugodt fejlődésüket, eligazodásukat a környezetükben, tájékozódásukat; fejleszti időérzéküket, rendszerességre neveli őket; növeli biztonságérzetüket.

A modul célja:

- A gyermekek egészséges fejlődésének elősegítése

A modul feladata:

- A testi-lelki szükségletek biztosítása a napirend rendszeres tevékenységeivel; rugalmas időkeretek biztosításával.
- szokások kialakítása.

	Tevékenység	Eszközök	Humánerőforrás	Időtartam
1.	<u>Gondozás:</u> – tapasztalatszerzéssel, verssel, mesével a réteges öltözködés fontosságának felismertetése, gyakorlása	ruhaneműk	Gyermekek, óvónők. dajka	Mindennapos tevékenykedés az egész tanév során
2.	<u>Étkezés:</u> – önkiszolgálás – terítés – egyéni megbízatások: naposi teendők, kínálások – saját készítésű gyümölcs és zöldségsaláták	Étkezés eszközei, kés, vágódeszka	Gyermekek, óvónők. dajka	Mindennapos tevékenykedés az egész tanév során Heti rendszerességgel, illetve alkalmanként
3.	<u>Egészségvédelem, edzés</u> – évszaktól függetlenül edzés a szabadban – játékkal, mozgással, sétával (víz, nap, levegő hatása)	Megfelelő öltözet, játékeszközök	Gyermekek, óvónők. dajka	Mindennapos tevékenykedés az egész tanév során
4.	<u>Pihenés</u> – egyéni igények szerint	Fektetők, ágynemű, pizsama	Gyermekek, óvónők. dajka	naponta

Várható eredmények:

- **Testi képességek fejlődése:** szem-kéz koordináció, finommotorika (pl. ki-be fordítás, harisnya felhúzása, terítés), téri tájékozódás fejlődése
- **Értelmi képességek fejlődése:** fejlődik testsémájuk, bővülnek ismereteik, számfogalmuk, emlékezetük – automatizálódnak a napi tevékenységek a maguk egymásutániségében
- **Verbális fejlődés:** képesek a különböző ruhadarabok, öltözködéssel kapcsolatos irányok, teríték, eszközök helyének, ételek pontos megnevezésére
- **Szociális képességek fejlődése:** Tudnak fejlettségüknek megfelelően önállóan öltözni, vetkőzni, az önkiszolgálás teendőit végezni. Szívesen végeznek társaikért, társaikkal együttműködve munka jellegű tevékenységeket. A napirend és hetirend állandó tevékenységei fokozzák érzelmi biztonságukat. Szeretnek a szabadban tartózkodni, sétálni.

Környezetünk tisztasága

Mindennapjaink egyik legfontosabb kérdése a környezetvédelem. A környezet további szennyeződésének megakadályozása, a szennyeződés fokozatos csökkentése az emberiség létérdeke. A gyermek környezetével való kapcsolata a felnőttek közvetítésével valósul meg. Óvodai nevelésünk során olyan feltételeket biztosítunk, melyek lehetővé teszik, hogy a gyermekek harmonikus kapcsolatba kerülhessenek környezetükkel. Szokásrendünk és viselkedési formánk tükrözi az élőlények „tiszteletét” és az emberek munkája révén létrehozott értékek védelmét.

A modul célja:

- A gyermekek ismerjék és szeressék meg természetes környezetüket.
- Ismerjék fel a környezetvédelem fontosságát.
- Óvják, ápolják környezetüket.

A modul feladata:

- A gyermekek megismerési vágyának felkeltése
- Minden lehetőség megragadása arra, hogy a gyermekek a természetben legyenek; felfedezzék annak szépségét, értékeit
- A gyermekek tapasztalataira építve új ismeretek nyújtása; meglévők elmélyítése, rendszerezése (természet és környezetvédelmi alapismeretek)
- a környezet megismerése során a kulturált, biztonságos életvitel szokásainak, a társadalmilag elfogadott viselkedési formák alakítása mintaadással

	Tevékenység	Eszközök	Humánerőforrás	Időtartam
1.	<u>A levegő jelentősége, védelme</u> – létfontosságú az élethez (L1-4.) – levegőszennyezés autók, kémények (kísérletek: pl. különböző szennyezettségű helyen lévő levelek vizsgálata) – a szennyezett levegő hatása az élőlényekre, szellőztetés fontossága	LEVEGŐ tématerv javaslatok Ragasztószalag, fehér papír Zárható üvegek, növények	Gyermekek, óvónők.	15-20 perc alkalmanként
2.	<u>A tűz veszélyei</u> – kiszárítja a földet - tapasztalatszerzés (T6 – 88.o.) – a tűz hatása az élőlényekre - erdőtüzek (T4. – 138.o.)	Száraz fahasábok, gallyak, locsolókannákban víz, homokozó lapátok, fémlapát, fémtálca, körömkefék Képek TŰZ tématerv javaslatok	Gyermekek, óvónők. dajka	30 perc 20 perc

3.	<u>Víztakarékosság, víztisztaság fontossága</u> – kísérletek vízzel, hóval: szennyezettség (V1. 7. és 75.o. - V3. 16. és 82.o.) – vízkörforgás : Benedek a hóember – A Víz napja Március 22. (V1. 135.o.)	Tálkák, színezők, papírtörölők, szivacsok, mosogatószer, stb. Üvegek Videó film megtekintése Üveg, géz, képek VÍZ tématerv javaslatok	Gyermekek, óvónők	15-20 perc 15-20 perc 20 perc Előzetes élményekkel együtt 1 hét
4.	<u>Föld és lakóinak védelme</u> - szennyezés (F1. 7. o. és 71. o.) - szelektív gyűjtés megismertetése:	Hulladékgyűjtő edények, gyűrött papírok, üres pillepalackok, játékok termékek, kosár, nejlonzacskók A városban kihelyezett szelektív hulladékgyűjtők felkeresése	Gyermekek, óvónők Gyermekek, óvónők	20-30 perc 40 perc

	- Kuka Manó – Mese a szelektív hulladékgyűjtésről - Kis.Kuka társasjáték	Közösen készített társasjáték	Gyermekek, óvónők	30 perc
	- Föld napja (F5. 139.o.)	Földgömb, képek a föld szennyezéséről, FÖLD tématerv javaslatok	Gyermekek, óvónők	Játék elkészítése kb.20 perc
	- „Tiszta udvar rendes ház”	Játszó udvarunk takarítása	Gyermekek, óvónők	2x15 perc
				Egy délelőtt a Föld napján

Várható eredmények:

- **Testi képességek fejlődése:** erőnlét, nagymozgások, mozgáskoordináció, finommotorika, szem-kéz koordináció fejlődése
- **Értelmi képességek fejlődése:** bővül fogalomismeretük, fejlődik összehasonlító képességük, emlékeztük a tapasztalatok felidézésével, ok-okozati összefüggéseket ismernek fel. Fejlődik, finomodik érzékelésük.
- **Verbális fejlődés:** fejlődik aktív és passzív szókincsük, a megismert új fogalmakat alkalmazzák spontán beszédükben is, fejlődik kifejezőképességük, képesek szóban összefüggések, következtetések kifejezésére, lényegkiemelésre.
- **Szociális képességek fejlődése:** Megalapozódnak azok a szokások és szabályrendszerek, amely a környezet rendjét, a természet védelmét szolgálják. (takarékos vízhasználat, szelektív hulladékgyűjtés) Fejlődik felelősségérzetük, szívesen tevékenykednek együttműködve.

Felhasznált irodalom

1. Baranyai Sándorné : *"Értük - velük" Környezetvédelem az óvodában* - Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Intézet - Debrecen, 1997
2. Bekker Zoltánné - Kocsis csilla - Kongyikné Kis Klára - Zaveczné komáromi Katalin: *Kiegészítő segédlet a komplex fejlesztési tervekhez* - sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus- továbbképzési Kht. - Budapest, 2006
3. Fehér Anna : *Játszunk? Természetesen!* - sulinova Közoktatás-fejlesztési és Pedagógus- továbbképzési Kht. - Budapest, 2006
4. Kompetencia alapú óvodai programcsomag - *Komplex fejlesztési tématervek*
5. *Komplex prevenciós óvodai program (Kudarccal az iskolában)* - Volán Humán Oktatási és Szolgáltató Rt. 1997
6. Arany Páva Nevelési program – CSÁMIÓ Intézmény

Mihály-napi projekt

A projekt címe: Mihály napi vásár

A projekt ideje: Szeptember 4 hete

A projektindító élményei:

- Látogatás a csornai múzeumba,
- Az előző vásárok emlékének felidézése,
- A készítendő vásári portéka „ötletek” gyűjtése,
- Vásárlás a piacon,
- Családi élmények felelevenítése /pl. piac, vásárok, bolt/
- Piacos –gyümölcsös puzzle.

A projekt célja:

A néphagyomány szerint ezt a napot a gazdasági év fordulójaként tartották számon az állattartók. A pásztorok, a csikósok, a gulyások, a juhászok, a kondások ilyenkor adtak számot gazdáiknak a rájuk bízott jószágokról. A Szent György napon legelőre hajtott állatokat Szent Mihály napján hajtották vissza a falvakba, az istállókba.

Ezért célul tűztük ki, hogy a gyermekek ismerjék meg a Mihály nappal kapcsolatos hagyományokat, népi kultúrát /pl.: népviselet, népi rigmusok, táncok/ és tárgyi emlékek bemutatásával.

- 1. hét:** Az állattartáshoz kapcsolódó szokások, hagyományok megismerése. Ismerkedés a város nevezetes intézményével, a múzeummal-ott a szatócsbolt megtekintése.
- 2. hét:** Látogatás a nagyszülők családi gazdaságába. Többféle érzékszervvel tapasztalják meg a gyermekek a házi állatok gondozását. Az őszi veteményes–gyümölcsös megfigyelése.
- 3. hét:** Felkészülés a Mihály napi vásárra, portékakészítés, gyümölcs gyűjtése a vásári portékákhoz. Vásárlás a piacon.
- 4. hét:** ”Szent Mihály napi vásár-vásárfia”, őszi múzeumi foglalkozáson való részvétel a Csornai Múzeumban.

Projekt feladata:

Az egészséges életmód alakítása:

Az egészség védelme, óvása, megőrzése a saját termelésű gyümölcsök, zöldségek fogyasztásával, a fogyasztás előtti gyümölcsmosás, zöldség tisztítás fontosságának tudatosítása, betegségmegelőzés és egészségmegőrzés szokásainak alakítása. A környezet védelemhez és megővőshöz kapcsolódó szokások alakítása, a környezettudatos magatartás megalapozása.

Az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi nevelés:

- Hagyományok felelevenítése, mai élethez való formálása.
- Egyéni és közös munka jellegű tevékenységek /szüret, gyűjtés, gyümölcssaláta készítése/ eredményeinek elismerése.
- Közösségi érzés erősítése. Szociális viselkedési formák elsajátítása.
- Vásári szokások, illemszabályok gyakorlása.
- Az ember felelőssége, munkája az állatok életfeltételeinek biztosítása.
- Együttérzés, segítőkészség, figyelmesség formálása. Akaraterő, önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat fejlesztése.

Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés feladatai:

Az érzelmek, a motivációk fejlesztése az irodalmi élmény megélésével a komplexitás élményével.

- Köszönés, elköszönés, elnézés-kérés formái,
- Szókincs-bővítés /csikós, gulyás, kondás, csűr, kovács, nyáj kifejezések megismerésével/,
- Pár mondatos szöveg összefüggő elmondása,
- Beszédértés, emlékezet, nyelvi kifejezőkészség fejlesztése,
- Emlékezet fejlesztése vásári, vásárlási élmények felelevenítésével. Általános tájékozottság fejlesztése.

Az óvodai élettevékenység formáinak feladatai

Játék

- Feltételek megteremtése a szabad játékban
- Család játékok babák fürdetése, öltöztetése
- Boltos játék
- Találós kérdések az őszi, gyümölcsökről, zöldségekről, állatokról
- Társasjáték – őszi betakarítás saját készítés
- Állatok hangjának felismerése CD-ről /adott állathang azonosítása és a hozzá tartozó fejdísz kiválasztása/
- Varázsló Guruló alma, Hol a golyó, Alma meditálás (Kerek egy esztendő - őszi c. könyv)
- Piacos- gyümölcsös puzzle
- Társasjáték – őszi
- Tapintásos játék Mi van a zsákban?
- Melyik különbözik /megfigyelést fejlesztő sorozatok/
- Párosító-forma hasonlóság alapján /alma, körte/
- Konstruáló játékok
- Társasjáték, memória, igaz-hamis játékok
- Puzzle: állatok, zöldségek, gyümölcsök
- Ügyességi játékok
 - Barchoba, Igaz-hamis
 - Holnap, ha hozzád indulok..

- Párosító /forma, hasonlóság alapján /pl.: gyümölcsök: alma, körte.../

Verselés-mesélés

- Móra Ferenc: A cinege cipője
- Benedek Elek: Szőlő szőlő, mosolygó alma...
- Fésűs Éva: Gyümölcs mese
- Az állatok nyelvén tudó juhász
- Az aranyszörű bárány
- Az én uram tudja, mit csinál
- Egyszer volt Budán kutyavásár
- Bartos Erika: Vásárban
- Figyelem, figyelem
- Itt az idő kedves párom
- Vásári kikiáltók: tyúkos, csibés, bárányos, perces, szilvás stb.
- Mentovics Éva: Vásárban
- Pálkoltz István: Szüret
- A vásárnak vége lett

Ének, zene, énekes játék, gyermektánc

- Aki nem vesz, arrébb álljon c. mondóka
- Perecet vegyenek c. mondóka
- Dió, dió mogyoró c. mondóka
- A csornai piacon
- Csujjogatók: Fiúk –lányok
- Hogy a csibe
- Én elmentem a vásárba
- A csornai vásáron leasett...
- Debrecenbe kéne menni
- Árva Panna húgom
- A Kállói szőlőbe
- Lipem-lopom a szőlőt
- Érik a szőlő
- Télen nagyon hideg van
- Kiment a ház az ablakon

Rajzolás, mintázás, kézi munka

- Fejdzsek, bábok készítése /pl.: bárány, csibe/
- Lisztgyurmából állatok készítése, terményekkel díszítése /pl.: kukorica, napraforgó/
- Zöldség-, és gyümölcsfigurák készítése

- Gesztenye, makk, dió emberkéek, állatok készítése
- Vásári portékák készítése, gesztenye nyaklánc, karkötő stb.
- Lisztgyurmából szív készítése /sátordíszítés/
- Gyöngy, papírfűzés, „kosár gyümölcsökkel”
- Állatbábok készítése zöldségekből
- Papírpénz készítése /pl.: satírozással/
- Tányér kasírozása –díszítés szalvéta technikákkal

Mozgás

- Babzsák gyakorlatok
- Ugróiskola az udvaron és a parkban
- Kidobó játékok, fogócskák a parkban
- Egyszerű labdatechnikák gyakorlása
- Belegyorsuló futás, hajítás a távolba
- Váltóversenyek gyümölcsökkel
- Nekifutással történő távolugrás
- Játék a játszótéren-kötélhúzás
- Fogójátékok szabadban
- Táncolás zenére
- Mindennapos testnevelés

A külső világ tevékeny megismerése

- Ősz jellemzői, időjárás megbeszélése, stb...
- Gyümölcsök, zöldségek tulajdonságai. Szüret- betakarítás
- Mihály napi hagyományok felelevenítése, hagyományörző technikák megismerése, alkalmazása.
- Látogatás a csornai múzeumba népi mesterségek megismerése stb...
- Vásári szokások, illemszabályok,
- Háziállatok felismerése, megnevezése, tulajdonságai, haszna – felkészülés a hidegebb időre,
- Az ember felelőssége, munkája az állatok életfeltételeinek biztosítása

Matematikai tartalmak

- Alakállandóság, részek egésszé illesztése /gyümölcs, zöldség, puzzle/
- A néptáncal kapcsolatos térformákat hozhatunk létre teremben és a parkban,
- Áruk csoportosítása /pl.: halmazalkotás: nagyság, szín, forma szerint/,

- Szüret közben a hozzávalók mennyiségi összehasonlítása és összemérése. Pl.: a fűt és a szemek alakja, gömbölyű, tojásdad alakú szemek.
- Űrmérték megismerése, pl.: must kimérése kancsóból poharakba,
- Portékák sorba rendezése,
- Relációk, nagyság, súly szerinti sorozatok
- Melyik áru mennyibe kerül /több/kevesebb/ugyanannyi fogalmak megkülönböztetése/
- Állatok válogatása többféle szempont szerint.

Projekt várható eredménye: A változatos tevékenységek során a gyermekek megismerik városunk kultúráját, hagyományát és ez hatással lesz a közösségformáló tevékenységekre. A közös programok erősítik a szeretet érzését, egymás elfogadását a gyermeki személyiség fejlődését. A projekt továbbfejlesztési javaslatai: népi játszóház, táncház és felnőtteknek szentendrei kirándulás.

Advent-három hetet meghaladó projekt

Rajzolás, mintázás, kézi munka

- Csizmák, puttonyok diszítése
- Fenyőfa, csengő vágása, ragasztása

Játék

- Feltételek megteremtése a szabad játékban
- Babaruhák mosása
- Babák fürdetése öltöztetése
- Babák megajándékozása mikulásra, karácsonyra
- Találós kérdések a télről, a hóról
- Azért adom neked a gyertyát! c.játék

Környezeti tartalmak

- Tél jellemzői
- Hó tulajdonságai
- Örömek a hóban
- Vásárlás az ünnepekre
- Városunk ünnepi díszben

Mozgás

- Csatangolás a hóban
- Szánkózás, hócsata
- Hóangyal
- Angyaltánc – tükör előtt
- Mindennapi testnevelés

Tevékenységek

- Téli ünnepkörhöz kapcsolódó szokások
- Kellékek gyűjtése, vásárlása
- Luca búza ültetése
- Adventi koszorú készítése
- Asztali díszek készítése
- Memória játék készítése /gyertyás/
- Narancs szeletelése, szárítása /aszalása/
- **Süteménykészítés**
- Ajándék készítése
- Kisóvónénik karácsonyi muzsikája!!!
- Séta a feldíszített városban
- Nagytakarítás a csoportban
- Ünnepi díszek elhelyezése a csoportban
- Adventi játszóház szülőkkel
- Karácsonyi illatok /párologtatás/
- Karácsonyfa díszek készítése
- Karácsonyi figurák só-liszt gyurmából

Értékelés-önértékelés

- Ki hogyan érezte magát?
- Táblára mosolygós arc elhelyezése

Mikulás Kisóvónénik
koncertje

Munka jellegű tevékenységek

- Nagytakarítás
- Sütemény készítés
- Narancs szeletelés

Mese-vers

- S.S: *Télapó*
- P.M: *Sürgős levél*
- D.L: *Karácsony kopogtat*
 - *Betlehemes*
- *Miki – Miki ...*
- *Luca – Luca*

Ének, zene, énekes játék

- Tüzet viszek
- Ácsorogjunk
- Télapó itt van ...
- Luca – Luca...
- Adventi hírnök
- Ég a gyertya ég

Matematikai tartalmak

- Sorszámversek gyakorlása
- gyertyagyűjtésnél
- Gyertyák válogatása csoportosítása szín, nagyság szerint
- Több – kevesebb - ugyanannyi
- Mikulás ajándékok csoportosítása, halmazok képzése

Gondozási tevékenységek

- Téli öltözködés
- Környezetünk higiénája
- Kézmosás
- Friss levegő
- Illóolajok használata

Süteménykészítés

Játék

- Szerepjáték
- feltételeinek biztosítása
- /kötény, kendő/
- Vendégvárás
- Ünnepi teríték
- Hangulat fokozása
- Családjáték

Munka jellegű tevékenységek

- Rendrakás
- Takarítás - söprés
- Mosogatás - törölgetés
- Eszközök elrakása

A külső világ tevékeny

megismerése

- Hozzávaló megnézése
- Az anyagok
- halmazállapota,
- tulajdonságai /illata, színe/
- Adventi
- szokások
- felelevenítése
- Vendégvárás szokásai

Rajzolás, mintázás, kézi munka

- Gömbölyítés, sodrás,
- lapítás gyakorlása
- Gyúrás, összedolgozás
- Dísztetés
- Esztétikus elhelyezés a
- tálakon
- Ünnepi szalvéta hajtogatása
- Terem, asztal és a
- terítés összhangja, eszt

Előké

szítés:

- Süteményfajta kiválasztása
- Hozzávalók megvásárlása
- Tálak, tálca, eszközök
- előkészítése
- Felelősök

-

Süteménykészítés

- A munkahely előkészítése
- Célszerű elrendezés
- a munkamenetnek
- megfelelően
- Anyagok kinézése
- Összeállítás, gyúrás
- Kidolgozás
- Tészta több részre osztása
- Formanyomók használata
- Formák díszítése
- Sütés – szárítás
- Tálalás

Utómunkálatok:

- Rendrakás
- Söprés
- Eszközök elmosása,
- törölgetés, elrakás

Értékelés-önértékelés

- Ki mit csinált? Hogyan?
- Kivel? Mi tetszett? Miért? Ki
- hogyan érezte magát?
- Külső értékelés: az óvoda-
- pedagógus és a társak egymás
- munkájában, tevékenységében, a
- produktumokban
- gyönyörködnek, elhelyezik,
- díszítik vele környezetüket.

Gondozás

- Kézmosás, munkaruha
- Eszközök tisztítása
- Munkahely
- higiénája
- terítő, tálak,
- kötények,
- kézmosás
- Ruhaujj feltűrése
- Rendrakás, takarítás,
- mosogatás, tisztálkodás

Mese-vers

- G.E: *Vendégvárás*
- *Vajaspánkó*

Ének, ze

ne

- *Gyerekek, gyerekek*
- *Töröm, töröm*

Matematika

- Eszközök,
- hozávalók
- kimérése – több,
- kevesebb
- Tészta szétosztása testvériesen
- Gömbök készítése
- Tálcan sorba
- rendezés, ill
- oszlopba
- Sütemények csoportosítása
- Halmazok
- képzése -
- tányérok
- Tálalás: Minden
- tálon legyen
- ugyanannyi